§§ 8.1 – 8.15

SÁMEDIGGI
SAMETINGET
Ink./Boddii 2017 -11- 15
1.1.8-2014-857

2017-11-13

Sámediggi
Sámedigge
Sámiediggie
Saemiedigkie

§ 8.1

M 455 Motion Rovdjursersättningsbelopp

Motionen är inlämnad 2014-05-21 och har inte hanterats i styrelsen. Motionen innefattar höjda rovdjursersättning.

M 504 Sametingets konstruktion

Jag återkallar mina motioner

Marita Stinnerbom

M 455

GUOVSSONÁSTI
Sametingspartiet

MOTION
till Sametinget
2014-05-21

SÁMEDIGGI SAMETINGET
Vkl/Bodfi 2014 -05- 21
1.1.8-2014-851

Rovdjursersättningsbelopp

Dokument
- Prop. 2000/01:57 om en sammanhållen rovdjurspolitik
- Budgetpropositionen 2001/02:1
- Viltskadeförordningen (2001:724)
- Sametingets slaktstatistik 2008/09 – 2010/2011
- Petersson, C.J. & Danell, Ö., 1992 Simulated production losses in reindeer herds caused by accidental death of animals, Rangifer 12(3): 143-150
- N. Thompson Hobbs, Henrik Andrén, Jens Persson, Malin Aronsson and Guillaume Chapron,Native predators reduce harvest of reindeer by Sámi pastoralists, Ecological Applications, 22(5), 2012, pp. 1640–1654
- Jens Karlsson, Ole-Gunnar Støen, Peter Segerström, Rune Stokke, Lars-Thomas Persson, Lars-Henrik Stokke, Stig Persson, NilsAnders Stokke, Anders Persson, Einar Segerström, Geir-Rune Rauset, Jonas Kindberg, Richard Bischof, Therese Ramberg Sivertsen, Anna Skarin, Birgitta Åhman, Inga Ängsteg, Jon Swenson, Björnpredation på ren och potentiella effekter av tre förebyggande åtgärder, Rapport från Viltskadecenter 2012:6
- Regleringsbrev för budgetåret 2013 avseende Sametinget

I prop. 2000/01:57 om en sammanhållen rovdjurspolitik föreslogs ett reformerat ersättningssystem för skador på rennäringen av rovdjur. Riksdagen godtog huvudsakligen vad regeringen anfört (bet. 2000/01:MJU9, rskr. 2000/01:174). Regeringen utfärdade med anledning av riksdagsbeslutet en särskild viltskadeförordning. Regeringen bedömer i budgetpropositionen 2001/02:1 att 44 miljoner kronor anvisas budgetåret 2002 för skador på rennäringen av rovdjur. För samebyarnas kostnader för inventering av rovdjur anvisas 3 miljoner kronor.

Ersättningsbelopp 2002

	Föryngring	Regelbunden förekomst	Tillfällig förekomst
Järv	200 000	70 000	35 000
Lo	200 000	70 000	35 000
Varg	500 000	50 000	25 000

Förekomst av björn ersätts med 1 500 000 kr och förekomst av örn med 1 000 000 kr.
Sametinget får använda högst 4 000 000 kr för ersättning för massdödade renar enligt 10 § viltskadeförordningen.

Ersättningsbelopp 2013

	Föryngring	Regelbunden förekomst	Tillfällig förekomst
Järv	200 000	70 000	35 000
Lo	200 000	70 000	35 000
Varg	500 000	80 000	35 000

Adress: GUOVSSONÁSTI Seidegava 19 938 96 ARJEPLOG
Ordförande: Per Mikael Utsi *Mobil:* 070-325 27 48
E-post: guovssonasti@biegga.com *Hemsida:* www.guovssonasti.se
Bankgironr: 5301-8925 *Organisationsnr:* 802422-0769

Ersättningsbeloppen för regelbunden eller tillfällig förekomst avser, när det gäller varg, varje individ och i övriga fall förekomst inom samebyn. Ersättningsbeloppen för föryngring avser varje föryngring.
Förekomst av björn ersätts med högst 1 615 000 kronor och förekomst av örn med högst 1 075 000 kronor och fördelas mellan de ersättningsberättigade samebyarna i förhållande till betesområdenas areal.
Sametinget får använda högst 4 000 000 kronor för ersättning enligt 10 § viltskadeförordningen.

Beräkning av ersättningsbelopp

Enligt viltskadeförordningens (2001:724) 7 § beräknas ersättningsbeloppen med ledning av

1. medelslaktvärdet på en ren med tillägg för honrenarnas produktionsvärde,
2. uppskattningar av hur många renar som dödas av respektive rovdjursart,
3. uppskattningar av i vilken utsträckning kalvar respektive vuxna renar dödas av respektive rovdjursart och
4. det merarbete som angrepp av respektive rovdjursart orsakar.

Efter förslag av Sametinget beslutar regeringen med vilket totalt belopp ersättning skall lämnas.

Värdet av en genomsnittlig rovdjursdödad ren

Sametingets slaktstatistik 2008/09 – 2010/2011 visar att en kontrollslaktad rens genomsnittliga värde var 1 683 kronor inklusive pristillägg. Det genomsnittliga avelsvärdet i en renhjord beräknas till c.a. 30 % med ledning av en simulerad produktionsförlustberäkning i en renhjord. Värdet av en genomsnittlig rovdjursdödad ren beräknas därmed till 2 188 kronor.

Uppskattningar av hur många renar som dödas av respektive rovdjursart

Hobbs et al beräknar att den årliga genomsnittliga renförlusten per lodjursfamiljegrupp är nästan 100 (96,6 95% CI=-155, -31) och nästan 100 (-94,3, 95% CI=-160, -20,3) per järvföryngring.

En lodjursfamiljegrupp beräknas därmed orsaka rennäringen årliga skador på i genomsnitt 211 361 kronor. En järvföryngring kostar 206 328 kronor.

Karlsson et al beräknar att en björn i under maj – juni dödar i genomsnitt 11 renar årligen. Om c.a. 20 % av den svenska björnstammen finns i renarnas kalvningsområden innebär det att c.a. 630 björnar dödar c.a. 6 900 renar årligen, motsvarande 15 miljoner kronor.

Det merarbete som angrepp av respektive rovdjursart orsakar

Medelslaktpriset för ren åren 2000-2002 var 38,77 kronor. Värdet av en genomsnittlig rovdjursdödad ren de åren kan därmed beräknas till 1 722 kronor. En lodjursfamiljegrupp beräknas då orsaka rennäringen skador på i genomsnitt 166 345 kronor. En järvföryngring kostar 162 385 kronor. Ersättningen för merarbete p.g.a rovdjursförekomst utgjorde då resterande del av ersättningsbeloppet, d.v.s. 33 655 kronor per lodjursföryngring och 37 615 kronor per järvföryngring.

Motsvarande nivå på ersättning för merarbete bör utgå.

En höjning av ersättningsbeloppen skulle öka ersättningarna med c.a. 16 milj. kronor totalt.

Yrkande

Att sametinget tillsätter en arbetsgrupp/utredning tillsammans med ansvarigt departement att se över ersättningsbeloppen och göra en uppräkning av ersättningsbeloppen med ledning av aktuella forskningsresultat om rovdjurens predation på ren.

Att tills dess utredningen är klar ska ersättningarna utbetalas enligt nedan föreslagna belopp.

Sametinget ska lämna ersättning för föryngring, regelbunden eller tillfällig förekomst av rovdjur enligt 6 § viltskadeförordningen till sameby med följande belopp:

	Föryngring	*Regelbunden förekomst*	*Tillfällig förekomst*
Järv	***300 000***	*100 000*	*50 000*
Lo	***300 000***	*100 000*	*50 000*
Varg		*300 000*	*100 000*

Att föreslå regeringen ändra i regeringsbrevet att Sametinget ska lämna ersättning för förekomst av björn med högst 15 000 000 och fördela ersättningen mellan de ersättningsberättigade samebyarna i förhållande till betesområdets areal eller se över om det finns annat sätt att fördela medlen.

För sametingspartiet Guovssonásti

Marita Stinnerbom

Marita Stinnerbom, sametingsledamot

§ 118 Motioner – forts.

§ 118.6 M 455– Rovdjursersättningsbelopp

Ärendet utgår, se § 104

§ 118.7 M 452– Säkerhetsplan för offentliga plenumsförhandlingar och större sammankomster i Sametingets regi

Dokument
- Motion nr 452 av Lars-Jonas Johansson, 2014-05-21, dnr 1.1.8-2014-846

Föredragande: Håkan Jonsson

Lars-Jonas Johansson har den 21 maj 2014, inlämnat en motion där han yrkar

att Sametinget utarbetar en säkerhetsplan för offentliga plenumsförhandlingar och större sammankomster i Sametingets regi.

Styrelsen beslutar

att överlämna motionen till kansliet för beredning.

§ 119 Valärenden

§ 119.1 Ledamot i SPR:s arbetsgrupp – jämställdhetsprogram

Ärendet utgår, se § 104.

§ 8.2

SÁMEDIGGI SÁMETINGET
Ink./Boddii 2017 -11- 15
1.1.8-2014-857

SE

Sámediggi
Sámedigge
Sámiediggie
Saemiedigkie

2017-11-13

M 455 Motion Rovdjursersättningsbelopp

Motionen är inlämnad 2014-05-21 och har inte hanterats i styrelsen. Motionen innefattar höjda rovdjursersättning.

M 504 Sametingets konstruktion

Jag återkallar mina motioner

Marita Stinnerbom

GUOVSSONÁSTI
Sametingspartiet

MOTION
till Sametinget
2017-02-10

SÁMEDIGGI
SAMETINGET
Inkl. Bodil 2017 -02- 11
1.1.8-2017-198

Till Sametinget

M 504

Motion

Sametingets konstruktion

Sverige var sist ut av de tre nordiska länderna som ligger inom Sápmi att besluta om inrättande av ett Sameting. Den stora tvekan som präglade beslutet att inrätta Sametinget har tyvärr påverkat själva konstruktionen av tinget som en folkvald församling och en myndighet.

En konstruktion som inte passar in i det svenska politiska systemet med å ena sidan självständig myndighet, å andra sidan ett tilltagande internationellt tryck att tillerkänna samerna självbestämmande.

Sametinget är till för alla samer. Flera partier har bildats under årens lopp och även om några har försvunnit och nya har tillkommit. Problemen med Sametinget tyvärr kvarstått oavsett politisk majoritet, parlamentarisk styrelseform eller andra samarbetslösningar. Det är emellertid inte det politiska systemet det är fel på utan själv konstruktionen med ett Sameting som både är ett folkvalt organ och en myndighet.

Sametinget passar helt enkelt inte in i det svenska politiska systemet och så länge som det gör det är det omöjligt att få till stånd ett konstruktivt samarbete. Som en första åtgärd bör myndigheten skiljas från det samiska folkvalda organet.

En rennäringsmyndighet bör skapas som är helt fristående från det folkvalda Sametinget. På så sätt kan Sametingets politiska roll klargöras och de rennäringsfrågor som idag blir eftersatta verkställas.

Jag yrkar att sametinget beslutar

- Att Sametinget snarast ber Regeringen att skyndsamt utreda hur man kan skilja myndigheten Sametinget från det politiska folkvalda parlamentet Sametinget.

Tråante 10/2-2017

Marita Stinnerbom

Marita Stinnerbom
Ledamot, Guovssonásti

Adress:
GUOVSSONÁSTI
Seidegava 19
938 96 ARJEPLOG

Ordförande:
Marita Stinnerbom
Lars Miguel Utsi

E-post:
guovssonasti@biegga.com
Hemsida:
www.guovssonasti.se

Bankgironr:
5301-8925
Organisationsnr:
802422-0769

§ 213 Mošuvnnat - *joatkka*

§ 213.4 M 486– Vuojahallon bohccot

Áššegirjjit
- Mošuvdna 486 Anne Madeleine Kuhmunen ovddidan, 2016-02-25, dnr 1.1.8-2016-341
- Stivrabeavdegirji 2016-04-26--28, § 59.8
- Stivrabeavdegirji 2016-12-05--08, § 193.6
- Stivrabeavdegirji 2017-01-16--19, §7.5
- Dievasčoahkkinbeavdegirji 2017-02-10--11, § 11.6
- Dievasčoahkkinbeavdegirji 2017-10-03--05, § 24.6
- Stivrabeavdegirji 2017-11-12—14, § 175.3

Áššegieđahalli:

Sámediggi mearridii golggotmánu 3 -5 b 2017, § 24.6, máhcahit ášši.

Sámediggi mearridii guovvamánu 10-11 b 2017, § 11.6, beavdáibidjat ášši.

Stivra mearridii cuoŋománu 26-- 28 b 2016, § 59.8, gohčču boazodoallolávdegotti gieđahallat ášši

---

Anne Madeleine Kuhmunen lea guovvamánu 25 b. 2016 , ovddidan mošuvnna mas son gáibida

ahte Sámediggi bargá dan nala ahte lasihit diehtojuohkima sihke almmolaččat ja fidnovuddjiide bohccuid vuojahallama birra,

ahte go bohccot vuddjojit de galget gustot seamma mearrádusat go iežá fuođđolihkohisvuođain,

ahte álggahuvvo diehtojuohkin mas boazoguohtunguovlu galbejuvvo (nugo Suomas)

ahte Sámediggi oččoda garraset ráŋggáštusa jus gárgida go lea vuodján bohcco nala,

ahte Sámediggi bargá dan nala ahte leahttu vuoliduvvo go báikki čearut dan gáibidit doppe gos bohccot leat, vai unnida vára johtolatlihkuhisvuođaide ja ahte bohccot vuddjojit

ahte Sámediggi bargá dan nala ahte johtolat heivehuvvo nollavišuvdnii bohccuid vuddjomiid ektui,

ahte Sámediggi bargá dan badjelii ahte čearuid ealáhusorganisašuvnnat farggamusat ožžot lahttovuođa našuvnnalaš fuođđolihkohisvuođarádđái.

§ 213 Motioner - *forts.*

§ 213.4 M 486– Renpåkörningar

Dokument
- Motion nr 486 av Anne Madeleine Kuhmunen, 2016-02-25, dnr 1.1.8-2016-341
- Styrelseprotokoll 2016-04-26--28, § 59.8
- Styrelseprotokoll 2016-12-05--08, § 193.6
- Styrelseprotokoll 2017-01-16--19, §7.5
- Plenumsprotokoll 2017-02-10--11, § 11.6
- Plenumsprotokoll 2017-10-03--05, § 24.6
- Styrelseprotokoll 2017-11-12—14, § 175.3

Föredragande:

Sametinget beslutade den 3 -5 oktober 2017, § 24.6, att återremittera ärendet.

Sametinget beslutade den 10-11 februari 2017, § 11.6, att bordlägga ärendet.

Styrelsen beslutade den 26-- 28 april 2016, § 59.8, att uppdra till rennäringsnämnden bereda ärendet.

Anne Madeleine Kuhmunen har den 25 februari 2016 , inlämnat en motion där hon yrkar

att Sametinget verkar för att öka informationen till allmänheten samt till yrkesmässiga chaufförer angående renpåkörningar,

att renpåkörningar ska omfattas av samma bestämmelser som viltolyckor,

att information med skyltning av renskötselområde införs (jämför med Finland),

att Sametinget arbetar för en högre straffsats vad beträffande smitning av renpåkörningar,

att Sametinget verkar för att hastigheten ska sänkas på begäran av samebyarna i det området där renarna befinner sig för att minska risken för trafikolyckor och trafikdödade renar,

att Sametinget verkar för att vägtrafiken anpassas för en nollvision angående trafikolyckor beträffande renpåkörningar,

att Sametinget verkar för att samebyarnas rennäringsorganisationer snarast får medlemskap i nationella viltolycksrådet

---

PON

§ 213 Mošuvnnat - *joatkka*

§ 213.4 M 486– Vuojahallon bohccot - *joatkka*

Stivra mearridii juovlamánu 5 - 8 b 2016, § 193.6

ahte vuordit boazodoallolávdegotti gieđahallama/mearrádusa,

ahte gieđahallat mošuvnna stivračoahkkimis ođđajagimánus 2017.

Mošuvdnaovddideaddji gávnnaha ahte boazu ii lohkko fuođđun bivdolága jelgii. Bivdoláhka cealká ahte dat gii lea vuodján ealiba nala lea geatnegas ilmmuhit dan poliissaide, ja merket báikki gokko lihkohisvuohta lea dáhpáhuvvan. Dat geatnegasvuohta lea de jus vuodjá sarvasa, vuovderuoiggu, ruksesgotti, meahccespiinni, biertna, návddi, geatkki, albasa, čeavrása, goaskina dahje meahccesávžža nala.

Mošuvdaovddideaddji cuige ahte diehtojuohkin almmolašvuhtii ja fidnovuddjiide lea eahpesealvvis, ja muhtomin ii oba gávdnoge diehtojuohkin das got galgá dahkat jus dáhpáhuvvá lihkohisvuohta mas boazu lea vuddjon. Son guhte vuodjá bohcco nala galgá, seammaládje go ieža lihkohisvuođain main eará fuođđoeallit vuojahallet, merket báikki ja jođánepmosit váldit oktavuođa poliissain. Poliisa váldá de ges oktavuođa boazoeaiggádiin. Čearuin leat dábálaččat gulahallanolbmot iešguđet báikkis ja iešguđet ratiide.

Mošuvdnaovddideaddji cealká ahte lea stuora vahát boazoeaiggádii go bohccot vuddjojit. Muhtomin šaddá boazu biidnašuvvat jus biilavuoddji lea gárgidan daningo sáhttá gollat guhkes áigi ovdalgo boazoeaiggát gávdná biidnašuvvan dahje jápmán bohcco. Logut leat mihá stuoribut go dan maid diehtit daid lihkohisvuođaid dáfus go vuoddji lea gárgidan.

Mošuvdnaovddideaddji gávnnaha loahpas ahte johtolatlihkohisvuođat boazovuddjomiiguin leat sakka lassánan ja olu boazoeaiggádat muitalit iežaset gillát stuora vahágiid ja psyhkalaš váivvi.

Mošuvnnas leat olu áššedieđut maidda Johtolatdoaimmahagas lea ovddasvástádus sihke diehtojuohkima, johtolaga, galbema, leahttovuolideami ja nullavišuvnnaid ektui. Ovddasvástádus ráŋggáštusgeahpedeami, leahttovuolideami ja nullašuvnnain ektui lea maiddái politihkalaš dásis.

Jagi 2016:s lea Sámediggi deaivvadan Johtolatdoaimmahaga generáladirektevrrain (golggotmánu 7 b.) ja infrastruktuvraministariin (juovlamánu 6 b.) mas ulbmiliin lea čuvget daid váttisvuođaid maid mošuvdnaovddideaddji dás váldá ovdan, ja vai áššiid vuoruhuvvošii eambbo. Johtolatdoaimmahat ja Sámediggi galgaba dál jámma deaivvadit čuovvolan dihte dáid áššiid.

§ 213 Motioner - *forts.*

§ 213.4 M 486– Renpåkörningar - *forts.*

Styrelsen beslutade den 5 - 8 december 2016, § 193.6

att invänta rennäringsnämndens beredning/beslut,

att behandla motionen vid styrelsesammanträdet i januari 2017.

Motionären konstaterar att renen inte betraktas som vilt enligt jaktförordningen. Enligt jaktförordningen är det den som kört på vissa djur som är skyldig att göra en polisanmälan och att märka ut platsen där olyckan skett. Skyldigheten gäller älg, rådjur, hjort, vildsvin, björn, varg, järv, lo, utter, örn och mufflonfår.

Motionären pekar på att information till allmänheten och yrkesmässiga chaufförer är otydlig och i vissa fall är det ingen information alls angående handlingssätt vid trafikolyckor där ren är inblandad. Den som kör på en ren ska, som vid annan olycka med vilt, märka ut platsen och snarast kontakta polisen. Polisen kontaktar i sin tur renägaren. Samebyarna har ofta olika kontaktpersoner på olika vägsträckor.

Enligt motionären så är det en stor förlust för renägare vad beträffande renar som blir trafikdödade. Dessutom plågas renarna vid eventuella smitningar då det kan ta lång tid för renskötarna innan det skadade eller avlidna djuret upptäcks. Det finns ett stort mörkertal då smitningar förekommer.

Motionären konstaterar slutligen att trafikolyckor i anknytning med renpåkörningar har ökat markant och många renskötare bevittnar om stora förluster och psykisk påfrestning.

Motionen inrymmer flera sakuppgifter där Trafikverket är ansvarig för information angående vägtrafiken, skyltning, hastighetssänkning och nollvisioner. Ansvaret för straffsatser, hastighetssänkningar och nollvisioner är även politiskt.

Under 2016 har Sametinget träffat både Trafikverkets generaldirektör (7oktober 2016) och infrastrukturministern (6 december 2016) med syfte att spegla de problemområden som motionären tar upp och försöka få ökad prioritet i frågan. Trafikverket och Sametinget träffades vid ett ytterligare möte den 9 juni 2017 och ska nu träffas kontinuerligt för att följa upp frågorna.

Nationella Viltolycksrådet, NVR, är ett nationellt samarbetsorgan mellan frivillighets-organisationer och myndigheter som arbetar med frågor inom viltolycksproblematiken.

PoN

§ 213 Mošuvnnat - *joatkka*

§ 213.4 M 486– Vuojahallon bohccot - *joatkka*

Našuvnnalaš Fuođđolihkohisvuođaráđđi (NVR Nationella Viltolycksrådet), lea eaktodáhtolaš organisašuvnnaid ja eiseválddiid našuvnnalaš ovttasbargoorgána mii bargá fuođđolihkohisvuođaáššiiguin.

Našuvnnalaš Fuođđolihkohisvuođaráđi ovttasbargoguoimmit leat: Poliisaeiseváldi, Leanastivrrat, Vuovdestivra, Ruoŧa bivdiidsearvi, Bivdiid riikasearvi, Bilprovningen, SOS Alarm AB, Eanandolliid riikasearvi, Johtolatsihkarvuođa ovddideami našuvdnaovttastus (Nationalföreningen för Trafiksäkerhetens FrämjandeNTF), Dáhkádusfitnodat (IF försäkringar och Länsförsäkringar), Johtolatdoaimmahat, Ruoŧa kennelklubba, Statens väg- och transportforskningsinstitut(VTI), Stáhta ruovderaŧti (Statens järnvägar AB).

Ođđa ovttasbargoguoimmit sáhttet ohcat beassat lahttun ráđđái. Ráđđi gieđahallá ja dohkkeha ohcamuša.

Sámediggi ja boazodoalloorganisašuvnnat sáhttet ohcat miellahttovuođa ráđđái. Dan ráđis livččii liiba bargat daiguin áššiiguin maid mošuvdnaovddideaddji gáibida mošuvnnas. Sámediggi lea juo miellahttu Našuvnnalaš muohtaskohterráđis ja bargá dan organisašuvnnas nu ahte bearráigeahčča boazoeláhusa beroštumiid dakkár áššiin mat gusket muohtaskohterjohtolahkii.

Sámediggi lea ohcan miellahttovuođa Našuvnnalaš fuođđolihkohisvuođaráđđái skábmamánu 14 b 2017.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte mošuvdna dasto lea vástiduvvon.

§ 213 Motioner - *forts.*

§ 213.4 M 486– Renpåkörningar - *forts.*

Nationella Viltolycksrådet samarbetspartner är: Polismyndigheten, Länsstyrelserna, Skogsstyrelsen, Svenska jägareförbundet, Jägarnas riksförbund, Bilprovningen, SOS Alarm AB, Lantbrukarnas riksförbund, Nationalföreningen för Trafiksäkerhetens Främjande(NTF), Försäkringsbolag(IF försäkringar och Länsförsäkringar), Trafikverket, Svenska kennelklubben, Statens väg-och transportforskningsinstitut(VTI), Statens järnvägar AB.

Nya samarbetsparter kan ansöka om att ingår i rådet. Ansökan behandlas och beslutas inom rådet.

Sametinget och rennäringsorganisationerna kan ansöka om att bli medlemmar i rådet. De skulle där inom rådet kunna arbeta för de frågor som motionären yrkar på i sin motion. Sametinget är sedan tidigare medlem i Nationella snöskoterrådet och arbetar inom den organisationen med bevaka rennäringens intressen i frågor som har att göra med snöskotertrafik.

Sametinget har ansökt om medlemskap i Nationella viltolycksrådet den 14 november 2017

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen därmed är besvarad.

M486

GUOVSSONÁSTI
Sametingspartiet

MOTION
till Sametinget
2016-02-22

SÁMEDIGGI SAMETINGET
Inkl/Bodi 2016 -02- 25
1.1.8-2016-341

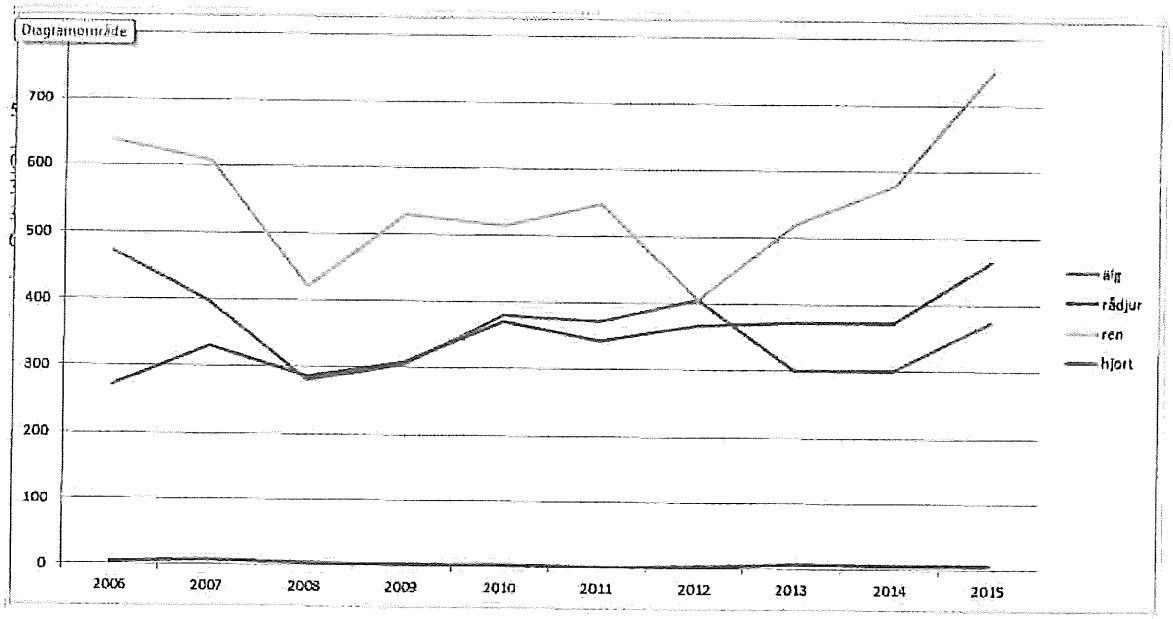
Motion angående renpåkörningar

Renen betraktas inte som vilt enligt jaktförordningen. Enligt jaktförordningen är den som kört på vissa djur skyldig att göra en polisanmälan och att märka ut platsen där olyckan skett. Skyldigheten gäller älg, rådjur, hjort, vildsvin, björn, varg, järv, lo, utter, örn och mufflonfår.

Information hos allmänheten och yrkesmässiga chaufförer är otydlig och i vissa fall får man ingen information alls angående handlingssätt vid trafikolyckor där ren är inblandad. Den som kör på en ren ska märka ut platsen och snarast kontakta polisen. Polisen kontaktar då i sin tur renägaren. Samebyarna har ofta olika kontaktpersoner på olika vägsträckor.

För renägare är det en stor förlust vad beträffande renar som blir trafikdödade. Dessutom plågas renarna vid eventuella smitningar då det tar lång tid för renskötarna innan man upptäcker det skadade eller avlidna djuret. Det finns ett stort mörkertal då smitningar förekommer.

Trafikolyckor i anknytning med renpåkörningar har ökat markant och många renskötare bevittnar om stora förluster och psykisk påfrestning.

Uppgifter från polismyndigheten

Adress:
GUOVSSONÁSTI
Seidegava 19
938 96 ARJEPLOG

Ordförande:
Marita Stinnerbom
Lars Miguel Utsi

E-post:
guovssonasti@biegga.com
Hemsida:
www.guovssonasti.se

Bankgironr:
5301-8925
Organisationsnr:
802422-0769

Olyckor med ren i respektive län

* Ren är tamdjur och klassas inte som vilda djur enligt jaktlagen.

År 2014 Län	Månad Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Tota
Dalarnas län	3	4	4	1	0	0	3	2	1	1	0	1	20
Hallands län	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Jämtlands län	60	26	16	11	6	2	8	8	4	9	15	38	203
Norrbottens län	26	0	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	29
Uppsala län	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Västerbottens län	105	111	34	16	10	17	23	24	9	29	88	115	581
Västernorrlands län	2	4	5	1	0	1	0	0	0	0	2	5	20
Summa:	197	145	60	30	17	20	34	34	15	39	105	159	855

Olyckor med ren i respektive län

* Ren är tamdjur och klassas inte som vilda djur enligt jaktlagen.

År 2015 Län	Månad Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Tota
Dalarnas län	2	0	1	1	0	0	1	2	1	0	0	2	10
Gävleborgs län	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Jämtlands län	31	38	25	8	5	3	3	8	4	4	15	51	195
Norrbottens län	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	6
Västerbottens län	163	206	72	18	3	22	19	23	18	15	98	125	782
Västernorrlands län	3	6	4	0	0	0	0	0	0	0	2	7	22
Summa:	199	250	102	27	9	26	24	34	24	20	116	185	1016

Olyckor med ren i respektive län

* Ren är tamdjur och klassas inte som vilda djur enligt jaktlagen.

År 2016 Län	Månad Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Tota
Dalarnas län	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
Jämtlands län	36	45	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	81
Norrbottens län	124	104	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	228
Västerbottens län	139	120	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	259
Västernorrlands län	2	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8
Summa:	302	279	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	581

Uppgifter från viltolycka.se

Yrkande

Att Sametinget verkar för att öka informationen till allmänheten samt till yrkesmässiga chaufförer angående renpåkörningar.

Att renpåkörningar ska omfattas av samma bestämmelser som viltolyckor.

Att information med skyltning av renskötselområde införs (jämför med Finland).

Att Sametinget arbetar för en högre straffsats vad beträffande smitning av renpåkörningar.

Att Sametinget verkar för att hastigheten ska sänkas på begäran av samebyarna i det området där renarna befinner sig för att minska risken för trafikolyckor och trafikdödade renar.

Att Sametinget verkar för att vägtrafiken anpassas för en nollvision angående trafikolyckor beträffande renpåkörningar.

Att Sametinget verkar för att samebyarnas rennäringsorganisationer snarast får medlemskap i nationella viltolycksrådet.

Jiellevárri 2016-02-22

För sametingspartiet Guovssonásti
Anne Madeleine Kuhmunen
Sametingsledamot

§ 17 Mošuvnnat

§ 17.1 M 498 –Digitála ášše báhpirat

Áššegirjjit
- Mošuvdna nr 498 Lars Thomas Mangi, 2016-10-05, dnr 1.1.8-2016-1263
- Dievasčoahkkinbeavdegirji 2016-10-04--06, § 48
- Stivrabeavdegirji 2016-12-05--08, § 139.17
- Stivrabeavdegirji 2017-01-15—19, § 7.16
- Čoahkkinjođihangotti beavdegirji 2017-12-01, § 5.1
- Čoahkkinjođihangotti beavdegirji 2017-12-18, § 3.1

Áššegieđahalli:

Lars Thomas Mangi lea golggotmánu 5 b 2016, ovddidan mošuvnna mas son gáibida:

ahte Sámediggi diđošta leago vejolaš geavahišgoahtit digitála áššebáhpiriid, ja ásahit systema mainna sáhttá bivdit sáni dahje replihka boalu deaddilemiin, ja ahte maid gávdnošii systema mainna sáhttá čađahit jienasteami,

ahte jienastit digitáladit boalu deaddilemiin

Stivra mearridii ođđajagimánu 16-19 b 2017, § 7.1

ahte bivdit čoahkkinjođihangotti buktit cealkámuša áššis.

Čoahkkinjođihangoddi mearridii juovlamánu 1 b 2017, § 5.1, ahte gieđahallat ášši čoahkkimis juovlamánu 18 b.

Čoahkkinjođihangoddi lea mielas digitála áššebáhpiriidda, mii leat mearridan ja bargat aktiivadit dan guvlui ahte eambbo geavahit birasseastevaš vugiid. Mihttomearrin lea unnidit báhpiriid, ja dan lea áibbas vejolaš duohtandahkat. Čoahkkinráđđádallamiid digitaliseren lea dattege ovdal juo dohkkehuvvon Sámedikkis. Čoahkkinjođihangoddi atná danin ahte vuosttaš ahte-cealkka:" Sámediggi diđošta leago vejolaš geavahišgoahtit digitála áššebáhpiriid" lea vástiduvvon.

Jus ásahit systema jienasteami ja sáni bivdima várás de ferte vihkkedallat systema olggosgolu ávkki ektui. Lea áibbas govttolaš ráhkadit dakkár systema Sámedikki parlameantavistti huksema oktavuođas, muhto jus dan galgá maiddái sáhttit fievrridit de šaddet iežá golut.

Čoahkkinjođihangoddi mearridii juovlamánu 18 b 2017, § 3.2
ahte evttohit hilgut mošuvnna.

§ 17 Motioner

§ 17.1 M 498 –Digitala handlingar

Dokument
- Motion nr 498 av Lars Thomas Mangi, 2016-10-05, dnr 1.1.8-2016-1263
- Plenumsprotokoll 2016-10-04--06, § 48
- Styrelseprotokoll 2016-12-05--08, § 139.17
- Styrelseprotokoll 2017-01-15—19, § 7.16
- Presidieprotokoll 2017-12-01, § 5.1
- Presidieprotokoll 2017-12-18, § 3.1

Föredragande:

Lars Thomas Mangi har den 5 oktober 2016, inlämnat en motion där han yrkar:

att Sametinget kollar om möjligheter finns att införa digitala handlingar samt ett system för om man vill begära ordet eller vill ha replik så får man trycka på en knapp, även ett system vid en omröstning,

att rösta med digitala möjligheter med en knapptryckning

Styrelsen beslutade den 16-19 januari 2017, § 7.1

att överlämna till presidiet för yttrande.

Presidiet beslutade den 1 december 2017, § 5.1, att behandla ärendet vid sammanträde den 18 december 2017.

Presidiet ställer sig positiv till införandet av digitala handlingar, vi har antagit och jobbar aktivt med att införa mer miljövänliga alternativ. Att minska användandet av pappersmassa ingår i dessa mål och är i högsta grad genomförbart. Digitaliseringen av mötesförhandlingarna är dock sedan tidigare antaget av Sametinget. Presidiet anser därför att att-sats 1a: "Sametinget kollar om möjligheter finns för att införa digitala handlingar" är besvarad.

Vid införandet av ett system som hanterar röstning och begäran av ordet eller replik bör kostnaden av ett sådant system vägas mot dess effektivitet. Det är absolut rimligt att införa i samband med att Sametingets parlamentsbyggnad färdigställs det innebär dock andra kostnader om systemet även skall vara transportabelt.

Presidiet beslutade den 18 december 2017, § 3.2

att föreslå att motionen avslås.

§ 17 Mošuvnnat – *joatkka*

§ 17.1 M 498 –Digitála áššebáhpirat

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte hilgut mošuvnna.

§ 17 Motioner – *forts.*

§ 17.1 M 498 –Digitala handlingar

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att avslå motionen.

§ 17.2 M 513 - Samisk språkutveckling

Ärendet utgår, se § 1.

Motion
till Sametinget
2016-10-05

MOTION Angående digitala handlingar

M498
SÁMEDIGGI
SAMETINGET
Inkl. Bodö 2016 -10- 05
1.1.8-2016-1263

Att Sametinget kollar om möjlighet finns att införa digitala handlingar samt ett system för om man vill begära ordet eller vill ha replik så får man trycka på en knapp även ett system vid en omröstning att rösta med digitala möjligheter med en knapptryckning. Det skulle även underlätta hanteringar utav en massa Papper och man behöver inte hantera så mycket utav en stor mängd Papper och en stor kostnadsfråga. Så att var och en ledamot får en läsplatta samt en läsplatta till Pressidiet att även de underlättar för Pressidiets arbete.

Motionären yrkar på att.
Att Sametinget kollar om möjligheter finns att införa digitala handlingar samt ett system för om man vill begära ordet eller vill ha replik så får man trycka på en knapp även ett system vid en omröstning att rösta med digitala möjligheter med en knapptryckning.

Skellefteå den 5/10-16

Min Gaaidnu
Lars Thomas Mangi

§ 17 Mošuvnnat- *joatkka*

§ 17.3 M 515 – Sámedikki dekoloniseren

Áššegirjjit
- Mošuvdna nr 515 Ol-Johán Sikku 2017-02-11, dnr 1.1.8-2017-209
- Stivrabeavdegirji 2017-09-12—13, § 134.19
- Čoahkkinjođihangotti beavdegirji 2017-12-01, § 5.3
- Čoahkkinjođihangotti beavdegirji 2017-12-18, § 3.3

Áššegieđahalli:

Ol-Johán Sikku lea guovvamánu 11 b 2017 , ovddidan mošuvnna mas son gáibida

ahte Sámediggi álggaha dekoloniserenproseassa oahpahusain mii čilge koloniserema čuozahusaid birra, ja proseassa rievdadit ja ođasmahttit norpmaid main lea sámi kultuvra vuođđun bargovugiid, servodathuksema, organiserema ja mearrádusvuogi ektui, ovdamearkka dihte ovttaoaivilvuođas (konsensus),

ahte Sámediggi ii váldde loahpalaš mearrádusaid mat gusket sámiide ja Sámi boahtteáigái ovdal go oppalaš dekoloniserenproseassa lea čađahuvvon Sámedikkis ja maid sámi servodagas.

Stivra mearridii čakčamánu 12-13 b 2017, § 134.19

ahte bivdit cealkámuša čoahkkinjođihangottis,

ahte gohččut hálddahusa válbmet ášši.

Čoahkkinjođihangoddi mearridii juovlamánu 1 b 2017, § 5.2 ahte gieđahallat ášši juovlamánu 18 2017.

Čoahkkinjođihangoddi guorrasa mošuvdnaovddideaddji oainnuide ahte koloniserema váikkuhusat fertejit viidát guorahallot, dattege ii leat čoahkkinjođihangoddi seamma oaivilis ahte norpmaid galgat "ođasmahttit" dahje muktit. Norpmat leat servodaga váikkuhusat ja nuppástus ferte dáhpáhuvvat servodagas. Dasto atná čoahkkinjođihangoddi ahte nuppástuhttin Sámedikki siskkobealde ferte čielggasin dahkat erohusa gaskal Sámedikki álbmotválljen parlameantadoaimma ja Sámedikki stáhtalaš eiseváldedoaimma. Čoahkkinjođihangoddi čujuha ahte Sámedikki mearrádusproseassa lea

§ 17 Motioner- *forts.*

§ 17.3 M 515 - Dekolonisering av Sametinget

Dokument
- Motion nr 515 av Ol-Johán Sikku 2017-02-11, dnr 1.1.8-2017-209
- Styrelseprotokoll 2017-09-12—13, § 134.19
- Presidieprotokoll 2017-12-01, § 5.3
- Presidieprotokoll 2017-12-18, § 3.3

Föredragande:

Ol-Johán Sikku har den 11 februari 2017 , inlämnat en motion där han yrkar

att Sametinget startar en dekoloniseringsprocess genom utbildning om koloniseringens konsekvenser och en process för förändring och uppgradering av normer som utgår från den samiska kulturen vd gäller arbetssätt, samhällsbyggande, organisering och sätt att ta beslut, t ex utifrån konsensus,

att Sametinget inte tar några avgörande beslut angående samernas och Sápmis framtid innan en genomgripande dekoloniseringsprocess genomförts i Sametinget och även i det samiska samhället.

Styrelsen beslutade den 12-13 september 2017, § 134.19

att inhämta yttrande från presidiet,

att uppdra till kansliet bereda ärendet.

Presidiet beslutade den 1 december 2017, § 5.2, att behandla ärendet vid sammanträde den 18 december 2017.

Presidiet anser likt motionären att konsekvenserna av koloniseringen måste belysas i större utsträckning, det betyder inte att presidiet delar motionärens mening om att normer skall "uppgraderas" eller förändras. Normer i sin natur är en effekt av samhället och det är i samhället som förändring måste ske. Vidare anser presidiet att en förändringsprocess inom Sametinget bör ske för att tydliggöra skillnaden mellan Sametinget som parlament valt av samerna och Sametinget som statlig myndighet. Presidiet vill belysa att beslutsprocessen som Sametinget nyttjar är genom konsensus i största möjliga mån, visserligen genom representativ demokrati. Att varje same har samma rätt att påverka Sametinget, givet att hen är myndig, är en självklarhet som skall bevaras. Dekolonialiseringsprocess inom Sápmi

§ 17 Mošuvnnat- *joatkka*

§ 17.3 M 515 – Sámedikki dekoloniseren - *joatkka*

konsensus nu guhkás go vejolaš, dattege ovddasteaddji demokratiija hámis. Lea diehttelas ahte juohke sápmelačča riekti váikkuhit Sámedikki go fal lea válddálašagis galgá suddjejuvvot. Dekoloniserenproseassa vuođđu Sámis sulastahttá bargiidlihkadusa ovddasteaddji demokratiija vuođuid. Dekoloniserenproseassa definišuvdna ii leat áibbas čielggas das got mošuvdnaovddeaddji geavaha sámi.

Lea vuoigatmeahttun ahte Sámediggi ii galggaše sáhttit dahkat makkárge mearrádusaid ovdalgo Sámediggi ja sámi servodat leat čađahan dekoloniserenproseassa. Lea vuoigatmeahttun daningo koloniseremis sáhttet bohciidit ođđa bealit, ja maiddái daningo dekoloniserenproseassa ii goasse noga.

Čoahkkinjođihangoddi mearridii juovlamánu 18 b 2017, § 3.3

ahte evttohit hilgut mošuvnna.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte hilgut mošuvnna.

§ 17 Motioner- *forts.*

§ 17.3 M 515 - Dekolonisering av Sametinget – *forts.*

delar sin grund med arbetarrörelsens representativa demokrati. Definitionen av en dekolonialiseringsprocess är diffus inte minst i hur motionären använder ordet.

Det är orimligt att Sametinget inte skulle ta några avgörande beslut förrän både Sametinget och det samiska samhället genomgått en dekolonialiseringsprocess. Dels är det orimligt för att nya aspekter av koloniseringen kan uppkomma och dels är det orimligt för att en dekolonialiseringsprocess aldrig har ett slut.

Presidiet beslutade den 18 december 2017, § 3.3

att föreslå att motionen avslås.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att avslå motionen.

M515

MOTION till Sametinget

SÁMEDIGGI
SAMETINGET
Inkl Bodi 2017 -02- 11
118-2017-209

2017-02-11

Dekolonialisering av Sametinget

Förslag

Att Sametinget startar en dekolonialiseringsprocess genom utbildning om kolonialiseringens konsekvenser och en process för förändring och uppgradering av normer som utgår från den samiska kulturen vad gäller arbetssätt, samhällsbyggande, organisering och sätt att ta beslut, t.ex utifrån konsensus.

Att Sametinget inte tar några avgörande beslut angående samernas och Sápmis framtid innan en genomgripande dekolonialiseringsprocess genomförts i Sametinget och även i det samiska samhället.

Bakgrund

Samerna har genom historien utsatts för omfattande kolonialisering av både markerna, kulturen och hur vi värderar vår egen kultur. Detta visar sig idag t.ex. i hur vi har organiserat Sametinget där inget traditionellt sätt att avhandla och besluta finns med. Ett annat exempel är att statens utredningar, myndigheter och budget oftast blir avgörandei hur vi samer själva agerar och hur vi accepterar de ramar som staten sätter. Även den samiska politiska viljan har en tydlig tendens att anpassas av oss själva till de villkor staten vill sätta. Ett exempel är att många samiska företrädare kan tänkas vara beredda att acceptera att det är svenska statens som ska ha företräde i att definiera vad som är samiskt självstyre, vilka som är samer, vad som är samiskt traditionell kunskap, vad som är samiska rättigheter m.m. (Framgår i det nya förslaget till Nordisk Samekonvention, januari 2017)

Det är också tydligt att beslut ofta tas i Sametinget där statens politik, statens regler och påbud är avgörande istället för att ta beslut framförallt utifrån den samiska nationen, kulturens, näringarnas och språkets intresse. Med tanke på att beslut i Sametinget ofta inte tas utifrån grundläggande samiska normer är det nödvändigt att Sametingets ledamöter och kansli samt det samiska samhället som helhet lär sig om kolonialiseringens konsekvenser på ett djupare plan och genomgår en dekolonialiseringsprocess innan avgörande beslut angående samernas och Sápmis framtid görs.

Det finns ett flertal goda exempel bland andra urfolk, t.ex. hos Maorierna på Autearoa, Nya Zeeland, som under lång tid har arbetat med en genomgripande dekoloniseringsprocess vilket ändrat på hela samhällsstrukturen där Maoriernas egen kultur nu ligger till grund för bl.a. de normer som ska bygga samhället, kulturen och beslutsprocesserna.

En dekolonialiseringsprocess ska involvera alla samiska organisationer och institutioner både på övergripande och lokalt plan.

Tillslut: Av egen erfarenhet vet jag att det inte är lätt att omedelbart se och acceptera att vi är koloniserade i vårt tankesätt, att vi inte tar beslut utifrån samiska normer och att vi har överdrivet stor respekt för svenska staten. Detta inser man ofta först efter en, kanske långvarig, utbildning i dekolonisering och en personlig utveckling.

Ol-Johán Sikku
Sametingsledamot vald av det samiska folket för Min Geaidnu

§ 17 Mošuvnnat- *joatkka*

§ 17.4 M 477 – Evttohusaid gieđahallan dievasčoahkkimis

Áššegirjjit
- Mošuvdna nr 477 Lars Miguel Utsi ovddidan 2015-09-30, dnr 1.1.8-2015-1245
- Stivrabeavdegirji 2015-12-07--08, § 243.9
- Stivrabeavdegirji 2016-01-26--27, § 13.9
- Stivrabeavdegirji 2016-12-05--08, § 193.1
- Stivrabeavdegirji 2017-01-16--19, § 7.1
- Dievasčoahkkinbeavdegirji 2017-02-10--11, § 11.3
- Dievasčoahkkinbeavdegirji 2017-10-03--05, § 24.3
- Stivrabeavdegirji 2017-11-12—14, § 175.2
- Čoahkkinjođihangotti beavdegirji 2017-12-01, § 5.4
- Čoahkkinjođihangotti beavdegirji 2017-12-18, § 3.4

Áššegieđahalli: Peter Engström

Lars Miguel Utsi lea čakčamánu 30 b 2015, ovddidan mošuvnna mas son gáibida:

ahte Sámediggi mearrida rievdadit Sámediggeortnega, § 51 čuovvovaččat:
" Evttohusat, earet go evttohussan lea áššemáhcaheapmi dahje beavdáibidjan, galget čálalaččat ovdanbiddjot unnimusat guokte diimmu ovdalgo guoskevaš ášši ráđđádallan álgá",

ahte Sámediggi mearrida rievdadit Sámediggeortnega, § 52 čuovvovaččat:
"Go ráđđádallan lea loahpahuvvon, de manná ságadoalli čađa daid evttohusaid mat leat ovddiduvvon ja dárkkista ahte dat leat ipmirduvvon njuolga. Dan maŋŋel ii leat lohpi geassit ruovttoluotta evttohusaid jus Sámediggi ii ovttajienalaččat mieđit dan dahkat".

Stivra mearridii ođđajagimánu 26--27 b 2016, § 13.9, ahte bivdit čoahkkinjođiheaddjis cealkámuša áššis.

Čoahkkinjođiheaddji lea mošuvdnii 477 vástidan čuovvovačča borgemánu 23 b. 2016:
Sámediggeortnet – Sametingsordningen láve rievdaduvvot eanemusat oktii juohke mandáhtaáigodagas. Vaikko mošuvdnaovddideaddji áigumuš lea rievttalaš de berre garvit rievdadeames Sámediggeortnega dán mandáhtaáigodagas. Lea baicca veara čuvget dán dárbbu heivvolaš vuogi mielde ođđa valljejuvvon parlamentarihkkáriidda. Jus parlamentáralaš bargo ovdána dainna málliin ahte visot evttohusat mat ovddiduvvojit dievasčoahkkima vuolde galget leat válmmastuvvon, de dat mielddisbuktá kvalitehta- ja bušeahttasihkkarastojuvvon dievasčoahkkinmearrádusaid. Lea hui jáhkehahtti ahte dát buktá váikkuhusaid bušehttii, ja maiddái áigegeavaheami ašševálbmenorgánii. Dat ortnet mii lea heivvolaš čađahit lea ahte ođđa Sámediggi jagis 2017 vuolggaha ja maiddái gieđahallá ođđa Sámediggeortnega – Sametingsordning.
Dán áššis lea ráđđádallon Per Olof Nuttiin, Mona Perssoniin ja Lars Wilhelm Svonniin.

§ 17 Motioner- *forts.*

§ 17.4 M 477 – Behandling av yrkanden i plenum

Dokument
- Motion nr 477 av Lars Miguel Utsi 2015-09-30, dnr 1.1.8-2015-1245
- Styrelseprotokoll 2015-12-07--08, § 243.9
- Styrelseprotokoll 2016-01-26--27, § 13.9
- Styrelseprotokoll 2016-12-05--08, § 193.1
- Styrelseprotokoll 2017-01-16--19, § 7.1
- Plenumsprotokoll 2017-02-10--11, § 11.3
- Plenumsprotokoll 2017-10-03--05, § 24.3
- Styrelseprotokoll 2017-11-12—14, § 175.2
- Presidieprotokoll 2017-12-01, § 5.4
- Presidieprotokoll 2017-12-18, § 3.4

Föredragande: Peter Engström

Lars Miguel Utsi har den 30 september 2015, inlämnat en motion där han yrkar:

att Sametinget beslutar att ändra Sametingsordningen, § 51, enligt följande: "Yrkanden, förutom yrkande om återremiss och bordläggning, ska läggas fram skriftligen senast två timmar före överläggningen av ärendet som yrkandet gäller påbörjas",

att Sametinget beslutar att ändra Sametingsordningen, § 52, enligt följande: "När överläggningen är avslutad går ordföranden igenom de yrkanden som framställts och kontrollerar att det har uppfattats rätt. Därefter får inte något yrkande återtas, om inte Sametinget beslutar medge det enhälligt".

Styrelsen beslutade den 26--27 januari 2016, § 13.9, att överlämna till presidieordföranden för yttrande.

Presidiets ordförande lämnande följande synpunkter på motion 477 den 23 augusti 2016:

Ett ändrade av Sámediggeortnet – Sametingsordningen brukar ske högst en gång per mandatperiod. Även med tanke på det berättigade i motionärens intentioner så bör man avstå från att ändra Sametingsordningen innevarande mandatperiod. Däremot så kan man belysa detta behov för de nyvalda parlamentarikerna på lämpligt sätt. En utveckling av det parlamentariska arbetet som innebär att alla förslag som läggs under pågående plenum ska vara beredda, innebär en kvalitets- och budget-säkring av plenums beslut. Mest troligt får detta konsekvenser för budgeten och även rent tidsmässigt för beredande organ. Den ordning som är lämplig att genomföra är att det nyvalda Sametinget år 2017 tar initiativ till och också själva bereder en ny Sámediggeortnet – Sametingsordning.
Samråd har hållits med Per Olof Nutti, Mona Persson och Lars Wilhelm Svonni i ärendet.

---

§ 17 Mošuvnnat - *joatkka*

§ 17.4 M 477 – Evttohusaid gieđahallan dievasčoahkkimis - *joatkka*

Stivrra gieđahallan mošuvnnas:
Ovdalgo Sámediggi dahká mearrádusa áššis de galgá stivra dahje lávdegoddi masa áššesuorgi guoská leat meannudan ášši. Stivra galgá álo addit cealkámuša áššiin maid ieža lávdegottit leat meannudan. Ságadoalli jođiha čoahkkima ja galgá ee. fuolahit ahte áššit lea ilmmuhuvvon ja válbmejuvvon. Jus muhtun bivdá sáni maŋŋelgo ságadoalli lea ovdanbidjan ášši de šaddá ráđđádallan. Ráđđádallama vuolde sáhttá ovddidit evttohusaid. Evttohusat sáhttet lea formála evttohusat (áššemáhcaheapmi ja/dahje beavdáibidjan) dahje materiála evttohusat (doarjut dahje hilgut stivrra mearrádusevttohusa dahje rievdadit stivrra evttohusa). Ságadoalli galgá biehttalit bidjamis ovdan mearrádusevttohusa, jus dat evttohus mielddisbuktá ođđa ášši.

Mošuvdnaovddideaddji váruha ahte vuosteevttohus, lassievttohus dahje rievdadusevttohus mii ovddiduvvo ráđđádallama vuolde sáhttá dagahit ahte áššiin dahkkojit mearrádusat vaikko eai leat albmaládje válmmastuvvon ja, ilá gáržžes áiggis nu ahte sámedikki lahtut eai olle oažžut visot dieđuid iešguđet evttohusain main dahkko mearrádus.
Mošuvdnaovddideaddji jáhkká dán dagahit ahte mearrádusat maŋŋonit dárbbuheamet jus Sámediggi bággehallá beavdáibidjat dahje máhcahit áššiid dainna ákkain ahte lahtuin ii leat leamaš vejolašvuohta árvvoštallat evttohusaid mat leat maŋŋit boahtán sisa.

Stivra sáhttá áššis muhtun muddui miehtat mošuvdnaovddideaddji ákkaide dain čuolmmain mat sáhttet čuožžilit go materiála evttohusat ovddiduvvojit ráđđádallamiid vuolde. Seammás eastada sámediggeortnet dál juo dan ahte Sámediggi dahká mearrádusaid mat eai leat ášševálbmejuvvon dahje mat mielddisbuvttáše ođđa ášši ovddideami. Go mošuvdnaovddideaddji namuha ahte áššit maidda bohtet materiála evttohusat sáhttet šaddat mearriduvvot albma ášševálbmema haga, ii oainne stivra ahte su rievdadusevttohus čoavddášii čuolmma daningo stivra ii sáhte ášši ráđđádallamiid vuolde válbmet ášši dađi eambbo. Dakkár čuolmmaid galgá čoavdit dainna málliin ahte ášši gáibiduvvo máhcahuvvot.

Stivra oaidná maiddái formálalaš čuolmma dainna evttohusain maid mošuvdnaovddideaddji ovddida. Go sámediggeortnegis galget dahkkot rievdadusat, de berrejit dat viidát guorahallot ja čielggaduvvot. Ášševálbmema oktavuođas sáhttá evttohus omd. sáddejuvvot gulaskuddamii ja sihke čoahkkinjođihangoddi ja bellodagat sáhttet buktit oainnuset. Sámediggeortnet sáhttá rievdaduvvot go guokte dievasčoahkkima maŋŋálaga 2/3 eanetloguin dasa miehtá. Danin lea hirbmat dehálaš ahte sámediggeortnega rievdadusevttohusat leat vuđolaččat čielggaduvvon. Danin atná stivra ahte ii leat dohkálaš – muhtun muddui daid ákkaid ja dan čilgehusa vuođul maid movšuvdnaovddideaddji ieš buktá ovdan – ahte dat mii evttohuvvo mošuvnnas njuolga váikkuha sámediggeortnegii dainna málliin ahte ášši ii sáhte čiekŋaleappot válbmejuvvot. Mošuvdna mii baicca evttoha ahte stivra galgá ášševálbmet/ dahje bargat dan badjelii ahte sámediggeortnet rievdaduvvo muhtun čuoggáin, lei mihá guhkkelii sihkkarastit dan beaktilvuođa ja riektesihkarvuođa mearrádusdahkamis maid mošuvdnaovddideaddji ieš nai ohcala.
Dáid namuhuvvon ákkaid vuođul atná stivra ahte mošuvdna galgá hilgojuvvot.

§ 17 Motioner- *forts.*

§ 17.4 M 477 – Behandling av yrkanden i plenum – *forts.*

Styrelsens beredning av motionen

Innan ett ärende avgörs av Sametinget, ska det ha beretts av styrelsen eller av en nämnd, vars verksamhetsområde ärendet berör. Styrelsen ska dock alltid yttra sig i ett ärende som beretts av en annan nämnd. Ordföranden leder sammanträdet och ska bland annat se till att ärendena är kungjorda och beredda. Begärs ordet efter ordförandens presentation av ärendet uppkommer överläggning. Under denna kan framställas yrkanden. Yrkandena kan vara formella (återremiss och/eller bordläggning) eller materiella (bifall eller avslag till styrelsens förslag eller ändring i styrelsens förslag). Ordföranden ska vägra att lägga fram förslag till beslut, om förslaget innebär att ett nytt ärende väcks.

Motionären anför att motförslag, tilläggsförslag och ändringsförslag som läggs fram under överläggningen innebär en risk att ärenden går till beslut utan ordentlig beredning och utan tillräcklig tid för sametingets ledamöter att sätta sig in i de olika förslagen som det ska beslutas om. Det innebär enligt motionären att beslut försenas i onödan om Sametinget tvingas till att bordlägga eller återremittera ärenden för att ledamöterna inte har haft möjlighet att utvärdera sent inkomna yrkanden.

I sak kan styrelsen till viss del dela motionärens beskrivning av de problem som kan uppkomma när materiella yrkanden uppkommer under överläggningen. Samtidigt innehåller sametingsordningen redan nu ett hinder emot att Sametinget avgör ärenden som inte är beredda eller som innebär att ett nytt ärende har väckts. I de fall som motionären nämner att ärenden efter materiella yrkanden riskerar att avgöras utan ordentlig beredning ser inte styrelsen att motionärens ändringsyrkanden löser problemet eftersom styrelsen inte under pågående överläggning kan bereda ett ärende ytterligare. Sådana situationer ska lösas genom att ärendet istället återremitteras.

Styrelsen ser även ett formellt problem med det yrkande som motionären framställer. När ändringar ska göras i sametingsordningen bör de föregås av en bredare utredning och analys. Under beredningen kan förslaget till exempel remitteras och synpunkter inhämtas från presidiet och partierna. Sametingsordningen kan ändras på två på varandra följande plenum med minst 2/3 majoritet. Det är därför av väsentlig betydelse att ändringsförslag i sametingsordningen är ordentligt utredda. Av detta skäl anser styrelsen att det är otillfredsställande – delvis utifrån de argument och den beskrivning som motionären själv framhåller – att yrkandet i motionen har direkt effekt på sametingsordningen utan att ärendet kunnat beredas utförligare. Ett yrkande i en motion som istället innebär att styrelsen ska bereda/verka för att sametingsordningen ska ändras i visst avseende hade i betydligt längre grad säkerställt den effektivitet och rättssäkerhet i beslutsfattandet som även motionären efterfrågar.

Med stöd av det nyss anförda anser styrelsen att motionen ska avslås.

§ 17 Mošuvnnat - *joatkka*

§ 17.4 M 477 – Evttohusaid gieđahallan dievasčoahkkimis - *joatkka*

Sámediggi mearridii guovvamánu 10-11 b 2017, § 11.2, beavdáibidjat áššši.

Sámediggi mearridii golggotmánu 3 -5 b 2017, § 24.3, máhcahit áššši.

Stivra mearridii skábmamánu 12-14 b 2017, § 175.2

ahte bivdit čoahkkinjođihangotti cealkámuša áššis.

Čoahkkinjođihangoddi mearridii juovlamánu 1 b 2017, § 5.2, ahte gieđahallat áššši čoahkkimis juovlamánu 18 b 2017.

Čoahkkinjođihangoddi atná ahte jus áiggi ráddje goas evttohusa sáhttá ovddidit de dat dagahit ájiheami Sámedikkis. Jus lea vejolaš olahit konsensusa iežá evttohusa ektui go dat mii lea juo ovddiduvvon, de sáhttá Sámediggi šaddat vuordit ovdalgo sáhttá gieđahallagoahtit ođđa evttohusa. Čoahkkinjođihangoddi atná ahte vuosttaš ahte-cealkka berre hilgojuvvot.

Čoahkkinjođihangoddi atná ahte rievdadus mii evttohuvvo nuppi ahte-cealkagis lea heivemeahttun daningo evttohusat sáhttet de rievdaduvvot maŋŋelgo ságadoalli lea mannan čađa visot evttohusaid. Dat lea bargoortnet mii jurdagis lea seamma muhto mii geavatlaččat sáhttá dagahit moivvi. Paragráfa 52 čuodjá ná: Go ráđđádallan lea loahpahuvvon, de manná ságadoalli čađa daid evttohusaid mat leat ovddiduvvon ja dárkkista ahte dat leat ipmirduvvon njuolga. Dan maŋŋel ii leat lohpi rievdadit dehe geassit ruovttoluotta evttohusaid jus Sámediggi ii ovttajienalaččat mieđit dan dahkat.

Čoahkkinjođihangoddi mearrida

ahte evttohit hilgut mošuvnna.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte hilgut mošuvnna.

§ 17 Motioner- *forts.*

§ 17.4 M 477 – Behandling av yrkanden i plenum – *forts.*

Sametinget beslutade den 10 -11 februari 2017, § 11.2, att bordlägga ärendet.

Sametinget beslutade den 3 -5 oktober 2017, § 24.3, att återremittera ärendet.

Styrelsen beslutade den 12-14 november 2017, § 175.2

att överlämna till presidiet för yttrande.

Presidiet beslutade den 1 december 2017, § 5.2, att behandla ärendet vid sammanträde den 18 december 2017.

Det är presidiets åsikt att tidsbegränsa under vilken tid ett yrkande kan lyftas kan skapa en stagnerande effekt på Sametinget. Ifall konsensus kan fås för ett annat yrkande än det redan inlämnande kan Sametinget behöva vänta in tiden för att behandla det nya yrkandet. Det är Presidiets mening att att-sats 1 bör avslås.

Presidiet anser att ändringen som föreslås i att-sats 2 är olämplig eftersom den innebär att yrkanden kan ändras efter att ordförande gått igenom alla yrkanden. Det är en arbetsordning som i tanken är identisk men rent praktisk har den möjlighet att förvirra. Paragraf 52 lyder: När överläggningen är avslutad, går ordföranden igenom de yrkanden som framställts och kontrollerar att de har uppfattats rätt. Därefter får inte något yrkande ändras eller återtas, om inte Sametinget beslutar medge det enhälligt.

Presidiet beslutar

att föreslå att motionen avslås.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att avslå motionen.

GUOVSSONÁSTI
Sametingspartiet

MOTION
till Sametinget
2015-09-30

M 4 77

SÁMEDIGGI SAMETINGET
Inkl/Bodfi 2015 -09- 30
1.1.8-2015-1295

Behandling av yrkanden i plenum

Bakgrund

I Sametingsordningen regleras arbetet i det folkvalda samiska parlamentet. Det innehåller regler som Sametingets presidium och plenumsledamöter har att förhålla sig till inför, under och efter plenum och vid val av presidium, styrelse, nämnder och utskott.

Under rubriken "Talarordning och övriga ordningsfrågor" i Sametingsordningen står det enligt följande:

> *§ 51 Om ordföranden anser att det behövs, ska den ledamot som har framställt ett yrkande avge det skriftligt. Yrkandet ska läggas fram senast i anslutning till föredragningen.*
>
> *§ 52 När överläggningen är avslutad, går ordföranden igenom de yrkanden, som framställts och kontrollerar att de har uppfattats rätt. Därefter får inte något yrkande ändras eller återtas, om inte Sametinget beslutar medge det enhälligt*

Behandlingen av senast det rennäringspolitiska handlingsprogrammet, men också andra ärenden, i sametingets plenum har dragit ut på tiden. Sametingets plenum behandlar många och stora frågor och tiden på plenum är knapp. Ärendena som behandlas måste därför vara ordentligt beredda och Sametingets ledamöter bör inför beslut i plenum få allt nödvändigt underlag i god tid i förväg för att besluten ska bli så bra som möjligt för det samiska samhället.

Att yrkanden, t ex motförslag och tilläggsförslag/ändringsförslag, kan föras fram under pågående behandling av ärenden i sametingets plenum medför en risk att ärenden går till beslut utan ordentlig beredning och utan tillräcklig tid för sametingets ledamöter att sätta sig in i de olika förslagen som ska beslutas om.

Detta innebär att beslut i ärenden försenas i onödan om sametingets plenum tvingas till att bordlägga eller återremittera ärenden för att man inte har haft möjlighet att utvärdera sent inkomna yrkanden.

Motiv

För att underlätta arbetet i sametingets plenum och för att göra sametingets beslut mer rättssäkra borde alla yrkanden förutom yrkande om återremiss och bordläggning läggas fram skriftligen före behandlingen av ärendet som yrkandet gäller.

Adress:
GUOVSSONÁSTI
Seidegava 19
938 96 ARJEPLOG

Ordförande:
Per Mikael Utsi
Mobil:
070-325 27 48

E-post:
guovssonasti@biegga.com
Hemsida:
www.guovssonasti.se

Bankgironr:
5301-8925
Organisationsnr:
802422-0769

Det skulle ge alla plenumsledamöter översikt över ärendet och vilka yrkanden som föreligger. Detta skulle göra behandlingen av ärendet effektivare och mer rättssäkra.

Liknande upplägg finns i Sveriges riksdag och i norska Sametinget.

Yrkande

att Sametinget beslutar att ändra Sametingsordningen, § 51, enligt följande: "*Yrkanden, förutom yrkande om återremiss och bordläggning, ska läggas fram skriftligen senast två timmar före överläggningen av ärendet som yrkandet gäller påbörjas.*".

att Sametinget beslutar att ändra Sametingsordningen, § 52, enligt följande: "*När överläggningen är avslutad går ordföranden igenom de yrkanden som framställts och kontrollerar att de har uppfattats rätt. Därefter får inte något yrkande återtas, om inte Sametinget beslutar medge det enhälligt.*".

För sametingspartiet Guovssonásti

Lars Miguel Utsi, ersättare i sametinget

§ 17 Mošuvnnat - *joatkka*

§ 17.5 M 518 – Sohkabealjuohku

Áššegirjjit
- Mošuvdna nr 518 Daniel Holst, 2017-09-02, dnr 1.1.8-2017-1106
- Stivrabeavdegirji 2017-11-12—14, § 175.16
- Čoahkkinjođihangotti beavdegirji 2017-12-01, § 5.5
- Čoahkkinjođihangotti beavdegirji 2017-12-18, § 3.5

Föredragande:

Daniel Holst lea čakčamánu 2 b 2017, ovddidan mošuvnna mas son gáibida

ahte Sámediggi ásaha vuogi iežas bargoortnegii mas sárdnunvuorut nu guhkás go vejolaš leat nu ahte juohkenubbi ságasteaddji lea nissonolmmoš ja juohkenubbi dievdoolmmoš,

ahte Sámediggi ásaha vuogi bargoortnegii mas jearrá bidjat sázu digaštallamii jus eanet go viđas seamma sohkabealis váldet sáni maŋŋálaga.

ahte Sámediggi gohčču Sámedikki stivrra gávnnahit heivvolaš dásseárvomihtidan reaiddu, mii inkludere muhto ii ráddje: galle nissonolbmo váldet sáni ja galle dievdoolbmo, galle háve nissonolbmot bivdet sáni ja galle háve dievdoolbmot, ja galle minuhta goabbáge sohkabealli geavaha,

ahte Sámediggi gohčču Sámedikki stivrra juohke dievasčoahkkima loahpahettiin ovdanbuktit dáid mihtidanreaidduid dásseárvoindeksa,

ahte Sámediggi doarju mošuvnna.

Stivra mearridii skábmamánu 12-14 b 2017, § 175.16

ahte bivdit čoahkkinjođihangotti cealkámuša áššis.

Čoahkkinjođihangoddi mearridii juovlamánu 1 b 2017, § 5.2, ahte gieđahallat ášši juovlamánu 18 b 2017.

Čoahkkinjođihangoddi atná ahte sáhkaovdanbuktin dievasčoahkkimis ii galgga čadnot sohkabealláí, muhto sáhttá leat vejolaš ahte muhtun lahtu vuosttaš sáhkaovdanbuktin vuoruhuvvo ovdalii nuppi lahtu nuppi sáhkaovdanbuktima seamma áššis. Váikkuhussan sáhttá maid šaddat ahte sohkabealit segmenterejuvvojit, namalassii ahte sohkabealsajádagat šaddet vel nannoseappot.

§ 17 Motioner - *forts.*

§ 17.5 M 518 – Könsfördelning

Dokument
- Motion nr 518 av Daniel Holst, 2017-09-02, dnr 1.1.8-2017-1106
- Styrelseprotokoll 2017-11-12—14, § 175.16
- Presidieprotokoll 2017-12-01, § 5.5
- Presidieprotokoll 2017-12-18, § 3.5

Föredragande:

Daniel Holst har den 2 september 2017 , inlämnat en motion där han yrkar

att Sametinget i arbetsordning inrättar ett system med varvad talarlistan, så att varannan talar är kvinna respektive man så långt det är möjligt,

att Sametingets i arbetsordningen inrättar ett system där fråga om streck i debatten väcks ifall fler än fem av endast ett kön följer varandra i talarlistan,

att Sametinget ger Sametingets styrelse i uppdrag att finna lämpliga mätinstrument för jämlikhet, där inkluderat men inte begränsat till: Antal kvinnliga respektive manliga talare, antalet inlägg från kvinnliga respektive manliga talare samt antalet minuter nyttjade av de två grupperna,

att Sametinget ger Sametingets styrelse i uppdrag att vid varje plenums slut redovisa ett jämställdhetsindex baserat på valda mätinstrument,

att Sametinget bifaller motionen.

Styrelsen beslutade den 12-14 november 2017, § 175.16

att överlämna till presidiet för yttrande.

Presidiet beslutade den 1 december 2017, § 5.2, att behandla ärendet vid sammanträde den 18 december 2017.

Presidiet anser inte att yttranden i plenum ska vara kopplat till kön däremot kan det vara en gångbar väg att en ledamots första yttrande prioriteras före en ledamots andra yttrande i ett ärende. Effekten skulle även vara könssegmenterade det vill säga befästa könsrollerna man respektive kvinna.

§ 17 Mošuvnnat - *joatkka*

§ 17.5 M 518 – Sohkabealjuohku – *joatkka*

Čoahkkinjođihangoddi atná positiivan ahte stivra gávnnaha heivvolaš dásseárvomihtidanreaidduid.

Čoahkkinjođihangoddi mearrida

ahte evttohit hilgut mošuvnna.

Daniel Holst reservere mearrádusa vuostá ja doarju iežas evttohus dohkkehit mošuvnna.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte hilgut mošuvnna.

§ 17 Motioner - *forts.*

§ 17.5 M 518 – Könsfördelning – *forts.*

Presidiet ser positivt på att styrelsen finner lämpliga mätinstrument för jämställdhet.

Presidiet beslutar

att föreslår att motionen avslås.

Daniel Holst reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag att motionen ska antas.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att avslå motionen.

M618

Dnr 1.1.8-2017-1106
In 2017-09-02

Balanserade beslut är bra beslut

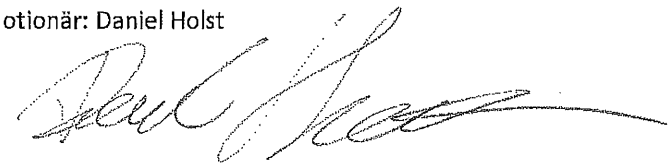
Patriarkala strukturer genomsyrar hela samhället, mycket tack vara vår koloniala historia. Som barn av vår tid måste vi göra det möjligt för alla våra ledamöter, oavsett kön, klass, ålder, etnicitet, sexuell identitet eller sexuell läggning, att föra fram sin talan och tankar. Sametinget bör främja möjligheterna för de grupper som i samhället är diskriminerade. En början på arbetet är att implementera en varvad talarlista samt vid diskussioner, som är starkt snedfördelade, väcka frågan om sträck i debatten.

Grupper som är diversifierade tar bättre beslut, på samma sätt kan en diversifierad grupp lyfta fler perspektiv.

Därför yrkar jag...

1. Att Sametinget i arbetsordningen inrättar ett system med varvad talarlista, så att varannan talare är kvinna respektive man så långt det är möjligt.
2. Att Sametinget i arbetsordningen inrättar ett system där fråga om streck i debatten väcks ifall fler än fem av endast ett kön följer varandra i talarlistan.
3. Att Sametinget ger Sametingets styrelse i uppdrag att finna lämpliga mätinstrument för jämlikhet, där inkluderat men inte begränsat till: Antal kvinnliga respektive manliga talare, antalet inlägg från kvinnliga respektive manliga talare samt antalet minuter nyttjade av de två grupperna.
4. Att Sametinget ger Sametingets styrelse i uppdrag att vid varje plenums slut redovisa ett jämställdhetsindex baserat på valda mätinstrument.
5. Att Sametinget bifaller motionen.

Motionär: Daniel Holst

§ 17 Mošuvnnat - *joatkka*

§ 17.6 M 519 –Alkoholapolicy

Áššegirjjit
- Mošuvdna nr 519 Daniel Holst, 2017-09-02, dnr 1.1.8-2017-1107
- Stivrabeavdegirji 2017-11-12—14, § 175.17
- ČOahkkinjođihangotti beavdegirji 2017-12-01, § 5.6
- Čoahkkinjođihangotti beavdegirji 2017-12-18, § 3.6

Áššegieđahalli:

Daniel Holst lea čakčamánu 2 b 2017 , ovddidan mošuvnna mas son gáibida

ahte Sámediggi mearrida alkoholapolicy doaibmi lahtuid ja várrelahtuid várás,

ahte Sámediggi mearrida alkoholapolicy bovdejuvvon gussiid várás,

ahte Sámediggi mearrida alkoholapolicy lahtuidis várás geat leat almmolaččat ovddasteame Sámedikki,

ahte Sámediggi doarju mošuvnna.

Stivra mearridii skábmamánu 12-14 b 2017, § 175.17

ahte bivdit čoahkkinjođihangottis cealkámuša áššis.

Čoahkkinjođihangoddi mearridii juovlamánu 1 b 2017, § 5.2, ahte gieđahallat ášši juovlamánu 18 b 2017.

Čoahkkinjođihangoddi lea mielas mošuvdnaovddideaddji áigumušaide.

Čoahkkinjođihangoddi mearrida

ahte evttohit doarjut mošuvnna.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte doarjut mošuvnna.

§ 17 Motioner - *forts.*

§ 17.6 M 519 –Alkoholpolicy

Dokument
- Motion nr 519 av Daniel Holst, 2017-09-02, dnr 1.1.8-2017-1107
- Styrelseprotokoll 2017-11-12—14, § 175.17
- Presidieprotokoll 2017-12-01, § 5.6
- Presidieprotokoll 2017-12-18, § 3.6

Föredragande:

Daniel Holst har den 2 september 2017 , inlämnat en motion där han yrkar

att Sametinget inrättar en alkoholpolicy som gäller dess tjänstgörande ledamöter och ersättare,

att Sametinget inrättar en alkoholpolicy som gäller dess inbjudna gäster,

att Sametinget inrättar en alkoholpolicy som gäller dess representanter på officiella sammanhang,

att Sametinget bifaller motionen.

Styrelsen beslutade den 12-14 november 2017, § 175.17

att överlämna till presidiet för yttrande.

Presidiet beslutade den 1 december 2017, § 5.2, att behandla ärendet vid sammanträde den 18 december 2017.

Presidiet ställer sig positivt till motionärens intentioner.

Presidiet beslutar

att föreslå att motionen bifalls.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att bifalla motionen.

M519

Dnr 1.1.8-2017-1107
In 2017-09-02

Sunda ledamöter, sunda beslut

För att skapa stabilitet, trovärdighet och god stämning inom tinget bör det inte finnas något tvivel om nykterhet vid tjänstgöring. Allt för många politiska karriärer har slutat med alkohol inblandat. Bara det gångna året har vi sett lovande unga politiker tvingats bort från tunga positioner i rikspolitiken. Sametinget skall inte associeras med liknande beteende, vi skall stå över sådant. Därför behövs riktlinjer för tjänstgörande ledamöter under mötestid, riktlinjer för hur Sametingets representanter agerar i tjänst och i vilken form inbjudna gäster kan ursäktas från seminarier eller plenum.

Allt för att hjälpa varandra och stärka Sametingets goda anseende.

Därför yrkar jag...

1. Att Sametinget inrättar en alkoholpolicy som gäller dess tjänstgörande ledamöter och ersättare.
2. Att Sametinget inrättar en alkoholpolicy som gäller dess inbjudna gäster.
3. Att Sametinget inrättar en alkoholpolicy som gäller dess representanter på officiella sammanhang.
4. Att Sametinget bifaller motionen.

Motionär: Daniel Holst

§ 17 Mošuvnnat - *joatkka*

§ 17.7 M 521 –Dulkon dievasčoahkkimis media bokte

Áššegirjjit
- Mošuvdna nr 521 Marita Granström, 2017-10-03, 1.1.8-2017-1256
- Stivrabeavdegirji 2017-11-12—14, § 175.19
- Čoahkkinjođihangotti beavdegirji 2017-12-01, § 5.7
- Čoahkkinjođihangotti beavdegirji 2017-12-18, § 3.7

Áššegieđahalli:

Marita Granström lea golggotmánu 3 b 2017 , ovdidan mošuvnna mas son gáibida

ahte Sámediggi ferte plánet ja ságastallat mediaiguin ja dulkkaiguin vai sáhttá nu jođánit go vejolaš ordnet dulkoma dievasčoahkkimis sihke ruotagillii ja sámegillii vai visot sámit sáhttet čuovvut mii dievasčoahkkimis dáhpáhuvvá.

Stivra mearridii skábmamánu 12-14 b 2017, § 175.19

ahte bivdit čoahkkinjođihangottis cealkámuša áššis.

Čoahkkinjođihangoddi mearridii juovlamánu 1 b 2017, § 5.2, ahte gieđahallat ášši juovlamánu 18 b 2017.

Čoahkkinjođihangoddi guorrasa mošuvdnaovddideaddji oainnuide ahte Sámediggi galgá leat visot sámiide olámuttus beroškeahttá gielas. Ipmirdit maid sámedikki ovddasteaddjit ovddidit lea demokráhtalaš gažaldat ja čoahkkinjođihangoddi háliida ahte politihkka lea rabas visot sámiide.

Čoahkkinjođihangoddi mearrida

ahte evttohit doarjut mošuvnna.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte doarjut mošuvnna.

§ 17 Motioner - *forts.*

§ 17.7 M 521 –Tolkning på plenum via media

Dokument
- Motion nr 521 av Marita Granström, 2017-10-03, 1.1.8-2017-1256
- Styrelseprotokoll 2017-11-12—14, § 175.19
- Presidieprotokoll 2017-12-01, § 5.7
- Presidieprotokoll 2017-12-18, § 3.7

Föredragande:

Marita Granström har den 3 oktober 2017 , inlämnat en motion där hon yrkar

att Sametinget måste planera och diskutera med medierna och tolkarna för att så snart som möjligt se till att tolkning från plenum sker både till svenska och samiska så att alla samer känner att de kan ta del av vad som sker i plenum.

Styrelsen beslutade den 12-14 november 2017, § 175.19

att överlämna till presidiet för yttrande.

Presidiet beslutade den 1 december 2017, § 5.2, att behandla ärendet vid sammanträde den 18 december 2017.

Presidiet delar motionärens åsikt om att Sametinget skall vara tillgängligt för alla samer oavsett språk. Det är en demokratisk fråga om att förstå sina representanters agerande och presidiet vill se att politiken är tillgänglig för alla samer.

Presidiet beslutar

att föreslå att motionen bifalls.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att bifalla motionen.

2017-09-06

M521

SÁMEDIGGI SAMETINGET
Inkl Bodil 2017 -10- 03
1.1.8-2017-1256

Motion

Till Sametinget

Motion om tolkning i media vid plenum för att samiska folket ska kunna följa plenum.

Bakgrund
Idag sänd plenum via nätet men saknar tolkning till samiska och svenska vilket gör det svårt att följa.

Motiv

Många har klagat på att de missar mycket när tolkning saknas, nu har vi även en presidieordförande som talar samiska. Detta påverkar även talare på plenum som väljer att inte använda sitt språk då de vill nå ut till allmänheten. Detta hämmar utvecklingen av det samiska språkets utveckling. Det bör vara möjligt att prata sitt språk och ändå nå ut till den samiska allmänheten.

Yrkande

Sametinget måste planera och diskutera med medierna och tolkarna för att så snart som möjligt se till att tolkning från plenum sker både till svenska och samiska så att alla samer känner att det kan ta del av vad som sker i plenum.

För Sametingspartiet Álbmut

Marita Granström
Tjänstgörande ersättare

Partiledare Lars-Paul Kroik
Hermelingatan 33
590 29 Borensberg
070-590 47 90

http://www.albmut.se

lars-paul@albmut.se

Facebook: Álbmut

org nr: 802445-7585

§ 17 Mošuvnnat - *joatkka*

§ 17.8 M 506 - Boazoealáhusa gierdanrádji meahceelliidvahágiin – vahátdási mearrideapmi, duođalaš vahága defineren, ja njuolggadusat suodjalusbivdui maid eiseváldi vuolggaha

Áššegirjjit
- Mošuvdna nr 505 Per Mikael Utsi 2017-02-11, dnr 1.1.8-2017-199
- Stivrabeavdegirji 2017-09-12-1-13, § 134.10
- Stivrabeavdegirji 2017-11-13—15, § 175.8
-

Áššegieđahalli:

Per Mikael Utsi lea guovvamánu 11 b 2017 , ovddidan mošuvnna mas son gáibida:

ahte ovddasvástideaddji eiseválddit, Sámediggi, Luonddugáhttendoaimmahat, ja leanastivrrat Dalarna, Västernorrlándda, Jämtlándda, Västerbottena ja Norrbottena leanain farggamusat devdet iežaset bargogohččosiid njeaidit vahágiid maid stuorra meahcceeallit dagahit boazoealáhusas mearriduvvon gierdanrádjái nu láhkái ahte

1. leanastivrrat dievasmahttet iežaset bargogohččosiid das ahte čielggadit vahátdásiid iešguđet čerrui,
2. Luonddugáhttendoaimmahat oažžu bargogohččosa ovttastahttit, dahkat beaktilit ja jođihit barggu buktit ovdan árvvoštallanmodeallaid,
3. Sámediggi ja Luonddugáhttendoaimmahat evttohit presiserema bivdonjuolggadusaide ahte duođalaš vahát bohccuin oaivvilduvvo rasttildeaddji 10% stuorra meahcceelliin ovtta jagis celkojuvvon proseanttas čearu duohta boazologus boazolohkama jelgii, ja
4. Luonddugáhttendoaimmahat ráhkada sierra njuolggadusaid leanastivrraid gieđahallamii suodjebivddus eiseválddiid vuolggaheami mielde vuođđuduvvot gierdanráji vuođul boazoealáhussii. Njuolggadusat galggale vuolgit vahátdásseárvvoštallamis juohke čerrui ja suodjebivdu galgá leat vejolaš doaimmahit dakkaviđe maŋŋil go čearru lea ilmmuhan.

Stivra mearridii skábmamánu 13 – 15 b 2018, § 175.8

ahte bivdit boazodoallolávdegottis cealkámuša áššis.

---

§ 17 Motioner - *forts.*

§ 17.8 M 506 - Toleransnivå för rovdjursskador inom rennäringen - fastställande av skadenivåer, definition av allvarlig skada och riktlinjer för skyddsjakt på myndighetens inititativ

Dokument
- Motion nr 505 av Per Mikael Utsi 2017-02-11, dnr 1.1.8-2017-199
- Styrelseprotokoll 2017-09-12-1-13, § 134.10
- Styrelseprotokoll 2017-11-13—15, § 175.8
-

Föredragande:

Per Mikael Utsi har den 11 februari 2017 , inlämnat en motion där han yrkar:

att de ansvariga myndigheterna, Sametinget, Naturvårdsverket, länsstyrelserna i Dalarnas, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län skyndsamt fullgör på sina preciserade uppdrag att minska skador orsakade av stora rovdjur inom rennäringen till fastställd toleransnivå genom att

1. länsstyrelserna fullföljer sina uppdrag när det gäller redovisning av skadenivåerna för respektive sameby,
2. Naturvårdsverket får i uppdrag att samordna, effektivisera och leda arbetet med att ta fram beräkningsmodeller,
3. Sametinget och Naturvårdsverket föreslår en precisering i jaktförordningen att med allvarlig skada på renar avses överskridande av 10 % skada orsakad av stora rovdjur under ett år uttryckt i procent av samebyns faktiska renantal enligt renräkningen, och
4. Naturvårdsverket utarbetar särskilda riktlinjer för länsstyrelsernas handläggning av skyddsjakt på myndighetens initiativ baserad på en toleransnivå för rennäringen. Riktlinjerna bör utgå från en skadenivåberäkning för varje sameby och skyddsjakt ska kunna verkställas omedelbart efter anmälan från sameby.

Styrelsen beslutade den 13 – 15 november 2017, § 175.8

att överlämna till rennäringsnämnden för yttrande.

JR PoW

§ 17 Mošuvnnat - *joatkka*

§ 17.8 M 506 - Boazoealáhusa gierdanrádji meahceelliidvahágiin – vahátdási mearrideapmi, duođalaš vahága defineren, ja njuolggadusat suodjalusbivdui maid eiseváldi vuolggaha

Gierdanrádji ja hálddašanreaidu
Sámediggi ja luonddugáhttendoammahat leat ovdanbuktán oktasaš evttohusa boazodoalu gierdanráji ja hálddašanreaidduid birra. Riikkabeaivi lea dasto mearridan ahte gierdanrádji galgá leat 10 proseantta. Muhto riikkabeaivvi mearrádus ja eiseválddiid evttohus ii leat dássožii duohtandahkkon hálddašeamis go oaidnit ahte boazoealáhusa meahceeallivahágat eai leat unnon.

Ráđđehusa proposišuvnnas guoddevaš meahceeallipolitihka birra daddjo ná; Jus boazoealáhus ja stuora meahceeallit galget buorebut čáhkat bálddalaga de berrejit leanastivrrat gohččojuvvot ovttas Sámedikkiin ja čearuiguin ráhkadit hálddašanreaidduid boazoealáhusa vahágiid ektui. Ráđđehus áigu gohččut Sámedikki ja Luonddugáhttendoaimmahaga neavvut ja helpet barggu álggaheami ja oktiiheiveheami, ja vásáhusaid vuođul dahkat dárbbašlaš rievdadusaid dahje buktit evttohusaid láhkaásahusrievdadusaide. Lea maid dárbbašlaš geažosáiggi čuovvolit barggu nu ahte vásáhusaiguin sáhttá buoridit ja beavttálmahttit vuogádaga. Dán barggus lea sihke Sámedikkis ja Luonddugáhttendoaimmahagas oktasaš ovddasvástádus.[1]

Sámedikki ja Luonddugáhttendoaimmahaga čielga bargogohččosat
Sámediggi galgá sámediggelága (1992:1433) jelgii aktiivvalaččat ovddidit ealli sámi kultuvrra. Sámediggi lea maid láhkaásahus (2009:1395) jelgii guovddáš hálddašaneiseváldi boazoealáhussii mii mielddisbuktá ahte Sámediggi galgá čuovvut, árvvoštallat ja juohkit dieđuid ráđđehussii boazoealáhusa birra. Sámedikki barggut boazodoalu suorggis muddejuvvojit boazodoallolágas, boazodoalloláhkaásahusas ja Sámedikki juolludusreivves. Doaibma galgá čađahuvvot hálddahuslaš bijuiguin ja hálddašeami bokte, ee. ovttas ieža eiseválddiiguin.

Sámedikki juolludusreivves 2018 bušeahttajahkái, celko ahte Sámediggi galgá ovttas Luonddugáhttendoaimmahagain, oktiiheivehit barggu hálddašanreaidduiguin dan gierdanráji vuođul mii lea mearriduvvon meahceeallivahágiidda boazodoalus vai olaha sihke guoddevaš boazoealáhusa ja dohkálaš suoji stuora meahceelliide. Sámediggi galgá maid ráđđádallat Dalarna, Västernorrlándda, Jiemte, Västerbottena ja Norrbottena leanaid

[1] Prop. 2012/13:191 s. 67 ff

§ 17 Motioner - *forts.*

§ 17.8 M 506 - Toleransnivå för rovdjursskador inom rennäringen - fastställande av skadenivåer, definition av allvarlig skada och riktlinjer för skyddsjakt på myndighetens inititativ – *forts.*

Toleransnivå och förvaltningsverktyg
Sametinget och Naturvårdsverket har presenterat gemensamt förslag om förvaltningsverktyg och toleransnivå för rennäringen. Riksdagen har därefter beslutat om en toleransnivå på 10 procent. Varken riksdagens beslut eller myndigheternas förslag har hitintills fått genomslag i förvaltningen vilket visas av att rennäringens förluster till rovdjuren inte har minskat.

I regeringens proposition om en hållbar rovdjurspolitik anges följande.
För att åstadkomma en bättre samexistens mellan rennäring och stora rovdjur bör länsstyrelserna ges i uppdrag att tillsammans med Sametinget och samebyarna arbeta med ett förvaltningsverktyg för skador inom rennäringen. Regeringen avser att ge Sametinget och Naturvårdsverket i uppdrag att vägleda och underlätta igångsättandet och samordningen av arbetet och efter vunna erfarenheter vidta relevanta förändringar eller lämna förslag till författningsförändringar om så skulle behövas. Det är också angeläget att systemet kontinuerligt följs upp så att erfarenheter kan bidra till att förbättra och förfina systemet. I detta arbete har både Sametinget och Naturvårdsverket ett gemensamt ansvar.[1]

Sametingets och Naturvårdsverkets preciserade uppdrag
Sametinget har enligt sametingslagen (1992:1433) ett aktivt uppdrag att verka för en levande samisk kultur. Därtill är Sametinget enligt förordning (2009:1395) med instruktion för Sametinget central förvaltningsmyndighet inom rennäringens område vilket bl.a. innebär att Sametinget ska följa, utvärdera och hålla regeringen informerad om utvecklingen inom rennäringen. Sametingets uppgifter rörande renskötsel regleras främst i rennäringslagen, rennäringsförordningen och Sametingets regleringsbrev. Uppdraget utförs genom administrativa åtgärder och förvaltning, bland annat i samarbete med andra myndigheter.

I Sametingets regleringsbrev för budgetåret 2018 anges att Sametinget ska samordna, i samverkan med Naturvårdsverket, arbetet med ett förvaltningsverktyg utifrån fastställd toleransnivå för skador orsakade av stora rovdjur inom rennäringen i syfte att upprätthålla en hållbar rennäring och gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur. Vidare ska

[1] Prop. 2012/13:191 s. 67 ff

§ 17 Mošuvnnat - *joatkka*

§ 17.8 M 506 - Boazoealáhusa gierdanrádji meahceelliidvahágiin – vahátdási mearrideapmi, duođalaš vahága defineren, ja njuolggadusat suodjalusbivdui maid eiseváldi vuolggaha

leanastivrraiguin hálddašanreaidduid barggus. Sámediggi čielggada got barggu galgá čađahit ja got dainna joatká.

Luonddugáhttendoaimmahaga juolludusreivves 2018 daddjo ahte Luonddugáhttendoaimmahat galgá čájehit got dat lea leamaš veahkkin das ahte ovttas Sámedikkiin hábmet hálddašanreaidduid gierdanráji vuođul mii lea mearriduvvon meahceeallivahágiidda boazodoalus vai olaha sihke guoddevaš boazoealáhusa ja dohkálaš suoji stuora meahceelliide. Luonddugáhttendoaimmahat galgá eareliiggánit čájehit got dat lea bargan bagademiin gierdanráji ektui go stuora meahceelliid bivdoeavttut galget árvvoštallojuvvot.

Bargu dál
Sámediggi bargá aktiivvalaččat hálddašanreaidduid implementeremiin meahceealliháldašeamis ja vai gierdanrádji galgá doahttaluvvot. Sámedikkis lea lagas oktavuohta Luonddugáhttendoaimmahagain ja leanastivrraiguin dán barggus, ja doallá dávjá eisevälddiiguin gulahallančoahkkimiid ja ságastallamiid das ahte got bargguin joatkit. Ovttasbarggus iežá eisevälddiiguin guorahallat ee. meroštallanmodeallaid, vahátdásiid ja eastadandoaimmaid dego liseansa- ja suodjebivddu. Sámediggi lea maid bargagoahtán láhkadoaimmaid geahčadit ja evttohit mat dárbbašivčče dohkkehuvvot vai gierdanrádjevuogádat ja hálddašanreaiddut sáhttet atnui váldot ee. bivdoláhkaásahusas, ja dan birra leat álgočoahkkimat leamaš dollojuvvon Luonddugáhttendoaimmahagain. Sámediggi goziha maid dálá bivdoáššiid eisevälddiin, ja addá cealkámuša muhtun suodjebivdoáššiin hálddašanduopmostuoluin. Dás sáhttá namuhit ođđa lasáhusa Luonddugáhttendoaimmahaga juolludusreivves ahte Luonddugáhttendoaimmahat galgá eareliiggánit ovdanbuktit iežas barggu bagademiin gierdanráji birra stuora meahceelliid bivdoeavttuid árvvoštallamis. Sámedikki ja Luonddugáhttendoaimmahagaid juolludusreivviid formuleremat dávistit danin juste daid áššiide maid mošuvdnaovddideaddji atná ahte Sámediggi berrelii dahkat.

§ 17 Motioner - *forts.*

§ 17.8 M 506 - Toleransnivå för rovdjursskador inom rennäringen - fastställande av skadenivåer, definition av allvarlig skada och riktlinjer för skyddsjakt på myndighetens inititativ – *forts.*

Sametinget samråda med länsstyrelserna i Dalarnas, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län i arbetet med förvaltningsverktyget. Sametinget ska redogöra för hur arbetet genomförts och inriktningen för det fortsatta arbetet.

I Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2018 anges att Naturvårdsverket ska redovisa hur de bidragit till arbetet med att i samverkan med Sametinget fortsatt arbeta med ett förvaltningsverktyg utifrån fastställd toleransnivå för skador orsakade av stora rovdjur inom rennäringen, i syfte att upprätthålla en hållbar rennäring och en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur. Naturvårdsverket ska särskilt redovisa sitt arbete med vägledning om toleransnivåns betydelse vid eventuell prövning av förutsättningar för jakt på stora rovdjur.

Pågående arbete
Sametinget arbetar aktivt för att implementera förvaltningsverktyget i rovdjursförvaltningen och för att den beslutade toleransnivån ska respekteras. Sametinget har i detta arbete täta kontakter med Naturvårdsverket och länsstyrelserna och träffar myndigheterna regelbundet för dialogmöten och diskussioner om inriktningen för det fortsatta arbetet. I samverkan med myndigheterna behandlas bl.a. frågor om beräkningsmodeller, redovisning av skadenivåer samt förebyggande åtgärder som licens- och skyddsjakt. Sametinget har även inlett ett arbete med att se över och föreslå lagstiftningsåtgärder som skulle behöver vidtas för att införa toleransnivåsystemet och förvaltningsverktyget i bl.a. jaktförordningen där inledande möten har hållits med Naturvårdsverket. Sametinget bevakar även pågående jaktärenden hos myndigheter och yttrar sig i vissa fall i mål om skyddsjakt i förvaltningsdomstolarna. Här kan även uppmärksammas det nya tillägget i Naturvårdsverkets regleringsbrev om att Naturvårdsverket ska särskilt redovisa sitt arbete med vägledning om toleransnivåns betydelse vid eventuell prövning av förutsättningar för jakt på stora rovdjur. Formuleringarna i Sametingets och Naturvårdsverkets regleringsbrev och Sametingets pågående arbete motsvarar därmed de frågor som motionären anser att Sametinget bör verka för.

§ 17 Mošuvnnat - *joatkka*

§ 17.8 M 506 - Boazoealáhusa gierdanrádji meahceelliidvahágiin – vahátdási mearrideapmi, duođalaš vahága defineren, ja njuolggadusat suodjalusbivdui maid eiseváldi vuolggaha

Boazodoallolávdegoddi mearrida

ahte evttohit stivrii ahte mošuvdna dán vuođul lea vástiduvvon.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte mošuvdna dán vuođul lea vástiduvvon.

§ 17 Motioner - *forts.*

§ 17.8 M 506 - Toleransnivå för rovdjursskador inom rennäringen - fastställande av skadenivåer, definition av allvarlig skada och riktlinjer för skyddsjakt på myndighetens inititativ – *forts.*

Rennäringsnämnden beslutar att

föreslå styrelsen att motionen med beaktande av ovanstående därmed är besvarad.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen med beaktande av ovanstående därmed är besvarad.

GUOVSSONÁSTI
Sametingspartiet

SÁMEDIGGI
SAMETINGET
INKI 2017 -02- 11
Dnr 1.1.8-2017-200

MOTION
till Sametinget
2017-02-11

M 506

Toleransnivå för rovdjursskador inom rennäringen – fastställande av skadenivåer, definition av allvarlig skada och riktlinjer för skyddsjakt på myndighetens initiativ

Dokument
- http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31992L0043:SV:HTML
- Jaktförordning (1987:905) 23a och b§§
- Länsstyrelserna i Dalarnas, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens läns årsredovisningar 2015
- Regeringens proposition 2012/13:191 En hållbar rovdjurspolitik, kap. 11.1, s 65 och kap. 11.2
- Regleringsbrev för budgetåret 2017 avseende länsstyrelserna
- Regleringsbrev för budgetåret 2017 avseende Naturvårdsverket
- Regleringsbrev för budgetåret 2017 avseende Sametinget
- Renar och rovdjur : rovdjurens effekter på rennäringen, Naturvårdsverket 1990
- Rennäringslag (1971:437), 65a §
- Riksdagsskrivelse 2013/14:99
- Sametingets årsredovisning 2015
- Skyddsjakt, Naturvårdsverkets riktlinjer för beslut, rapport 6568, maj 2012
- Skyddsjakt, riktlinjer, Naturvårdsverkets uppdrag 2011-12-22 enligt regleringsbrev för budgetåret 2011
- Skyddsjakt, yttrande över förslag till riktlinjer, Sametinget 2012-12-09

1 Toleransnivå

1.1 Definition

Riksdagen beslutade med anledning av prop. 2012/13:191 En hållbar rovdjurspolitik införa en toleransnivå för rovdjursskador på ren:
"Toleransnivån för skador på ren orsakade av stora rovdjur ska vara maximalt 10 procent räknat på den aktuella samebyns faktiska renantal. Renantalet baseras på fastställda renlängder som lämnats in till länsstyrelsen och utgörs av årliga renräkningar av vinterrenhjorden (efter slakt)."

1.2 Förhållandet mellan antal dödade renar och antal rovdjur

En toleransnivå för rennäringen med avseende på förekomst av de stora rovdjuren (varg, björn, lodjur, järv och kungsörn) innebär att relationen mellan antal dödade renar och antalet rovdjur måste följas upp. Detta kräver regelbundna inventeringar för att fastställa antalet rovdjur och beräkningar för att fastställa antalet dödade renar.

Forskning bekräftar tidigare erfarenheter att det, framförallt under barmarkstid, inte är möjligt att inventera alla de 19 500 – 72 500 renar som antas bli dödade. Årliga renräkningar och antalet kontrollslaktade renar redovisas till förvaltningsmyndigheterna. Dessa data kan användas för att följa rennäringens produktivitetsutveckling.

Adress:
GUOVSSONÁSTI
Seidegava 19
938 96 ARJEPLOG

Ordförande:
Marita Stinnerbom
Lars Miguel Utsi

E-post:
guovssonasti@biegga.com
Hemsida:
www.guovssonasti.se

Bankgironr:
5301-8925
Organisationsnr:
802422-0769

Inventering av antalet rovdjur och rovdjursföryngringar, förutom av björn, utvecklas och genomförs systematiskt av förvaltningsmyndigheterna. Från dessa inventeringar kan rovdjursantalet beräknas. Genom forskning har beräkningar gjorts av rovdjurens predation på renar.

Antal dödade renar kan och bör beräknas sakligt och opartiskt med hjälp av rovdjursinventeringar och kunskap om rovdjurens predation på renar. För myndigheterna tillgänglig information – renantal, rovdjursinventeringar, antal individer per rovdjursföryngring enligt forskningsrapporter, rovdjurens predationstakter på ren enligt forskningsrapporter och beräknad förekomst och utbredning i renskötselområdet för rovdjur som inte inventerats – ger möjlighet att följa rovdjurens antal, utbredning och skadenivåer på renar.

1.3 Ökning av rennäringens produktivitet

De positiva effekterna för rennäringen är för myndigheterna svåröverskådliga. Effekterna kan inte fullt ut avläsas från den information myndigheterna har, utan kan bara antydas genom uppföljningar av den produktivitet som kan avläsas av den officiellt redovisade kontrollslakten och renantalet. Renägarna kan dock med egna uppföljningar och beräkningar själva bedöma effekterna.

Även om den fastställda toleransnivån bör leda till en utjämning av rovdjursskadorna till 10 %, visar skadenivåberäkningar att de faktiska skadenivåerna ändå kan bli olika från sameby till sameby. Beräkningarna kan t.ex. visa på rovdjursskador på i medeltal c.a. 15 %, men en variation mellan 5 till 20 % är möjlig (konfidensintervall).

För rennäringen bör det ändå vara mer acceptabelt med en sådan variation än att den leder till att inga systematiska insatser görs för att anpassa rovdjurens antal och utbredning till toleransnivån.

1.4 Främst en reduktion av björn- och lodjursstammarna

En toleransnivå för rennäringen med avseende på förekomst av de stora rovdjuren (varg, björn, lodjur, järv och kungsörn) med hänsyn både till det allmännas ansvar att skydda rennäringen enligt Europeiska gemenskapernas råds habitatdirektiv och rennäringens ansvar för den biologiska mångfalden enligt rennäringslagens miljömål innebär i praktiken

- en reduktion av **björn-** och **lodjur**sstammarna i renskötselområdet.

Dessa två rovdjursarter har en gynnsam bevarandestatus och en utbredning huvudsakligen utanför renskötselområdet. En sådan reglering är till en början inte beroende av ytterligare kunskap om dessa eller andra arters antal och predation på ren. Det allmänna kan omedelbart påbörja en systematisk skyddsjakt på björn och lodjur i renskötselområdet för att minska rovdjurens skador på ren till en acceptabel toleransnivå.

Detta innebär också att

- **järv**ens utbredning och antal i renskötselområdet kan minska något genom en reglering av stammen i samebyar med ett stort antal redovisade föryngringar,
- **kungsörn**ens utbredning och antal i renskötselområdet kan i stort bestå, men en riktad skyddsjakt behövs där örnar orsakar omfattande skador och regelbundna störningar under renkalvningen, och

- **varg**ens nuvarande utbredningsområde i huvudsak utanför renskötselområdet ska bestå.

Rovdjurens antal och utbredning inventeras och redovisas regelbundet och kan regleras under kontrollerade former.

2 Förvaltningsmyndigheternas insatser under 2015 och uppdrag 2017

Sammanfattningsvis redovisar förvaltningsmyndigheterna inte skadenivåer för respektive sameby, förutom i några fall där man hänvisar till samebyarnas egna skadenivåberäkningar. Länsstyrelsen i Dalarnas län redovisar dock en egen skadenivåberäkning.

Länsstyrelserna har därmed för 2014 och 2015 knappt ens påbörjat fullgöra den delen av sitt uppdrag.

Utan förvaltningsmyndigheternas sakliga och opartiska beräkningar av skadenivåerna är det inte möjligt att göra rovdjursförvaltningsinsatser för att uppnå riksdagens beslut att toleransnivån för skador på ren orsakade av stora rovdjur ska vara maximalt 10 procent räknat på den aktuella samebyns faktiska renantal.

Det är högst angeläget att länsstyrelserna gör egna beräkningar och redovisar skadenivåerna för respektive sameby. För att samordna och effektivisera arbetet bör Naturvårdsverket ges i uppdrag att leda arbetet med att ta fram beräkningsmodeller.

2.1 Länsstyrelsernas uppdrag och redovisning av skadenivåer

Länsstyrelserna i Dalarnas, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län fick för 2015 i uppdrag att redovisa skadenivån för respektive sameby.

Länsstyrelserna fick också i uppdrag att i samråd med Sametinget och samebyarna i respektive län arbeta med förvaltningsverktyget i syfte att upprätthålla en hållbar rennäring och samtidigt bidra till en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur. Arbetet med toleransnivån för skador på ren orsakade av stora rovdjur bör ske i enligt med regeringens proposition En hållbar rovdjurspolitik (prop. 2012/13:191).

Länsstyrelserna har samma uppdrag för 2017, fjärde året i rad.

2.1.1 Länsstyrelsen i Dalarna

redovisar att enligt nuvarande verktyg uppgår skadorna, enligt länsstyrelsen, till 7,8 %. Samebyn har använt siffror som de anser vara mer lokalt gällande, skadenivån hamnar då på drygt 18 %.

2.1.2 Länsstyrelsen i Västernorrland

redovisar att riskmodellen är ännu under utveckling och har därför inte börjat användas.

2.1.3 Länsstyrelsen i Jämtland

redovisar att siffror för rovdjursförluster har diskuterats. Skillnader i förlusterna som inte beror på att vajor inte föder kalvar eller som inte kan härledas till trafikolyckor varierar mellan åren inom samma sameby. Diskussionerna visar på ett genomsnitt på förluster för samebyarna på 15-40 procent.

2.1.4 Länsstyrelsen i Västerbotten
redovisar att riskmodellen är ännu under utveckling och har därför inte börjat användas. En sameby har räknat ut sina förluster på årsbasis till 24,6 % och två samebyar har beräknat förluster för tiden mellan kalvningen på våren och höstslakten.

2.1.5 Länsstyrelsen i Norrbotten
redovisar förlustberäkningar för sex samebyar. Trovärdigheten hos samebyarnas förlustsiffror har ifrågasatts och länsstyrelsen bedömer trots detta att beräkningarna är användbara som en tydlig indikation på förlustläget, men kvaliteten på uppgifterna kommer sannolikt inte vara tillräcklig för bedömningar när man ligger nära 10 % gränsen.

2.2 Sametingets uppdrag och insatser

Sametinget fick för 2015 i uppdrag att i samverkan med Naturvårdsverket fortsatt samordna arbetet med ett förvaltningsverktyg utifrån fastställd toleransnivå för skador orsakade av stora rovdjur inom rennäringen. Vidare ska Sametinget samråda med länsstyrelserna i Dalarnas, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län i arbetet med förvaltningsverktyget.

Sametinget redovisar att man i samarbete med Naturvårdsverket, länsstyrelsen samt samebyarna fortsatt arbetet med förvaltningsverktyg under 2015. Samråd med berörda länsstyrelser har hållits. Ett beräkningsunderlag för renförluster har utarbetats och förankrats med både samebyar, Naturvårdsverket och Länsstyrelsen. Sametinget har haft flera uppföljningsmöten med Svenska Samernas Riksförbund (SSR) för att diskutera förbättringsåtgärder i förvaltningsverktyget. Tillsammans med SLU försöker man förbättra underlagen till förvaltningsverktygen. Tillsammans med Naturvårdsverket har man inlett arbetet med att utveckla en särskild riskmodell för att förbättra samrådsunderlaget för samebyarna och länsstyrelserna.

Sametinget har samma uppdrag för 2017, för fjärde året i rad.

2.3 Naturvårdsverkets uppdrag och insatser

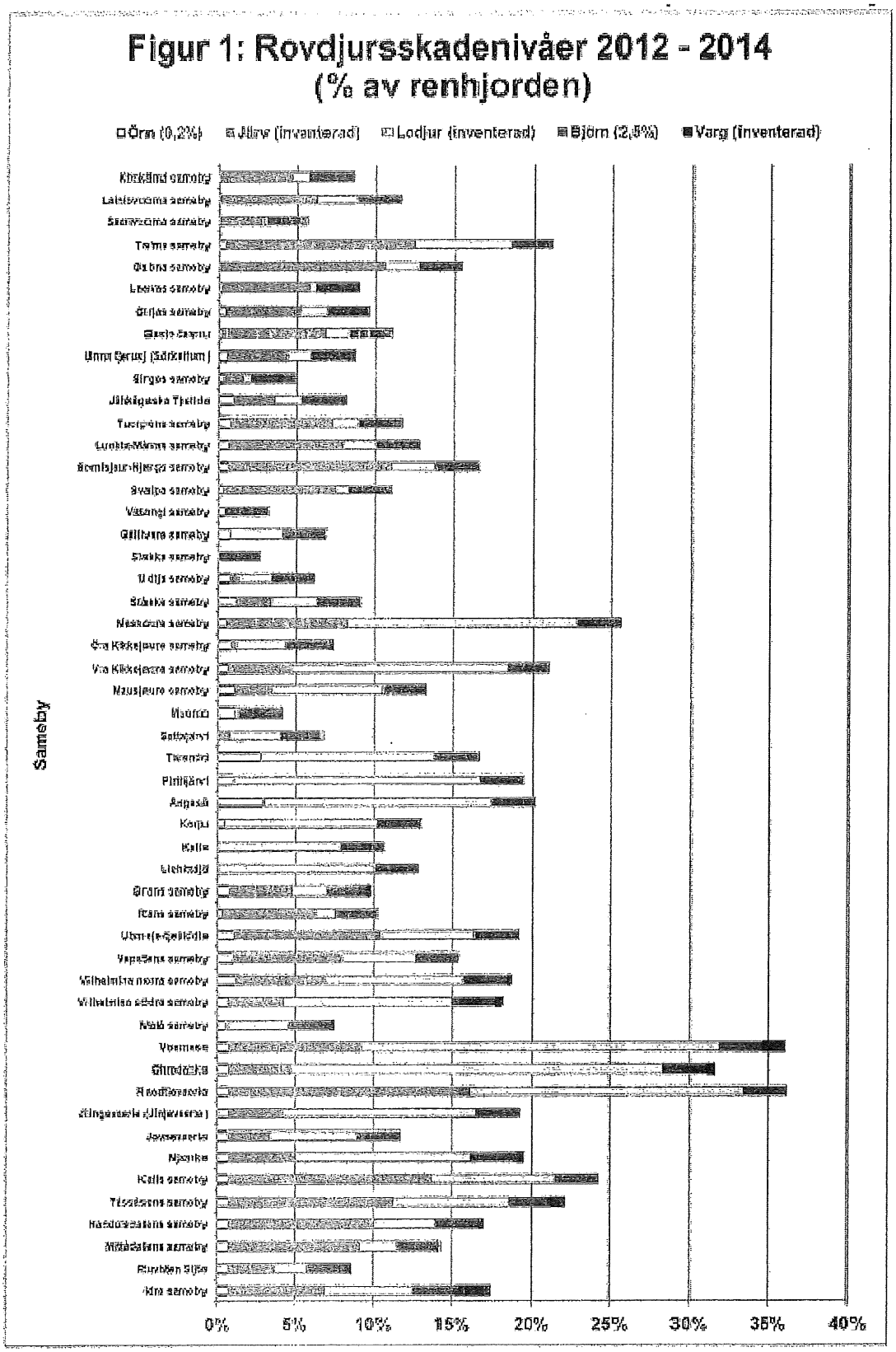
Sametinget och Naturvårdsverket fick för 2014 i uppdrag att efter samråd vägleda och underlätta igångsättandet och samordningen av arbetet med ett förvaltningsverktyg utifrån fastställd toleransnivå för skador orsakade av stora rovdjur inom rennäringen. Naturvårdsverket redovisade att man under 2014 som en insats för ett rikt växt- och djurliv arbetar med ett förvaltningsverktyg för rennäringen.

Naturvårdsverket har för 2017 regeringens uppdrag att redovisa hur de bidragit till arbetet med att i samverkan med Sametinget fortsatt arbeta med ett förvaltningsverktyg utifrån fastställd toleransnivå för skador orsakade av stora rovdjur inom rennäringen, i syfte att upprätthålla en hållbar rennäring och en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur.

Naturvårdsverket ska redogöra för hur arbetet har genomförts och för inriktningen för det fortsatta arbetet. Naturvårdsverket ska även redogöra för hur samverkan med Sametinget och samrådet med länsstyrelserna har genomförts samt resultatet av arbetet.

3 Samebyarnas skadenivåer

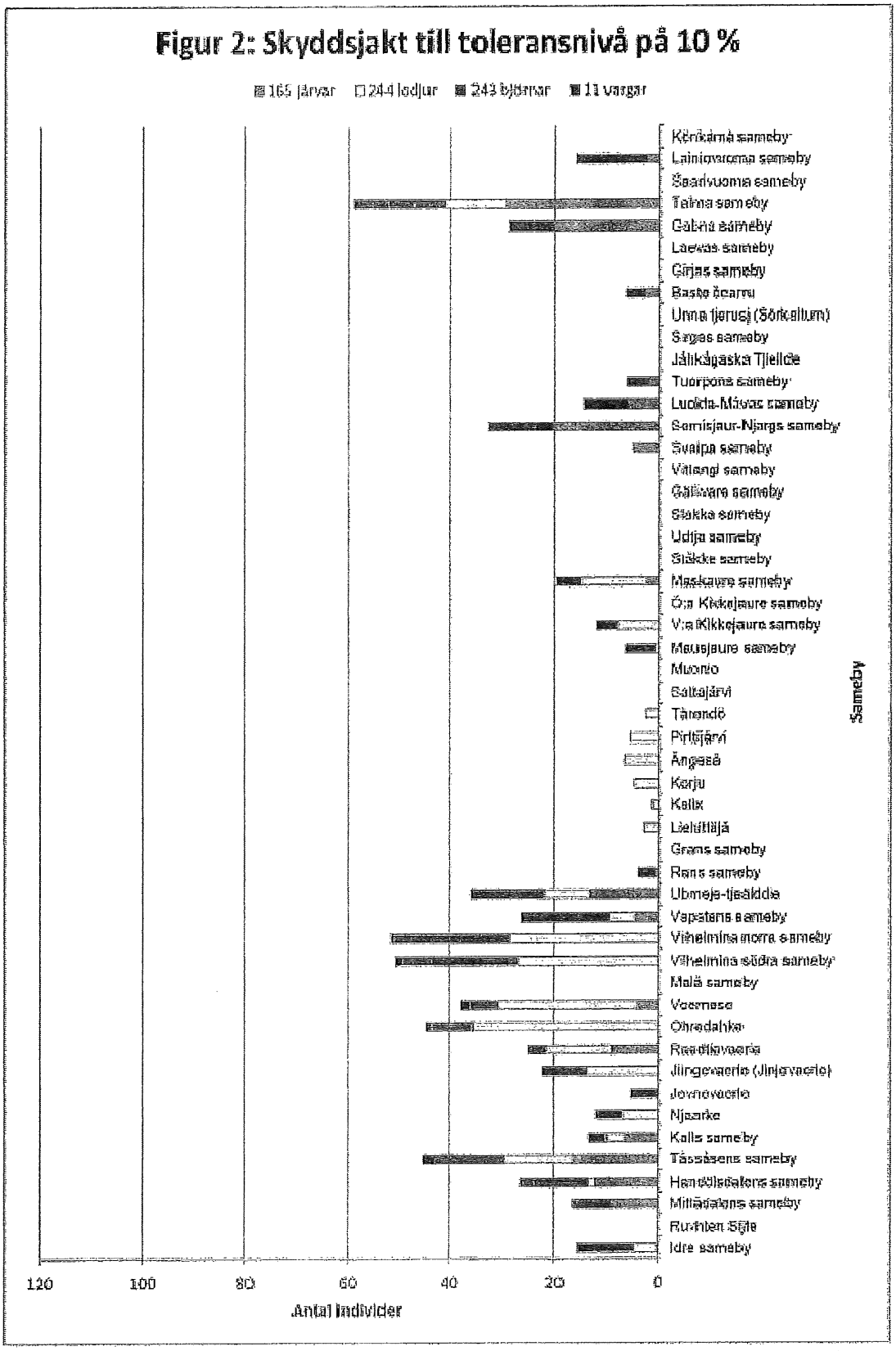
I figur 1 redovisas skadenivåernas medelvärde 2012-2014 baserad på rovdjursinventeringar eller areal. Varje rovdjursarts predation i samebyn beräknas och räknas samman. Detta ställs i relation till samebyns renantal.

Källa: PM Utsi konsult

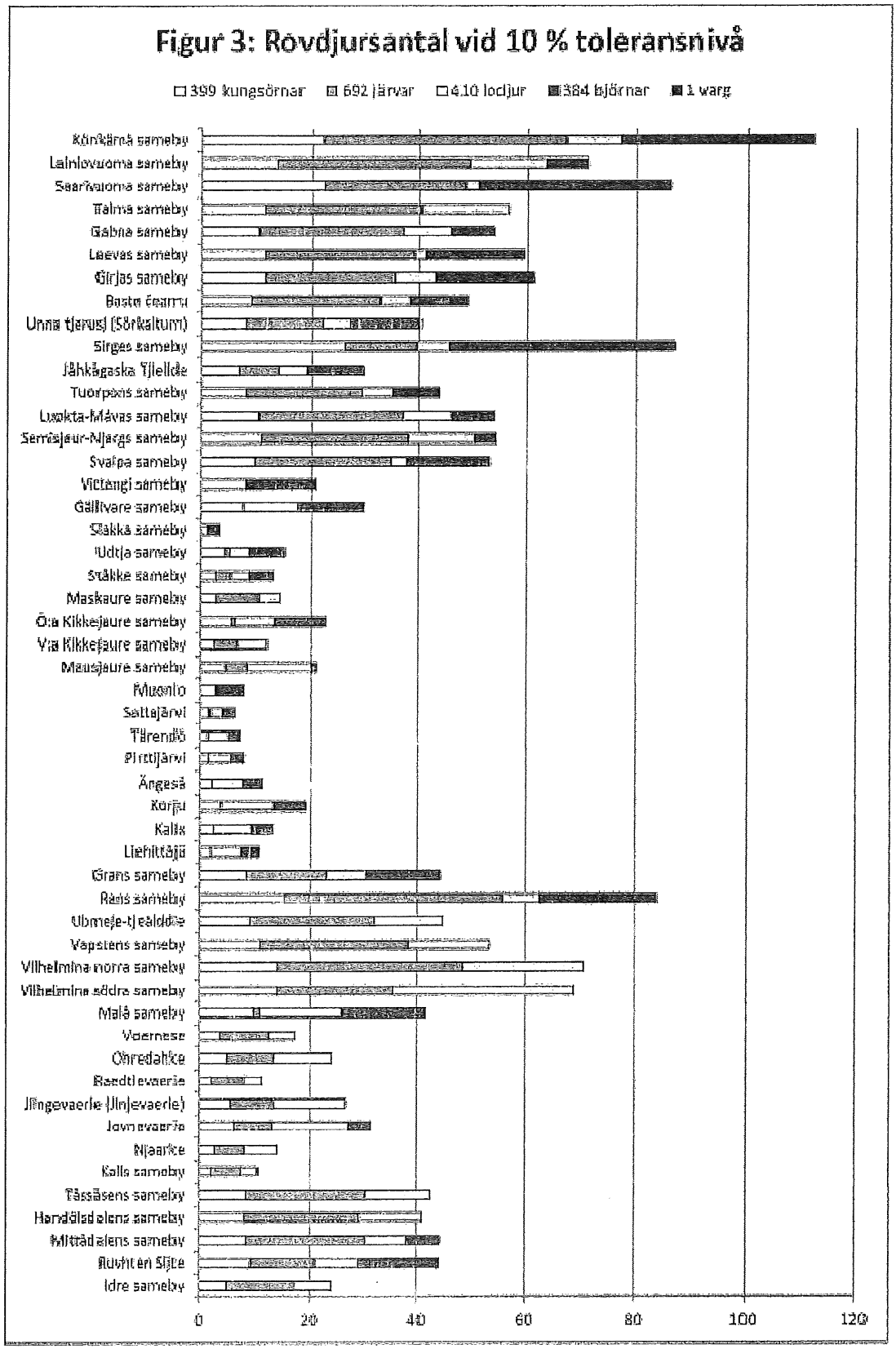
4 Reglering av rovdjursstammarna till 10 % skador

I figur 2 beskrivs en reglering av rovdjursstammarnas storlek i renskötselområdet från nuvarande förlustnivåer till i medeltal 10 % av nettorenhjorden. I beräkningarna har hänsyn tagits till gällande referensvärden m.m. för rovdjursarterna.

Källa: PM Utsi konsult

I figur 3 redovisas det beräknade rovdjursantalet i renskötselområdet efter att renförlustnivåerna reducerats till i medeltal 10 % av nettorenhjorden.

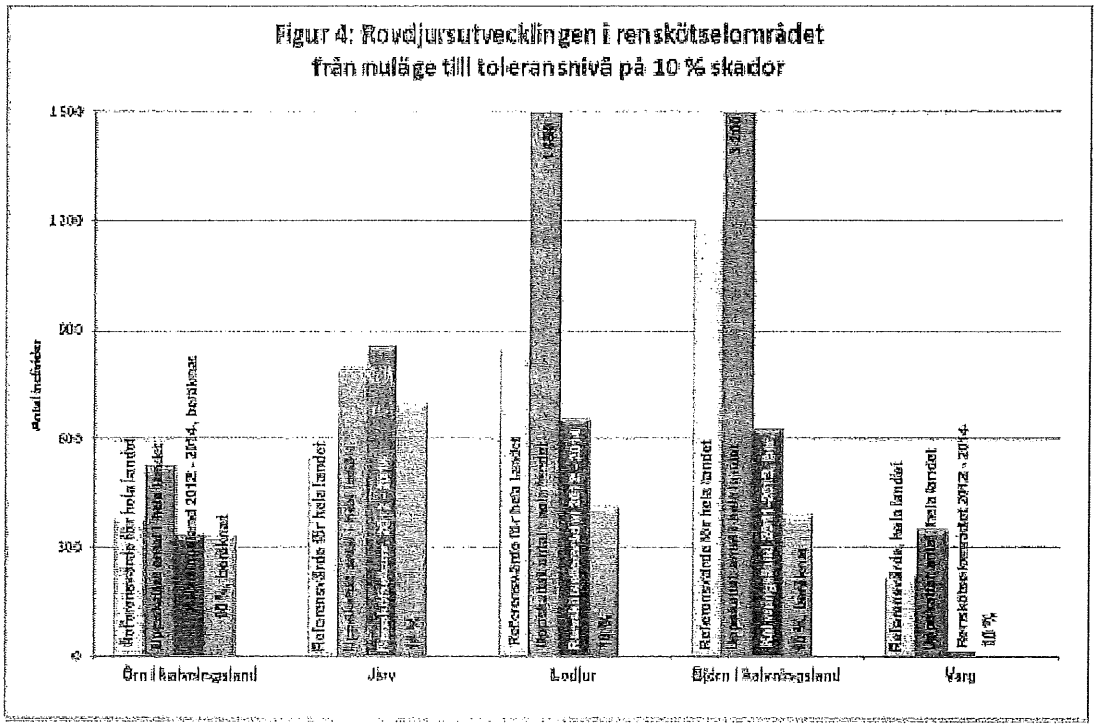
Källa: PM Utsi konsult

4.1 Rangordning

För att göra reduceringsberäkningarna i figur 2 möjliga har rovdjurens "skadevärde" rangordnats. Rangordningen tar också hänsyn till de referensvärden som riksdagen beslutat om. Den rovdjursart som är högst i rangordningen beräknas i första hand reduceras i samebyn tills toleransnivån uppnås. Uppnås inte toleransnivån beräknas reducering för nästa art i rangordningen o.s.v.

1. **Varg**ens utbredningsområde beräknas vara utanför renskötselområdet. Vargstammens referensvärde är 170 - 270 individer och dess ökning och bevarandestatus har inte varit beroende av att föryngringar förekommer i renskötselområdet.
2. **Björn**stammen hålls i beräkningarna på en nivå som motsvarar renskötselns vår- och sommarbetesområdenas arealandel av det fastställda referensvärdet. Björnstammens referensvärde är 1 100 – 1 400 individer och dess bevarandestatus i Sverige är mycket gynnsam.
3. **Lodjur**sstammen hålls i beräkningarna på en nivå som motsvarar renskötselområdets arealandel av det fastställda referensvärdet. Lodjursstammens referensvärde är 700 – 1 000 individer och dess bevarandestatus i Sverige är gynnsam.
4. **Järv**stammen minskas successivt till fastställt referensvärde. Järvstammens referensvärde är 500 – 600 individer och dess bevarandestatus är f.n. nära helt beroende av att dess utbredningsområde sammanfaller med renskötselområdet. Järvpopulationens överlevnad och tillväxt är helt beroende av att den får predera på ren.
5. **Kungsörn**en antal och utbredning tillåts i beräkningarna vara oförändrad. Kungsörnens referensvärde är 150 registrerade häckande par och dess bevarandestatus är mycket beroende av renskötselområdet.

5 Rovdjursutvecklingen i renskötselområdet från nuläge till toleransnivå på 10 % skador

Källa: PM Utsi konsult

I figur 4 redovisas en toleransnivå på 10 % av nettorenhjorden i relation till rovdjursstammarnas storlek och gällande referensvärden. Beräkningarna visar att en toleransnivå på 10 % är förenlig med de fastställda referensvärdena för de stora rovdjurens antal för hela landet.

6 Behov av författningsändringar

Regeringen avser att ge Sametinget och Naturvårdsverket också i uppdrag att efter vunna erfarenheter lämna förslag till författningsförändringar om så skulle behövas.

6.1 Allvarlig skada i renskötseln

Av jaktförordningen framgår att beslut om skyddsjakt får meddelas för att förhindra allvarlig skada på bl.a. boskap, t.ex. renar.

Det bör införas en precisering i jaktförordningen att med allvarlig skada på renar avses överskridande av 10 % skada orsakad av stora rovdjur under ett år uttryckt i procent av samebyns faktiska renantal enligt renräkningarna.

6.2 Skyddsjakt på myndighetens initiativ

Av jaktförordningen framgår att Naturvårdsverket får på eget initiativ besluta om skyddsjakt efter björn, varg, järv, lo, säl eller örn om det finns en stor sannolikhet för att allvarlig skada kommer att uppstå, även om någon skada inte har inträffat.

I beslut i juni 2015 överlämnade Naturvårdsverket möjligheten att besluta om skyddsjakt efter varg, björn och lo till alla länsstyrelser utom Länsstyrelsen i Gotlands län och efter järv till länsstyrelserna i norra och mellersta rovdjursförvaltningsområdena. Beslutet gällde t.o.m. den 31 december 2016. I beslutet påminns om att beslut om skyddsjakt måste uppfylla de förutsättningar för sådan jakt som anges i 23 a § jaktförordningen.

Naturvårdsverkets riktlinjer för skyddsjakt ställer mycket höga krav på förutsättningarna att kunna förutse angrepp från rovdjur. Det bör vara fråga om en klart förutsägbar situation där det i de flesta fall uppstår en allvarlig skada. Det kräver en mycket noggrann och svår bedömning och möjligheten till ett sådant beslut är därför mycket begränsad.

Syftet med en riskmodell är att den ska kunna användas för att beskriva den nuvarande situationen avseende risk för predation men även som underlag för att planera framtida åtgärder i förvaltningen av stora rovdjur och renskötsel. I första hand är modellen tänkt att beskriva verkligheten så bra som möjligt, men kan även användas för att göra prognoser inför framtida förvaltningsbeslut. Med de kunskaper som i dag finns om de stora rovdjurens utbredning i renskötselområdet och om skadornas omfattning, renbeteskartor, samebyarnas markanvändningsplaner, predationstakter m.m. kan riskmodellen och därmed förvaltningsverktyget tämligen omedelbart tas i bruk.

Om en riskmodell eller skadenivåberäkning visar att toleransnivån överskrids innebär det att det finns en stor sannolikhet för att allvarlig skada kommer att uppstå, även om någon skada inte har inträffat. Förvaltningsmyndigheten ska därmed vara beredd att, efter anmälan av den som riskerar att drabbas av skada och utan ytterligare utredning eller motivering, verkställa skyddsjakt efter björn, varg, järv, lo eller örn.

6.3 Riktlinjer vid handläggning av ansökningar om "toleransnivåjakt"

Naturvårdsverket bör utarbeta särskilda riktlinjer för länsstyrelsens handläggning av skyddsjakt på myndighetens initiativ baserad på en toleransnivå för rennäringen. Riktlinjerna bör utgå från en skadenivåberäkning för varje sameby. Skyddsjakt ska kunna verkställas omedelbart efter anmälan från sameby.

Regeringen bör ge Naturvårdsverket i uppdrag att utarbeta riktlinjer för länsstyrelsens handläggning av ansökningar om sådan skyddsjakt. Uppdraget bör ske i samråd med Sametinget och berörda länsstyrelser och samordnas och avrapporteras av Naturvårdsverket till regeringen senast den 15 november 2017.

7 Motiv

Efter riksdagens beslut om en hållbar rovdjurspolitik har regeringen gett i uppdrag åt de ansvariga myndigheterna, Sametinget, Naturvårdsverket, länsstyrelserna i Dalarnas, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län att arbeta med toleransnivån för skador på ren orsakade av stora rovdjur i enligt med regeringens proposition En hållbar rovdjurspolitik (prop. 2012/13:191).

Sametinget och Naturvårdsverket bör lämna förslag till preciseringar i jaktförordningen om vad riksdagen avser med allvarlig skada i renskötseln. Naturvårdsverket bör revidera sina riktlinjer för skyddsjakt och införa nya riktlinjer baserade på riksdagens beslut om en toleransnivå för rennäringen. De ansvariga förvaltningsmyndigheterna, länsstyrelserna i Dalarnas, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län får inte ignorera sitt regeringsuppdrag att sakligt och opartiskt redovisa skadenivån för respektive sameby som mått på den minskning rovdjuren i renskötselområdet som riksdagens beslut kräver.

8 Yrkande

Sametinget verkar för

att de ansvariga myndigheterna, Sametinget, Naturvårdsverket, länsstyrelserna i Dalarnas, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län skyndsamt fullgör på sina preciserade uppdrag att minska skador orsakade av stora rovdjur inom rennäringen till fastställd toleransnivå genom att

1. länsstyrelserna fullföljer sina uppdrag när det gäller redovisning av skadenivåerna för respektive sameby,
2. Naturvårdsverket får i uppdrag att samordna, effektivisera och leda arbetet med att ta fram beräkningsmodeller,
3. Sametinget och Naturvårdsverket föreslår en precisering i jaktförordningen att med allvarlig skada på renar avses överskridande av 10 % skada orsakad av stora rovdjur under ett år uttryckt i procent av samebyns faktiska renantal enligt renräkningarna, och
4. Naturvårdsverket utarbetar särskilda riktlinjer för länsstyrelsernas handläggning av skyddsjakt på myndighetens initiativ baserad på en toleransnivå för rennäringen. Riktlinjerna bör utgå från en skadenivåberäkning för varje sameby och skyddsjakt ska kunna verkställas omedelbart efter anmälan från sameby.

För sametingspartiet Guovssonásti

Per Mikael Utsi

§ 17 Mošuvnnat - *joatkka*

§ 17.9 M 507 – Geahččalandoaibma čearuin

Áššegirjjit
- Mošuvdna nr 507 Per Mikael Utsi 2017-02-11, dnr 1.1.8-2017-200
- Stivrabeavdegirji 2017-09-12-1-13, § 134.11
- Stivrabeavdegirji 2017-11-13—15, § 175.9
-

Áššegieđahalli:

Per Mikael Utsi lea guovvamánu 11 b 2017 , ovddidan mošuvnna mas son gáibida:

ahte Sámediggi gáibida ahte Sámediggi ja riikabeaivi ásaheaba lága geahččalandoaimma birra got rievdadit čearu organisašuvnna mii čearu gáibádusa mielde dievasmahttá gustovaš boazoealáhuslága geahččalanáiggi botta

---

Stivra mearridii skábmamánu 13 – 15 b 2017, § 175.9

ahte gieđahallat mošuvnna ođđa sámepolitihka barggu oktavuođas.

Mošuvnna ágga lea ahte čearuid vejolašvuohta doaibmat ja váldit miellahttun sin geat eai bargga bohccuiguin, ráddjejuvvo dálá boazodoallolága (1971:437) mearrádusaid bokte. Mošuvdnaovddideaddji atná ahte čearru ferte šaddat dehálaš ealáhuslaš ja kultuvrralaš ruoktun visot sámiide, ja ahte ferte álggahuvvot geahččalandoaibma čearuid ođđasis organiseremiin vai joksat dán ulbmila.

Čearuid regleren

RNL § 9 jelgii lea čearuid ulbmil ahte miellahtuide láhčit vejolašvuođa doaimmahit boazodoalu čearu guohtuneatnamiin. Lea čearuid ovddasvástádus ahte boazodoallu doaimmahuvvo ekonomalaččat buoremus vuogi mielde, ja čearru galgá čađahit, mátasatnit ja jođihit daid rusttegiid mat dárbbašuvvojit boazodoalus. Mearrádus gieldá čearuid doaimmaheames ieža ekonomalaš doaimma go boazodoalu.

Dát njuolggadusat čearuid organiserema, struktuvrra, hálddašeami ja ekonomalaš diliid ektui leat ráhkaduvvon daid mearrádusaid vuođul mat gustojit ekonomalaš servošiidda ee. njuolggadusaid, jahkečoahkkima ja stivrra bargguid ja miellahtuid ekonomalaš geatnegasvuođaid birra čearu ektui (gč. 38-64 §§ RNL).

§ 17 Motioner - *forts.*

§ 17.9 M 507 - Försöksverksamhet med sameby

Dokument
- Motion nr 507 av Per Mikael Utsi 2017-02-11, dnr 1.1.8-2017-200
- Styrelseprotokoll 2017-09-12-1-13, § 134.11
- Styrelseprotokoll 2017-11-13—15, § 175.9
-

Föredragande:

Per Mikael Utsi har den 11 februari 2017 , inlämnat en motion där han yrkar:

att Sametinget begär att Sametinget och riksdagen inrättar en lag om försöksverksamhet med ändrad samebyorganisation som på samebys begäran kompletterar gällande rennäringslag under försökstiden.

Styrelsen beslutade den 13 – 15 november 2017, § 175.9

att behandla motionen i samband med arbetet med ny samepolitik.

Skälet till yrkandet är att samebyarnas möjlighet att bedriva verksamhet och ta in medlemmar som inte ägnar sig åt renskötsel begränsas av bestämmelserna i nuvarande rennäringslag (1971:437), RNL. Motionären anser att samebyn behöver bli en näringsmässigt och kulturellt viktig hemvist för alla samer och att det behövs initieras en försöksverksamhet med att omorganisera samebyarna för att kunna åstadkomma detta.

Reglering av samebyar

Samebyarnas syfte enligt 9 § RNL är att för medlemmarnas gemensamma bästa ombesörja renskötseln inom byns betesområde. Samebyarna ansvarar därmed för att renskötseln bedrivs på ekonomiskt bästa sätt och för att utföra, underhålla och driva anläggningar som behövs för renskötseln. Enligt bestämmelsen är samebyarna förhindrade att bedriva annan ekonomisk verksamhet än renskötsel.

Reglerna om samebyarnas organisation, struktur, förvaltning och ekonomiska förhållanden har tagits fram utifrån bestämmelserna om ekonomiska föreningar och innehåller bl.a. regler om stadgar, bystämmans och styrelsens uppgifter och medlemmarnas ekonomiska skyldigheter gentemot samebyn (se 38-64 §§ RNL).

§ 17 Mošuvnnat - *joatkka*

§ 17.9 M 507 – Geahččalandoaibma čearuin - *joatkka*

RNL §§ 11-12 muddejit gii sáhttá šaddat čearu miellahttun go dat diktá dušše sámiid geain lea čanastat boazoealáhussii šaddat miellahttun:

- son guhte ieš oassálastá dahje lea oassálastán boazodoalus čearu guohtunguovllus, ja geas lea leamaš dat ollesáiggi fidnun, ii ge leat bargan ieža váldo bálkábarggus
- son geas lea beallelaš dahje gii lea ruovttusássi mánná sápmelažžii guhte oassálastá dahje lea oassálastán boazodoalus
- son guhte áigu iežas bohccuiguin bargat čearu guohtunguovllus ja lea oassálastán boazodoalus čearu guohtunguovllus

(Dás jorgaluvvon.)

Dárbu čielggadit

Leat máŋgii dahkkon guorahallamat ja evttohusat čearuid juridihkalaš hámi, hálddašeami, organisašuvnna ja doaimma birra. Eanet fátmmasteaddji čearru dahje "rabas čearut" leat maid ságastallojuvvon máŋgii Sámedikki dievasčoahkkimiin.

Jagi 2009 čavčča ovdanbuvttii departemeanta promemoriaid; *Vissa samepolitiska frågor* (DS 2009:40) ja *Fusion av samebyar* main ledje vissis evttohusat got rievdadit čearuid reglerema. Ovddit stivra lea maid leamaš dahkan guorahallama maid Eivind Torp lea doaimmahan 2017:s ja mas leat evttohusat rievdadit boazodoallolága njuolggadusaid čearuid ektui. Dássožii eai leat dát evttohusat dohkkehuvvon dahje dagahan rievdadusaid dálá ortnegiidda ja lágaide, mii čájeha man moalkás ášši dát lea ja ahte lea dárbu vuođustit ja oažžut ovttamielalašvuođa buohkain geaidda ášši guoská.

Boazodoallolága njuolggadusat čearuide leat ráhkaduvvon 1971:s (veahá rievdaduvvon maŋŋel), ja leat dalle dohkkehuvvon daid eavttuid ja dárbbuid vuođul mat dalle ledje, mat sakka deattuhedje boazoealáhusa rašunaliserema ja ođasmahttima (gč. Prop 1971:51). Otná dárbbut čearuin, ee. jus geahččá riikkaidgaskasaš rievtti ovdáneami, ja árbevirolaš ja ođđa sámi ealáhusaid ovdáneami, leat danin rievdan dan reglerema ektui mii lea. Dálá njuolggadusat eastadit čearuid heiveheamis doaimma ođđa dárbbuide ja dáhtuide maid sámi servodat ieš identifisere.

Dáid namuhuvvon ášši vuođul lea dárbu geahčadit dálá ortnegiid ja njuolggadusaid čearuid birra. Sámedikki stivrra áigumuš lea 2018:s álggahit barggu boahtteáiggi sámepolitihkain mas ee. čearuid doaibma ja organiseren galgá gieđahallot.

§ 17 Motioner - *forts.*

§ 17.9 M 507 - Försöksverksamhet med sameby – *forts.*

Vem som kan vara medlem i en sameby regleras i 11 -12 §§ RNL som endast tillåter samer med koppling till bedrivande av renskötsel att vara medlem:

- den som själv deltar i eller har deltagit i renskötseln inom samebyns betesområde och haft detta som stadigvarande yrke och inte övergått till annat huvudsakligt förvärvsarbete
- den som är make eller hemmavarande barn till same som deltar eller har deltagit i renskötseln
- den som avser att med egna renar bedriva renskötsel inom samebyns betesområde har deltagit i renskötsel inom byns betesområde

Behov av översyn

Frågan om samebyarnas juridiska form, förvaltning, organisation och verksamhet har varit föremål för flera utredningar som utmynnat i olika förslag. Begäran om mer inkluderande samebysystem eller "öppna samebyar" har även varit uppe för diskussion vid upprepade tillfällen på Sametingets plenum.

Under hösten 2009 presenterade departementspromemorian Vissa samepolitiska frågor (DS 2009:40) samt promemorian Fusion av samebyar vissa förslag till ändringar i regleringen av samebyar. En inledande utredning på uppdrag av tidigare styrelse har även genomförts av Eivind Torp under år 2017 där ändringar av rennäringslagens regler om samebyar föreslagits. Hittills har inget av dessa förslag godtagits eller föranlett ändringar i nuvarande ordning och lagstiftning, vilket visar frågans komplexitet och behov av förankring och enighet hos alla berörda.

Rennäringslagens regler om samebyar är från 1971 (med vissa senare ändringar) och har antagits utifrån då rådande förhållanden och behov som bl.a. betonade rationalisering och modernisering av rennäring (se prop. 1971:51). Dagens behov av samebyar, inte minst utifrån utveckling i internationell rätt samt av traditionella och nya samiska näringar, torde därmed se annorlunda ut idag jämfört med vid nuvarande reglerings tillkomst. De nuvarande reglerna hindrar en eventuell anpassning av samebyarna utifrån nya behov och önskemål som det samiska samhället identifierar.

Med hänsyn till ovanstående finns ett behov av att se över nuvarande ordning och regler om samebyar. Sametingets styrelse ämnar att under år 2018 initiera ett arbete med framtida samepolitik där bland annat frågor om samebyarnas verksamhet och organisation kommer att behandlas.

§ 17 Mošuvnnat - *joatkka*

§ 17.9 M 507 – Geahččalandoaibma čearuin - *joatkka*

Boazodoallolávdegoddi mearrida

Ahte evttohit stivrii ahte mošuvdna dán vuođul lea vástiduvvon.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte mošuvdna dán vuođul lea vástiduvvon.

§ 17 Motioner - *forts.*

§ 17.9 M 507 - Försöksverksamhet med sameby – *forts.*

Rennäringsnämnden beslutar att

föreslå styrelsen att motionen mot bakgrund av ovanstående därmed är besvarad.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen mot bakgrund av ovanstående därmed är besvarad.

GUOVSSONÁSTI
Sametingspartiet

MOTION
till Sametinget
2017-02-11

SÁMEDIGGI
SAMETINGET
2017 -02- 11
1.1.8-2017-201

M507

Försöksverksamhet med sameby

Dokument
- Rennäringslag (SFS 1971:437)
- En ny rennäringspolitik (SOU 2001:101), förslag till lag om renskötselrätt
- Samepolitik i förändring, delbetänkande om samebyn m.m., Siida-juogus 2011-01-30
- Adaptiv sameby, SSR:s positionsdokument inför framtagandet av en ny samepolitik, 2012
- Lag (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning
- Lag (1985:1073) om försöksverksamhet med en samordnad länsförvaltning

Bakgrund

Rennäringen är en viktig del av den samiska kulturen. Det är angeläget att rennäring alltjämt bedrivs i åtminstone samma omfattning som i dag. Förvaltningen av den samiska rätten får inte försvåra en ekonomiskt, ekologiskt och socialt bärande renskötsel inom samebyn.

Den nuvarande rennäringslagen är tvingande när det gäller kravet på att det ska finnas en viss organisation, samebyn, för att utöva den s.k. renskötselrätten. För att kunna nyttja renskötselrätten och bedriva renskötsel måste man vara medlem i samebyn.

Samebyn får idag, enligt rennäringslagen, ha som medlemmar aktiva och pensionerade renskötare och deras familjemedlemmar och har bara till ändamål att på ekonomiskt bästa sätt ombesörja den gemensamma renskötseln. De renskötande medlemmarna har ett obegränsat ekonomiskt ansvar för samebyns verksamhet. Mot den bakgrunden kan samebyn inte utvecklas fritt. Den kan varken ta in andra medlemmar, börja bedriva annan verksamhet eller ta ett utökat ekonomiskt ansvar för sådan verksamhet.

Samebyn ska bli en näringsmässigt och kulturellt viktig hemvist för alla samer.

Det måste i framtiden också finnas en organisation som förvaltar den samiska rätten till land och vatten. Det innebär att organisationen har ett offentligrättsligt inslag. Det offentligrättsliga inslaget innebär i det här fallet att en same för att nyttja rätten måste vara medlem i organisationen. Vidare innebär det att de berörda samerna måste bilda organisationen för att kunna nyttja rätten.

Samebyn ska kunna som medlemmar anta alla samer som kan härleda sitt ursprung från samebyn. Det bör dock inte vara möjligt att vara medlem i mer än en sameby. Sametinget ska kunna pröva frågan om en sökande är same eller har sitt ursprung i samebyn om det uppstår oenighet. Vid bystämman ska röstning, som huvudregel, ske så att varje myndig medlem har en röst. Om minst en medlem begär det ska i frågor som rör renskötseln, jakt och fiske varje medlem ha en röst för varje ren han eller hon innehar.

Adress:
GUOVSSONÁSTI
Seidegava 19
938 96 ARJEPLOG

Ordförande:
Marita Stinnerbom
Lars Miguel Utsi

E-post:
guovssonasti@biegga.com
Hemsida:
www.guovssonasti.se

Bankgironr:
5301-8925
Organisationsnr:
802422-0769

Förbudet för samebyar att bedriva annan verksamhet än renskötsel behöver tas bort. Medlemmarna ska inte ha något personligt betalningsansvar för samebyns skulder, d.v.s. samebyn ensam ska svara för sina skulder.

Renskötseln domineras av män. Mot bakgrund av den betydelse samebyn har för den samiska kulturen och det samiska samhället kan detta inte anses vara tillfredsställande. Om förbudet för samebyarna att bedriva annan verksamhet än renskötsel tas bort innebär det en möjlighet för samebyn att delta i verksamhet som i större utsträckning än renskötseln engagerar kvinnor. Det är viktigt för den samiska kulturens fortlevnad och utveckling att fler kvinnor deltar i förvaltningen av en av det samiska samhällets viktigaste resurser, den samiska rätten till mark och vatten.

För många samer är fiske- och jakt viktigt, både de som har fiske, slöjd, jakt och andra naturnäringar som huvudsaklig försörjning och de som bedriver renskötsel. Många samer, som bor och lever i sameområdet behöver fiska med nät och jaga, både älg som småvilt, för att täcka sitt husbehov av fisk och kött. Deras rätt bör tillförsäkras genom medlemskap i samebyn.

Motiv

Samebyar ska ges möjlighet att på försök omorganiseras och utöka medlemskapet och verksamheten.

Samebyar ska ges lagligt stöd för att på försök ta in andra medlemmar och bedriva annan verksamhet. En försöksverksamhet bör kunna omfatta avvikelser från rennäringslagen beträffande samebyns ändamål och medlemmar m. m., samebys förvaltning m. m., samebyns ekonomiska förhållanden och bystämma m. m.

Försöksverksamheten kan möjliggöras genom att inrätta en särskild lag. Sameby bör kunna ansöka hos Sametinget om att omfattas av försöksverksamheten och få verksamhetsstöd och ekonomiskt bidrag. En utvärdering av försöksverksamheten bör ligga till grund för en lagändring som möjliggör en ändrad samebyorganisation.

Lag (SFS 2018:000) om försöksverksamhet med ändrad samebyorganisation

Rennäringslagen (1971:437)	Föreslagen lydelse
	Försökssamebyar och tidsperiod *1 § Under tiden den 1 januari 2018 – 31 december 2021 ska det enligt bestämmelserna i denna lag genomföras en försöksverksamhet med ändrad samebyorganisation.* *Sametinget beslutar efter ansökan från sameby om försöksverksamhet.*
	Uppgifter som ingår i den ändrade organisationen *2 § I försökssamebyn ska följande gälla i stället för motsvarande regler i rennäringslagen (1971:437).*

	Bildande av en försökssameby *3 § Försökssameby bildas vid sammanträde genom att deltagarna antar stadgar och utser styrelse. Sammanträde enligt första stycket ska hållas av Sametinget.* *Till sammanträdet ska Sametinget kalla samtliga* *• medlemmar i sameby som förvaltar renskötselrätten inom betesområdet, och* *• same som senast två månader före sammanträdet anmält att han är intresserad av medlemskap i försökssamebyn.*
	4 § I frågor som avses i 12 § tredje stycket 2 har, om minst en deltagare begär det, varje deltagare en röst för varje ren som enligt senast gällande renlängd innehas av honom. I övriga frågor har varje myndig deltagare vid sammanträdet en röst.
9 § Sameby har till ändamål att enligt denna lag för medlemmarnas gemensamma bästa ombesörja renskötseln inom byns betesområde. Det åligger sameby särskilt att svara för att renskötseln drives på ekonomiskt bästa sätt och att utföra, underhålla och driva anläggningar som behövs för renskötseln. Sameby får ej driva annan ekonomisk verksamhet än renskötsel.	**Ändamål och medlemmar m. m.** *5 § En försökssameby har till ändamål att för medlemmarnas gemensamma bästa förvalta renskötselrätten inom sitt byområde samt de övriga områden samebyn nyttjar. Förvaltningen får inte ske i strid med renskötselns intressen inom försökssamebyn. En försökssameby kan även ha andra ändamål enligt vad som framgår av stadgarna.*
11 § Medlem i sameby är 1. same som deltar i renskötseln inom byns betesområde, 2. same som har deltagit i renskötsel inom byns betesområde och haft detta som stadigvarande yrke och inte övergått till annat huvudsakligt förvärvsarbete,	*6 § Medlem i försökssameby kan den bli som är* *1. same som kan härleda sitt ursprung till samebyns geografiska område,* *2. maka/make eller underårigt barn till medlem enligt punkten 1 eller efterlevande maka/make eller underårigt barn till avliden sådan medlem.* *Om försökssamebyn inte antar sökanden som medlem, kan frågan prövas av*

3. den som är make eller hemmavarande barn till medlem som avses under 1 eller 2 eller som är efterlevande make eller underårigt barn till avliden sådan medlem. **12 §** Sameby kan som medlem anta annan same än som anges i 11 §, om han avser att med egna renar driva renskötsel inom byns betesområde. Vägras sökanden inträde som medlem, kan länsstyrelsen medge honom inträde, om det finns särskilda skäl. **13 §** Med renskötande medlem i sameby förstås medlem som själv eller genom sitt husfolk driver renskötsel med egna renar inom byns betesområde. Renar som tillhör renskötande medlems husfolk anses i denna lag tillhöra den renskötande medlemmen.	*Sametinget på försökssamebyns eller sökandens begäran. Sametingets beslut får inte överklagas.* *En försökssameby kan som medlem anta same som är medlem i annan sameby trots att kravet på ursprung i samebyn inte är uppfyllt.* *I stadgarna får föreskrivas att inträdesansökan ska göras skriftligen och att ansökningshandlingen ska vara försedd med sökandens bevittnade namnunderskrift.*
	7 § En medlem, som inte deltar i renskötseln inom byns betesområde, har rätt att säga upp sig till utträde ur försökssamebyn. I stadgarna får föreskrivas att en uppsägning ska göras skriftligen och att uppsägningshandlingarna ska vara försedd med medlemmens bevittnade namnunderskrift. *Medlem som beviljats medlemskap i annan sameby ska anses ha sagt upp sig till utträde.*
40 § Kostnaderna för renskötseln fördelas mellan de renskötande medlemmarna efter reninnehavet.	***Ekonomiska förhållanden*** ***8 §*** *För en försökssamebys förpliktelser svarar endast försökssamebyns tillgångar. I tillgångarna inräknas insatser och avgifter som har förfallit till betalning, även om de ännu inte har betalts.*

Om samebyn beslutar det, får kostnad som ej avser alla renarna fördelas mellan ägarna till de renar på vilka kostnaden belöper i förhållande till innehavet av dessa renar. Sådant beslut får ej avse kostnad som uppkommit före beslutet.	*9 § Gäller i fråga om skyldigheten att delta i kostnader olika bestämmelser för skilda verksamhetsgrenar, ska inkomsterna och utgifterna för varje verksamhetsgren beräknas för sig. Gemensamma inkomster och utgifter fördelas på verksamhetsgrenarna efter vad som är skäligt.* *I fall som avses ovan får medel och andra tillgångar som är att hänföra enbart till viss verksamhetsgren icke användas för ändamål som faller utanför verksamhetsgrenen.* *De tillgångar och skulder och den renskötselverksamhet som övergår till försökssamebyn ska hänföras till en skild verksamhetsgren för renskötseln.*
58 § Medlems rätt att deltaga i handhavandet av samebyns angelägenheter utövas på bystämma. Medlem som underlåtit att i rätt tid fullgöra sin betalningsskyldighet enligt denna lag gentemot byn får deltaga i förhandlingarna men har ej rösträtt innan han fullgjort sin skyldighet. Medlem eller annan får icke, själv eller genom ombud eller som ombud för annan, deltaga i behandling av fråga vari han har ett väsentligt intresse som strider mot samebyns. **59 §** I fråga om rösträtt och beslut på bystämma gäller, om ej annat följer av särskild bestämmelse i denna lag, 1. att varje myndig medlem har en röst i fråga som rör utseende av ordförande på bystämma eller av revisor, beviljande av ansvarsfrihet för styrelsen eller ändring av sådan föreskrift i stadga som avses i 38 § andra stycket 1--6, 2. att i övriga frågor rösträtt tillkommer endast renskötande medlem, som därvid har en röst för varje	***Bystämma*** ***10 §*** *Försökssamebymedlemmarnas rätt att besluta i försökssamebyns angelägenheter utövas vid bystämman. Sameby får i stadgarna föreskriva att bara röstberättigade medlemmar får närvara när en skild verksamhetsgren behandlas vid bystämma.* *I fråga om rösträtt på bystämma gäller att* *1. varje myndig medlem har en röst,* *2. på begäran av medlem ska röstning ske efter renantal i frågor som avser användningen av byns renbetesområde för renbete, anläggningar för renskötseln, flyttning av renar eller på annat sätt rör renskötselarbetet och därmed sammanhängande ekonomiska frågor,* *3. vid röstning enligt 2 ovan har medlem en röst för varje ren som enligt gällande renlängd innehas av medlemmen,* *4. på begäran av medlem ska röstning ske efter insats i frågor som avser användningen av byns renbetesområde för särskild verksamhet och därmed sammanhängande ekonomiska frågor,* *5. vid röstning enligt 4 ovan har medlem en röst för varje insats som enligt gällande regler innehas av medlemmen,* *6. att medlems rösträtt kan utövas genom annan medlem såsom ombud,*

påbörjat hundratal renar som enligt gällande renlängd innehas av honom, dock inte för fler renar än som samebyn bestämt för honom enligt 35 §, 3. att medlems rösträtt kan utövas genom annan medlem såsom ombud, 4. att ingen får för egen eller annans del rösta för sammanlagt mer än en femtedel av det på stämman företrädda röstetalet, 5. att den mening som erhållit det högsta röstetalet gäller som stämmans beslut, 6. att vid lika röstetal val avgörs genom lottning och i andra frågor den mening gäller som biträds av de flesta röstande eller, om även antalet röstande är lika, av stämmans ordförande, 7. att beslut om ändring av stadgarna inte är giltigt, om det inte biträds av minst två tredjedelar av det på stämman av renskötande medlemmar företrädda röstetalet och dessutom, såvitt gäller föreskrift som avses i 38 § andra stycket 1--6, av flertalet av byns myndiga medlemmar.	*7. ingen får för egen eller annans del rösta för sammanlagt mer än en femtedel av det på stämman företrädda röstetalet,* *8. att den mening som erhållit det högsta röstetalet gäller som stämmans beslut,* *9. att vid lika röstetal val avgörs genom lottning och i andra frågor den mening gäller som stöds av de flesta röstande eller, om även antalet röstande är lika, av stämmans ordförande,* *10. att beslut om ändring av stadgarna inte är giltigt, om det inte biträds av minst två tredjedelar av det på stämman företrädda röstetalet enligt 2 ovan och dessutom, såvitt gäller föreskrift som avses i 38 § andra stycket 1--6, av flertalet av byns myndiga medlemmar.*
38 § Sameby skall antaga stadgar för byn. Stadgarna skall ange 1. samebyns benämning, 2. den ort inom byns betesområde, där byns styrelse skall ha sitt säte, 3. antalet styrelseledamöter och revisorer, tiden för deras uppdrag och, om suppleanter skall finnas, motsvarande uppgifter beträffande dem, 4. samebyns räkenskapsår, 5. hur ofta ordinarie bystämma skall hållas och tiden för sådan stämma, 6. hur kallelse till bystämma skall ske och andra	**Stadgar** ***11 §*** *Försökssamebyns stadgar ska ange* *1. samebyns benämning,* *2. den ort inom byns betesområde, där byns styrelse ska ha sitt säte,* *3. antalet styrelseledamöter och revisorer, tiden för deras uppdrag och, om suppleanter ska finnas, motsvarande uppgifter beträffande dem,* *4 samebyns räkenskapsår,* *5. hur ofta ordinarie bystämma ska hållas och tiden för sådan stämma,* *6. hur kallelse till bystämma ska ske och andra meddelanden till medlemmarna ska tillställas dem och när föreskrivna kallelseåtgärder senast ska vidtagas,* *7. grunderna för fördelningen av jakt och fiske och förläggning av medlems*

meddelanden till medlemmarna skall tillställas dem och när föreskrivna kallelseåtgärder senast skall vidtagas, 7. tid för betalning av debiterad förskottslikvid, 8. tid för betalning av belopp som enligt 44 § kommer samebyn eller renskötande medlem till godo, 9. vilka fonder byn skall ha, deras ändamål och hur avsättning till dem skall ske, 10. de närmare föreskrifter om renskötseln som behövs.	*byggnad inom samebyn,* *8. tid för betalning av debiterad förskottslikvid,* *9. tid för betalning av belopp som enligt 44 § kommer samebyn eller renskötande medlem till godo,* *10. vilka fonder byn skall ha, deras ändamål och hur avsättning till dem skall ske,* *11. de närmare föreskrifter som behövs.*
	Bemyndigande ***12 §*** *Regeringen får meddela de närmare föreskrifter som behövs för genomförandet av försöksverksamheten.*

Yrkande

att Sametinget begär att regeringen och riksdagen inrättar en lag om försöksverksamhet med ändrad samebyorganisation som på samebys begäran kompletterar gällande rennäringslag under försökstiden.

För sametingspartiet Guovssonásti

Per Mikael Utsi

§ 17 Mošuvnnat - *joatkka*

§ 17.10 M 508 – Sámi eatnama suodjalit

Áššegirjjit
- Mošuvdna nr 508 Per Mikael Utsi 2017-02-11, dnr 1.1.8-2017-203
- Stivrabeavdegirji 2017-09-12-1-13, § 134.12
- Stivrabeavdegirji 2017-11-13—15, § 175.10

Áššegieđahalli:

Per Mikael Utsi lea guovvamánu 11 b 2017 , ovddidan mošuvnna mas son gáibida:

ahte Sámediggi gáibida ahte ráđđehus ja riikabeaivi rievdadit birasláhkačoakkáldaga, boazodoallolága, minerálalága ja vuovdedikšunlága nu ahte dat guhte geavaha eatnama čearu – ja boazodoalloguovllus galgá go geavaha eatnamiid vuhtiiváldit ja gudnejahttit sámiid rievtti geavahit dáid eatnamiid.

Stivra mearridii skábmamánu 13 – 15 b 2017, § 175.10

ahte bivdit boazodoallolávdegotti cealkámuša áššis.

Mošuvnna ákkat leat ahte dálá vuođđonjuolggadusat dán suorggis eai leat dievaslaččat eaige speadjalastte dan opmodatsuoji mii sápmelaččaid eatnamiin ja čáziin lea vuođđolága jelgii. Danin dárbbašuvvojit ođđa njuolggadusat mat čielgaseappot čájehit sámi eananvuoigatvuođaid sisdoalu ja got dát doibmet opmodatrievtti ektui.

Duogáš

Sámiin lea nugo iežá álgoálbmogiin eareliiggánis oktavuohta eatnamiidda ja čáziide. Dávjá gávdno sihke historjjálaš, dovddolaš ja vuoiŋŋalaš čanastat vissis guvlui dan vuođul got dat lea geavahuvvon ovdal ja dál. Ollusat dovdet čanastaga báikkiide mat addet oadjebasvuođa, ja gos leat oahppan dovdat luonddu go leat das eallán. Juohke diŋga mii luonddus rievdá váikkuha danin sámi eanangeavaheami, ja dalle maiddái sámi kultuvrra ja sámi ealáhusaid, mii lea seamma go sámiid dilli ja eallinvuohki. Go eanangeavaheapmi rievdá dahje ráddjejuvvo – omd. sisabahkkemiid geažil dahje iežá eanangeavaheami geažil mii ii vuhtiiváldde sámi geavaheami – de dat váikkuha oktavuođa eatnamiidda ja čáziide ja sáhttit de massit historjjá, árbedieđu ja bistevašvuođa materiálalaš ja immateriála kulturárbái; bázahusaide ja sámi kultureanadagaid, ja nu ahte árbevirolaš ealáhusaid dego boazodoalu, bivddu ja guolásteami šaddá váttis doaimmahit.

§ 17 Motioner - *forts.*

§ 17.10 M 508 - Skydd av samisk mark

Dokument
- Motion nr 508 av Per Mikael Utsi 2017-02-11, dnr 1.1.8-2017-203
- Styrelseprotokoll 2017-09-12-1-13, § 134.12
- Styrelseprotokoll 2017-11-13—15, § 175.10

Föredragande:

Per Mikael Utsi har den 11 februari 2017 , inlämnat en motion där han yrkar:

att Sametinget begär att regeringen och riksdagen ändrar miljöbalken, rennäringslagen, minerallagen och skogsvårdslagen så att den som brukar marken inom same- och renskötselområdet ska bruka marken med hänsyn och respekt för samernas rätt att bruka samma mark.

Styrelsen beslutade den 13 – 15 november 2017, § 175.10

att överlämna till rennäringsnämnden för yttrande.

Skälet till yrkandet är att dagens författningar på området är ofullständiga och inte speglar det egendomsskydd samernas rätt till land och vatten har enligt grundlagen. Det behövs därför nya regler som tydligare klargör innebörden av samernas markrättigheter och hur dessa förhåller dig till äganderätten.

Bakgrund

Samerna liksom andra urfolk har ett särskilt förhållande till mark och vatten. Det finns ofta en historisk, emotionell och spirituell koppling till ett område utifrån hur det använts historiskt och i nutid. Många känner sig bundna till platser som ger trygghet och där man lärt känna naturen genom att leva i den. Varje förändring i landskapet påverkar därmed den samiska markanvändningen och därmed den samiska kulturen och de samiska näringarna vilket i förlängningen innebär samernas situation och levnadssätt. En förändrad eller begränsad markanvändning - t.ex. genom fragmentering pga. exploateringar av olika slag eller annan markanvändning som inte tar hänsyn till samiskt brukande – påverkar förbindelsen till särskilda land- och vattenområden och kan innebära en förlust av historia, traditionell kunskap och kontinuitet till det materiella och immateriella kulturarvet; fornlämningar och samiskt kulturlandskap, liksom försvårande av utövandet av traditionella näringar såsom renskötsel, jakt och fiske.

§ 17 Mošuvnnat - *joatkka*

§ 17.10 M 508 – Sámi eatnama suodjalit - *joatkka*

Riikkabeaivi lea máŋgii cealkán ahte sámi kultuvrra seailluheami fertet dáhkidit.[2] Dasto nanne maid ráđđehusvuođu 1 kap. 1 § viđát oassi ahte sámi álbmoga vejolašvuohta seailluhit ja ovdánahttit iežaset kultur- ja servodateallima galgá ovddiduvvot. Earet dáid cealkámušaid de lea ráđđehus bidjan alcces sámepolitihkalaš ulbmiliid ahte galgá oččodit ealli sámi kultuvrra mii lea vuođđuduvvon guoddevaš ekologalaš boazodollui ja iežá sámi ealáhusaide. Ruotta lea maid vuolláičállán máŋga riikkaidgaskasaš instrumeantta mat nannejit álgoálbmogiid iešmearrideami ja eananvuoigatvuođaid suoji. Dás sáhttá namuhit ON álgoálbmotjulggaštusa, ON konvenšuvnna politihkalaš ja siviila rivttiid birra ja ON konvenšuvnna biologalaš girjáivuođa birra.

Našuvnnalaš lágain leat vissis mearrádusat mat addet suoji sámi eanangeavaheapmái ja njulgosiidda. Dat eai deavdde dattege Ruota riikkaidgaskasaš geatnegasvuođaid. Lágaid čađaheamis čájehuvvo dát omd lobiid juolludeami dáfus birasvahágahtti doaimmain Birasláhkačoakkáldaga jelgii, iskanlobiid ja konsešuvnnaid Biraslága jelgii (1991:45), vuovdedoalus vuovdedikšunlága ektui (1979:429) ja áššiid plána- ja huksenlága ektui (2010:900) nugo mošuvdnaovddideaddji čujuha.

Sámedikki bargu doaibma- ja gulahallanplánain servodatplánemis ja eanansisabahkkemiid ektui

Sámediggi galgá ovddidit ealli sámi kultuvrra ja vuolggahit doaimmaid ja evttohit bijuid mat ovddidit dán kultuvrra. Sámedikki bargguide gullá eareliiggánit ahte oassálastit servodatplánemis, ja bearráigeahččat ahte sámi dárbbut vuhtiiváldojit, ee. boazodoalu beroštumit eanan- ja čáhcegeavaheamis, ja juohkit dieđuid sámi diliid birra (Sámediggeláhka 2 kap. 1 §).

Dan sivas go dilli lea nu go lea ja go dálá vuođđonjuolggadusain leat váilevašvuođat, de lea Sámediggi bargagoahtán doaibma- ja gulahallanplánain mii galgá nanusmuhttit sámi mielváikkuheami proseassain mat čuhcet sámi eanangeavaheapmái. Dán dokumeanttas galgá leat dálá dili analysa mii čájeha gilvaleaddji eanangeavaheami (ráddjejuvvon sisabahkkemiidda) sámi guovllus, ja got dat váikkuhit sámi eanangeavaheami.

[2] prop. 1985/86:3 s. 57

§ 17 Motioner - *forts.*

§ 17.10 M 508 - Skydd av samisk mark – *forts.*

Riksdagen har i olika sammanhang uttalat att den samiska kulturens fortlevnad måste garanteras.[2] Vidare stadgar 1 kap. 1 § femte stycket regeringsformen att det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas. Utöver dessa uttalanden har regeringen uppställt som samepolitiskt mål att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologisk hållbar rennäring och andra samiska näringar. Därutöver har Sverige ratificerat flera internationella instrument där urfolks rätt till bl.a. självbestämmande och markrättigheter skyddas. Här kan exempelvis nämnas FN:s urfolksdeklaration, FN:s konvention om politiska och medborgerliga rättigheter samt FN:s konvention om biologisk mångfald.

I nationell lagstiftning finns vissa bestämmelser som uppställer ett skydd för samisk markanvändning och rättigheter. Dessa motsvarar dock inte i tillräcklig utsträckning Sveriges internationella åtaganden. Detta framgår tydligt vid tillämpningen av lagstiftning beträffande exempelvis tillstånd till miljöfarlig verksamhet enligt Miljöbalken, undersökningstillstånd och bearbetningskoncessioner enligt minerallagen (1991:45), skogsbruk enligt skogsvårdslagen (1979:429) och ärenden enligt plan- och bygglagen (2010:900), vilket motionären påpekat.

Sametingets arbete med handlings- och kommunikationsplan för samhällsplanering och markexploateringar

Sametinget ska verka för en levande samisk kultur och ta initiativ till verksamheter och föreslå åtgärder som främjar denna kultur. Till Sametingets uppgifter hör särskilt att medverka i samhällsplaneringen och bevaka att samiska behov beaktas, däribland rennäringens intressen vid utnyttjande av mark och vatten samt att informera om samiska förhållanden (Sametingslagen 2 kap. 1 §).

Med anledning av rådande situation och brister i befintliga författningar har Sametinget inlett ett arbete med att ta fram en handlings- och kommunikationsplan som behandlar ett ökat samiskt inflytande i processer som påverkar samisk markanvändning. Dokumentet avser dels att innehålla en nulägesanalys som ger en översikt över konkurrerande markanvändning (avgränsat till exploateringar) inom samiskt område och hur dessa påverkar den samiska markanvändningen. Därutöver en redogörelse för tillämpliga internationella instrument och nationella författningar (inklusive de som nämnts av

[2] prop. 1985/86:3 s. 57

§ 17 Mošuvnnat - *joatkka*

§ 17.10 M 508 – Sámi eatnama suodjalit - *joatkka*

Dasto galgá maiddái čielggadit heivvolaš riikkaidgaskasaš instrumeanttaid ja našuvnnalaš vuođđonjuolggadusaid (maiddái daid maid mošuvdnaovddideaddji namuha) mat gusket sámi eananrivttiide j.e. Dán vuođul galgá plána čujuhit makkár doaibmabijuid, eareliiggánit vuođđonjuolggadusrievdadusaid ektui, fertešii álggahit vai divvu daid váilevašvuođat mat leat našuvnnalaš lágain, ja sihkkarastit ahte plána heivehuvvo álbmotrievttálaš instrumeanttaide ja geatnegasvuođaide ja maiddái sámi dárbbuide ja beroštumiide. Jurdda lea ahte dokumeanta sáhttá leat ávkin go lea oktavuohta iežá aktevrraiguin, omd. ráđđehusain, vai gaskkusta makkár konkrehta vuođđonjuolggadusrievdadusaid lea dárbu dahkat nu ahte Sámediggi oažžu lasi váikkuhanválddi ja vai sámi eanangeavaheapmi ja sámi eananvuoigatvuođaid doahttaluvvojit buorebut.

Boazodoallolávdegoddi mearrida

Ahte evttohit stivrii ahte mošuvdna dán vuođul lea vástiduvvon.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte mošuvdna dán vuođul lea vástiduvvon.

§ 17 Motioner - *forts.*

§ 17.10 M 508 - Skydd av samisk mark – *forts.*

motionären) som berör samiska markrättigheter m.m. Utifrån detta avser planen att adressera frågor om vilka åtgärder, framför allt med hänsyn till författningsändringar som behöver vidtas för att åtgärda brister i nationell lagstiftning och säkerställa att den anpassas till folkrättsliga instrument och åtaganden samt till samiska intressen och behov. Tanken är således att dokumentet ska kunna användas i kontakter med andra aktörer, inklusive regeringen, för att bl.a. kommunicera vilka konkreta författningsändringar som behöver genomföras för att ge Sametinget ett ökat inflytande och uppnå en ökad respekt för samisk markanvändning och samiska markrättigheter.

Rennäringsnämnden beslutar att

föreslå styrelsen att motionen mot bakgrund av ovanstående därmed är besvarad.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen mot bakgrund av ovanstående därmed är besvarad.

GUOVSSONÁSTI
Sametingspartiet

MOTION
till Sametinget
2017-02-11

M508

SÁMEDIGGI
SAMETINGET
Inkl Sodt 2017 -02- 11
1.1.8-2017-202

Skydd av samisk mark

Dokument
- Miljöbalk (1998:808)
- Rennäringslag (1971:437)
- Minerallag (1991:45)
- Skogsvårdslag (1979:429)
- Skogssamerättsutredningen, Sametinget 1997
- En ny rennäringspolitik (SOU 2001:101), förslag till lag om renskötselrätt och ändringar i skogsvårdslagen

Bakgrund

I stället för de regler som i dag finns i författningarna, som är ofullständiga och inte speglar det egendomsskydd samernas rätt till land och vatten har enligt grundlagen, behövs det nya regler som tydligare klargör innebörden av samernas rätt till land och vatten och förhållandet mellan denna och äganderätten.

För att åstadkomma ett gott sambruk av marken ska det framgå av lagstiftningen att den som brukar marken inom same- och renskötselområdet, antingen det sker med stöd av samisk rätt eller äganderätt, ska bruka marken med hänsyn och respekt för andras rätt att bruka samma mark. Det ska också framgå att de som brukar marken med stöd av olika rättigheter såvitt möjligt ska undvika att hindra varandras markanvändning. Att vissa hinder uppstår till följd av att flera brukar samma mark för olika ändamål kan inte undvikas, men dessa hinder ska begränsas så långt det är möjligt. Detta ska inte ändra på innehållet i de olika rättigheter till marken som finns inom same- och renskötselområdet i dag. Det rör sig i första hand om samisk rätt och äganderätt, men också om andra rättigheter till fast egendom, såsom arrende, servitut m.fl.

Tillräcklig tillgång till vinterbetesmark är av avgörande betydelse för att samerna långsiktigt ska kunna bedriva en naturbetesbaserad renskötsel. Totalt finns marklav lämplig för renbete inom ca 9 procent av den produktiva skogsmarken inom renskötselområdet. Tillgången på trädlav som kan användas som renbete är störst inom områden med gammal skog, främst barrskog som är mer än 120 år gammal. För att den påverkan som orsakas av skogsbruket ska bli så liten som möjligt bör samernas behov av hänsyn till vinterbetesmarken tydligare än i dag lyftas fram i den generella hänsynsbestämmelsen i skogsvårdslagen. En målsättning för skogsbruket bör vara att visa hänsyn till marklavbetet så att aldrig mer än tio procent av marklavbetet inom det område som berörs av en avverkning bortfaller på grund av skogsbruket.

Skogssamernas mark ägs och förvaltas sedan Domänverkets bolagisering till största delen av privata markägare. På denna mark gäller inga särskilda hänsynsregler till samernas markanvändning i samband med upplåtelser av nyttjanderätter. Inte heller

Adress:
GUOVSSONÁSTI
Seidegava 19
938 96 ARJEPLOG

Ordförande:
Marita Stinnerbom
Lars Miguel Utsi

E-post:
guovssonasti@biegga.com
Hemsida:
www.guovssonasti.se

Bankgironr:
5301-8925
Organisationsnr:
802422-0769

gäller några regler om rätt till ersättning för sådana upplåtelser. Bakgrunden till den skillnad som i dag finns mellan de regler som gäller för upplåtelser av nyttjanderätter och ersättning för dessa inom fjällsamernas mark och skogssamernas mark har behandlats av Skogssamerättsutredningen. När regeln om upplåtelser av nyttjanderätter först infördes genom 1886 års renbeteslag var avsikten att den skulle gälla för såväl fjällsamers som för skogssamers mark som inte var i enskild ägo. Skälet till att regeln skulle omfatta såväl skogssamers som fjällsamers mark i statens ägo var att samernas sedvanerätt var lika stark på all mark.

I och med Domänverkets bolagisering år 1992, övergick den statliga året-runt-marken nedanför odlingsgränsen – dvs. skogssamernas mark – i privat ägo (Sveaskog). Det underströks att de ändrade ägandeförhållandena inte påverkade samernas rätt att använda marken för renskötsel, jakt och fiske. Detta markerades genom att beteckningen kronomark behölls för all året-runt-mark som fram till år 1992 varit statlig mark oavsett om den övergick i privat ägo eller behölls som statlig mark (prop. 1991/92:134, s. 34).

Motiv

Det behövs tydliga regler som tydligare klargör innebörden av samisk rätt till land och vatten och förhållandet mellan denna och äganderätten. Sametinget ska begära att regeringen och riksdagen i miljöbalken, rennäringslagen, minerallagen och i skogsvårdslagen inför följande:

Staten bör också kompensera skogssamerna för upplåtelser av nyttjanderätter inom deras mark. En ny regel införs i rennäringslagen som ger skogssamerna samma rätt till ersättning för nyttjanderättsupplåtelser inom sina marker som den rätt till ersättning för nyttjanderättsupplåtelser som fjällsamerna har på sina marker enligt 34 § rennäringslagen.

Miljöbalk (1998:808)	Möjlig lydelse
3 kap. Grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden	
...	
5 § Mark- och vattenområden som har betydelse för rennäringen eller yrkesfisket eller för vattenbruk skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringarnas bedrivande. Områden som är av riksintresse för rennäringen eller yrkesfisket skall skyddas mot åtgärder som avses i första stycket.	5 § Mark- och vattenområden som har betydelse för *den samiska kulturen och* rennäringen *ska skyddas* mot åtgärder som *kan försvåra kulturens utveckling och näringens* bedrivande. Mark- och vattenområden som har betydelse för yrkesfisket eller för vattenbruk ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringarnas bedrivande. Områden som är av riksintresse för rennäringen eller yrkesfisket ska skyddas mot åtgärder som avses i första stycket.
...	
4 kap. Särskilda bestämmelser för hushållning med mark och vatten för vissa områden i landet	
...	
5 § Inom fjällområdena Långfjället-Rogen, Sylarna-Helags, Skäcker-fjällen, Burvattnet, Hotagsfjällen, Frostviken- Borgafjällen, Marsfjällen-Vardofjällen, Artfjället, Tärna- Vindelfjällen, Sarek-Mavas, Kebnekaise-Sjaunja, Rostu och Pessinki får bebyggelse och anläggningar komma till stånd endast om det behövs för rennäringen, den bofasta befolkningen, den vetenskapliga forskningen eller det rörliga friluftslivet. Andra åtgärder inom områdena får vidtas endast om det kan ske utan att områdenas karaktär påverkas.	
...	

17 kap. Regeringens tillåtlighetsprövning

Obligatorisk tillåtlighetsprövning 1 § Regeringen skall pröva tillåtligheten av nya verksamheter av följande slag: 1. järn- och stålverk, metallverk och ferrolegeringsverk, 2. massafabriker och pappersbruk, 3. fabriker för raffinering av råolja eller för tung petrokemisk produktion, 4. fabriker för framställning av baskemikalier eller gödselmedel, 5. cementfabriker, 6. anläggningar för kärnteknisk verksamhet som prövas av regeringen enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet samt anläggningar för att bryta uranhaltigt material eller andra ämnen som kan användas för framställning av kärnbränsle, 7. förbränningsanläggningar, om anläggningen har en tillförd effekt om minst 200 megawatt, 8. gruppstationer för vindkraft med tre eller flera vindkraftsaggregat med en sammanlagd uteffekt av minst tio megawatt, 9. anläggningar för lagring av minst 50 miljoner normalkubikmeter naturgas, 10. anläggningar för behandling av farligt avfall, om huvuddelen av det avfall som avses bli behandlat i anläggningen kommer från andra inrättningar och mer än 10 000 ton farligt avfall årligen förbränns eller på annat sätt återvinns eller bortskaffas vid anläggningen, 11. anläggningar för att utvinna ämnen eller material inom de områden som anges i 4 kap. 5 §, 12. vattenkraftverk som är avsedda för en installerad generatoreffekt av minst 20 megawatt, 13. vattenregleringar varigenom skall utnyttjas ett vattenmagasin av minst 100 miljoner kubikmeter under året eller tio miljoner kubikmeter under veckan, 14. vattenöverledningar eller andra vattenbortledningar från vattendrag eller sjöar med en normal oreglerad lågvattenföring av minst tio kubikmeter i sekunden i bortledningspunkten respektive utloppet, om därigenom en sådan mängd vatten tas i anspråk att vattenföringen understiger fyra femtedelar av den normala oreglerade lågvattenföringen, 15. grundvattentäkter för tillgodogörande av en större vattenmängd än 10 000 kubikmeter om dygnet, om inte minst nio tiondelar av det uttagna vattnet återförs till grundvattenmagasinet, 16. andra vattenregleringar, vattenöverledningar och vattenbortledningar än som har angetts förut, om verksamheten avser någon av sjöarna Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmaren, Storsjön i Jämtland eller Siljan och företaget kan antas få betydande omfattning eller bli av ingripande slag, 17. byggande av plattformar som är avsedda att användas vid utvinning av olja eller gas inom havsområden samt annan än helt tillfällig ankring eller förtöjning av sådana plattformar för reparation, ombyggnad eller av någon annan anledning, 18. motorvägar och motortrafikleder samt andra vägar med minst fyra körfält och en sträckning av minst tio kilometer, 19. järnvägar avsedda för fjärrtrafik och anläggande av nytt spår på en sträcka av minst fem kilometer för befintliga järnvägar för fjärrtrafik, 20. allmänna farleder, 21. flygplatser med en banlängd av minst 2 100 meter.	Obligatorisk tillåtlighetsprövning 1 § Regeringen skall pröva tillåtligheten av nya verksamheter av följande slag: 1. . . . . . . - 21. . . . -- 22. *bebyggelse, anläggningar, utvinning av skog, mineraler och material, vattenregleringar och – överledningar som ensamt eller tillsammans med andra motsvarande verksamhet eller annan markanvändning berör bedrivande av traditionella samiska näringar eller i övrigt den samiska kulturen inom mark- och vattenområden som har betydelse för samiska näringar och kultur.*

Rennäringslagen (1971:437)	Möjlig lydelse
30 § Den som inom året-runt-markerna äger eller brukar mark där renskötsel bedrivs får inte vid användningen av marken vidta åtgärder som medför avsevärd olägenhet för renskötseln i annan mån än som följer av förordnande enligt 26 §. Första stycket hindrar inte att mark används i enlighet med en detaljplan eller för företag vars tillåtlighet skall prövas i särskild ordning.	*Markägare liksom innehavare av annan särskild rätt till fast egendom och innehavare av samisk bruksrätt ska visa hänsyn till varandras rätt att bruka marken och såvitt möjligt undvika att hindra varandras markanvändning.* *I skogsvårdslagen (1979:429) finns regler om den särskilda hänsyn som ska tas till renskötseln vid skogsbruk. I denna lag finns regler om den särskilda hänsyn som ska tas till andra intressen vid bedrivande av rennäring.* *Den som brister i hänsyn enligt första eller andra stycket ska ersätta uppkommen person- och sakskada.* *Vad som anges i denna §* hindrar inte att mark används i enlighet med en detaljplan eller för företag vars tillåtlighet ska prövas i särskild ordning.
34 § Upplåtelse enligt 32 §, som ej avser tillgodogörande av naturtillgångar eller skogsavverkning, skall ske mot avgift, om ej särskilda skäl föreligger för avgiftsfrihet. Avgiften fördelas mellan Samefonden och sameby som berörs av upplåtelsen enligt bestämmelser som meddelas av regeringen. Avser upplåtelsen tillgodogörande av naturtillgångar, skall staten utge ersättning för den skada eller olägenhet för renskötseln som upplåtelsen medför. I fråga om fördelning av ersättning som ej utgår till bestämd person äger 28 § andra stycket motsvarande tillämpning.	**34 §** Upplåtelse enligt 32 §, som ej avser tillgodogörande av naturtillgångar eller skogsavverkning, skall ske mot avgift, om ej särskilda skäl föreligger för avgiftsfrihet. Avgiften fördelas mellan Samefonden och sameby som berörs av upplåtelsen enligt bestämmelser som meddelas av regeringen. Avser upplåtelsen tillgodogörande av naturtillgångar, skall staten utge ersättning för den skada eller olägenhet för renskötseln som upplåtelsen medför. I fråga om fördelning av ersättning som ej utgår till bestämd person äger 28 § andra stycket motsvarande tillämpning. *Upplåtelse på året-runt-marker nedan odlingsgränsen, som ej avser tillgodogörande av naturtillgångar eller skogsavverkning, ska ske mot avgift, om ej särskilda skäl föreligger för avgiftsfrihet. Avgiften fördelas mellan Samefonden och sameby som berörs av upplåtelsen enligt bestämmelser som meddelas av regeringen.*

Skogsvårdslagen (1979:429)	Möjlig lydelse
31 § Vid skötsel av skog skall i fråga om hyggens storlek och utläggning, beståndsanläggning, kvarlämnande av trädsamlingar och skogsbilvägars sträckning den anpassning ske som uppenbart påkallas med hänsyn till rennäringen. Vid planläggning och genomförande av åtgärderna skall eftersträvas att berörd sameby har årlig tillgång till sammanhängande betesområden och till vegetation som behövs inom områden för samling, flyttning och rastning av renarna.	Vid skötsel av skog *inom renskötselområdet ska hänsyn tas till rennäringens intressen, såsom* ifråga om hyggens storlek och utläggning, beståndsanläggning, kvarlämnande av *träd och* trädsamlingar, *markberedning gödsling, dikning* och skogsbilvägars sträckning. *Därvid* ska eftersträvas att *samebyarnas tillgång till marklavbete och trädlavbete väsentligen kan bibehållas och samling och flyttning av renar inte onödig förhindras.*

Minerallagen (1991:45) Möjlig lydelse

...

1 kap. Inledande bestämmelser

...

Bestämmelser i annan lagstiftning

7 § Bestämmelser som berör verksamhet som avses i denna lag finns i miljöbalken, plan- och bygglagen (1987:10) och lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

...

7 kap. Ersättning

Ersättning till sakägare 1 § Skada eller intrång som föranleds av undersökningsarbete skall ersättas av den som har undersökningstillstånd eller koncession med vars stöd arbetet bedrivs. 2 § Skada som föranleds av att bearbetningskoncession har beviljats skall ersättas av koncessionshavaren.	Ersättning till sakägare 1 § Skada eller intrång som föranleds av undersökningsarbete skall ersättas av den som har undersökningstillstånd eller koncession med vars stöd arbetet bedrivs. *Inom områden som blivit anvisade till samernas uteslutande begagnande (kronomark ovanför odlingsgränsen som står under statens omedelbara disposition och renbetesfjällen) är samerna sakägare.* 2 § Skada som föranleds av att bearbetningskoncession har beviljats skall ersättas av koncessionshavaren. *Inom områden som blivit anvisade till samernas uteslutande begagnande (kronomark ovanför odlingsgränsen som står under statens omedelbara disposition och renbetesfjällen) är samerna sakägare.*

...

Mineralersättning 7 § Vid bearbetning skall koncessionshavaren för varje kalenderår betala en mineralersättning. Ersättningen skall motsvara två promille av det beräknade värdet av de mineral som omfattas av koncessionen och som har brutits och uppfordrats inom koncessionsområdet under året. Beräkningen skall ske på grundval av mängden uppfordrad malm, malmens halt av koncessionsmineral och genomsnittspriset för mineralet under året eller ett motsvarande värde. Av ersättningen skall tre fjärdedelar tillfalla fastighetsägare inom koncessionsområdet och en fjärdedel staten. Om det finns flera fastigheter inom koncessionsområdet, skall ersättningen till fastighetsägare bestämmas efter varje fastighets del i området. Ersättningen skall fastställas efter förhållandena den 31 december det år ersättningen avser. Koncessionshavaren skall i ett ärende om fastställelse av ersättning lämna de uppgifter som behövs för att ersättningen skall kunna bestämmas.	Mineralersättning 7 § Vid bearbetning skall koncessionshavaren för varje kalenderår betala en mineralersättning. Ersättningen skall motsvara två promille av det beräknade värdet av de mineral som omfattas av koncessionen och som har brutits och uppfordrats inom koncessionsområdet under året. Beräkningen skall ske på grundval av mängden uppfordrad malm, malmens halt av koncessionsmineral och genomsnittspriset för mineralet under året eller ett motsvarande värde. Av ersättningen skall tre fjärdedelar tillfalla fastighetsägare inom koncessionsområdet och en fjärdedel staten. Om det finns flera fastigheter inom koncessionsområdet, skall ersättningen till fastighetsägare bestämmas efter varje fastighets del i området. Ersättningen skall fastställas efter förhållandena den 31 december det år ersättningen avser. *Inom områden som blivit anvisade till samernas uteslutande begagnande (kronomark ovanför odlingsgränsen som står under statens omedelbara disposition och renbetesfjällen) är samerna fastighetsägare.* Koncessionshavaren skall i ett ärende om fastställelse av ersättning lämna de uppgifter som behövs för att ersättningen skall kunna bestämmas.

Yrkande

att Sametinget begär att regeringen och riksdagen ändrar miljöbalken, rennäringslagen, minerallagen och skogsvårdslagen så att den som brukar marken inom same- och renskötselområdet ska bruka marken med hänsyn och respekt för samernas rätt att bruka samma mark.

För sametingspartiet Guovssonásti

Per Mikael Utsi

§ 17 Mošuvnat - *joatkka*

§ 175.11 M 514 – Lágat ja ortnegat almmolaš (buohkaid) eanangeavaheamis mehciin ja duoddaris

Áššegirjjit
- Mošuvdna nr 514 Lars Miguel Utsi 2017-02-11, dnr 1.1.8-2017-208
- Stivrabeavdegirji 2017-09-12-1-13, § 134.18
- Stivrabeavdegirji 2017-11-12—14, § 175.14

Áššegieđahalli:

Lars Miguel Utsi lea 11 b. guovvamánus 2017:s, ovddidan mošuvnna gos son gáibida:

ahte Sámediggi galgá bargat dan nala ahte eiseválddit čađahit doarvái buriid doaimmaid nu ahte álbmoga eanangeavaheapmi meahcis ja duoddaris čuovvu lágaid ja ortnegiid.

Stivra mearridii skábmamánu 12 – 14 b 2017, § 175.14

ahte bivdit boazodoallo- ja ealáhuslávdegottis cealkámuša áššis.

Mošuvnna ákkat lea ahte eiseválddiin eai doarvái bures čuovvol lágaid ja ortnegiid mehciin ja duoddariin almmolaš eanangeavaheamis; namalassii turismmas, olgoáibmoeallimis ja vuoiŋŋasteamis, mii fas njeaidá luohttevašvuođa servodahkii ja servodatásahusaide. Ovdamearkkat leat ruivvideapmi, fuođđuid ja bohccuid muosehuhttin, lobihis vuodjin, suolaguollebivdu, bohccuid ogohallan, elliidbiinnideapmi ja vahágahttin j.ea. mat vahágahttet boazodoalu njuolga.

Buohkaid beassan mehciide
Ráđđehusvuođu 2. kap § 18 nanne ahte buohkat galget beassat lundui buohkaidrievtti jelgii. Mii buohkaidriekti lea ii čilge vuođđoláhka dahje iežá lagat lagabui. Dat ipmirduvvo dattege nu ahte dat lea riekti geavahit iežáid opmodaga – eatnamiid dahje čáziid – omd. johtit daid badjel, juobe vácci ge, ja oanehet áigái doppe leahkit. Dát gusto vaikko eaiggát dahje son guhte mearrida opmodaga badjel ii leat mieđihan dasa ahte eanan geavahuvvo nu. Ruotas lea buohkaidriekti hui nanus ja nu lea maiddái buohkaid beassanláhki lundui olggustallat ja vuoiŋŋastit. Dat boahtá ovdan vuođđolágamearrádusas ja maiddái das ahte leat sierra riikkaberoštusguovllut olgoáimmoeallima várás maid Luonddugáhttendoaimahat ja Mearra- ja čáhceeiseváldi leat mearridan (gč. mearrádusaid birasláhkačoakkáldaga kap 3).
Buohkaidrievttis leat dattege muhtun ráddjejumit nu ahte dat ii atte dušše njulgosiid muhto maiddái geatnegasvuođaid. [3]

---

[3] Jus rihkku buohkaidrievtti rájiid de sáhttá šaddat vealgugas máksit buhtadusa, ja buhttet daid vahágiid maid lea mielaeavttus dahje ávvimeahttunvuođain dagahan go rasttilda eatnama mii gullá muhtun earái (omd. jus ii gidde áiderinddi ja gusat besset olggos ja vuojahallet biillaide).

§ 17 Motioner - *forts.*

§ 175.11 M 514 - Lag och ordning inom allmänhetens markutnyttjande i skog och fjäll

Dokument
- Motion nr 514 av Lars Miguel Utsi 2017-02-11, dnr 1.1.8-2017-208
- Styrelseprotokoll 2017-09-12-1-13, § 134.18
- Styrelseprotokoll 2017-11-12—14, § 175.14

Föredragande:

Lars Miguel Utsi har den 11 februari 2017 , inlämnat en motion där han yrkar

att Sametinget ska verka för att myndigheter gör tillräckliga insatser för att allmänhetens markutnyttjande i skog och fjäll sker enligt lag och ordning.

Styrelsen beslutade den 12 – 14 november 2017, § 175.14

att överlämna till rennärings- och näringsnämnden för yttrande.

Skälet till yrkandet är att det föreligger brister i myndigheternas upprätthållande av lag och ordning i skog och fjäll vad avser allmänhetens markutnyttjande: turism, friluftsliv och rekreation, något som sänker förtroendet för samhället och dess institutioner. Detta gäller nedskräpning, störning av vilt och renar, olovlig körning, tjuvfiske, hetsjakt av ren, djurplågeri och skadegörelse m.m., skador som drabbar renskötseln direkt.

Allmänhetens tillgång till naturen

I 2 kap. 18 § regeringsformen stadgas att alla skall ha tillgång till naturen enligt allemansrätten. Vad allemansrätten är framgår inte närmare av grundlagen eller av annan lagstiftning. Den förstås dock som en rätt att använda annans fastighet – mark och vatten – främst genom att färdas över den, åtminstone till fots, och under en kortare tid uppehålla sig där. Detta även om inte ägaren eller den som annars bestämmer över fastigheten har samtyckt till att marken används på sådant sätt. Allemansrätten och allmänhetens tillgång till naturen i form av friluftsliv och rekreation i Sverige har en stark ställning. Detta framgår utöver grundlagsbestämmelsen av det finns specifika områden av riksintresse för friluftslivet utpekade av Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten (se bestämmelser i 3 kap. miljöbalken). Allemansrätten gäller dock med visa begränsningar och medför således inte bara rättigheter utan också skyldigheter.[3]

---

[3] Den som överskrider allemansrättens gränser kan bli skadeståndsskyldig och tvingas ersätta skador som vållats uppsåtligen eller av oaktsamhet genom olovlig passage över annans mark (till exempel när någon glömmer att stänga en grind så att kreatur slipper ut och skadas i trafiken).

§ 17 Mošuvnat - *joatkka*

§ 175.11 M 514 – Lágat ja ortnegat almmolaš (buohkaid) eanangeavaheamis mehciin ja duoddaris - *joatkka*

Ráddjejumit ja geatnegasvuođat
Son guhte vánddarda mehciin maiddái iežáláhkái lea geatnegas vuhtiiváldit daid mat leat birra – namalassii šattuid ja elliid ja maiddái olbmuid lahka, omd. iežáid geat návddašit olgoáibmoeallima. Geatnegasvuohta várrogasat vánddardit luonddus nannejuvvo birasláhkačoakkáldagas kap. 7:s 1§:s mii cealká ahte juohkehaš guhte geavaha buohkaidrievtti dahje muđui vánddarda luonddus galgá gudnejahttit ja čájehit várrogasvuođa go doppe lea.

Vissis guovlluin ráhkadit eiseválddit dárkilet njuolggadusaid ortnega birra mehciin. Ee. leat mearrádusat suddjejuvvon guovlluide, nugo luonddureserváhtaide, suodjemehciide jnv. mat rahpet vejolašvuođa láhkaásahusaid bokte ráddjet buohkaid beassama, geavaheami ja doaimmaid. Earet dáid de gávdnojit maiddái iežá njuolggadusat mat bidjet rámmaid buohkaid luonddugeavaheamis. Dás sáhttá namuhit:

- Ruivvideapmi muddejuvvo biraslágain mat celket ahte ii oaččo olgun ruivvidit báikkiid gosa buohkain lea riekti beassat dahje oaidnit (15 kap. 26 §) ja dainna sáhttá oažžut ráŋggáštusa (29 kap. 7 ja 7a §§)
- Meahccevuodjinlágas (1975:1313) leat njuolggadusat meahccevuojániid geavaheami birra earet eanandoalu dahje vuovdedoalu
- Bivdolágas (1987:259) ja bivdoláhkaásahusas (1987:905) leat njuolggadusat ráfáiduhtton elliid, bivdorihkkosiid j.ea. birra
- Rihkuslágain leat njuolggadusat elliidbiinnideami birra (16 kap. 13 §), ruovttu ráfirihkkosiid ja lobihis báhkkema birra (4 kap. 6 §)
- Nállesuodjalanláhkaásahus (2007:845) ja 8 kap. birasláhkačoakkáldagas leat mearrádusat ealli- ja šaddošlája suodjaleami birra
- Kulturbirasláhka (1988:950) sisttisdoallá njuolggadusaid kulturbirrasa ja bázahusaid suodjaleami birra

Eiseváldeovddasvástádus
Nu go dás oaidná de gávdnojit olu njuolggadusat mat stivrejit buotolbmuid luonddugeavaheami. Leat máŋggat sierra eiseválddit mat bearráigehččet daid doaimmaid mat luonddus dáhpáhuvvet dahje mat váikkuhit buohkaid rievtti vánddardit dahje orodit luonddus: gielddat, leanastivrrat, Poliisaeiseváldi, Luonddugáhttendoaimmahat, Vuovdestivra, Mearra- ja čáhceeiseváldi, Riikaantikvára j.ea. Dát eiseválddit sáhttet

§ 17 Motioner - *forts.*

§ 17.11 M 514 - Lag och ordning inom allmänhetens markutnyttjande i skog och fjäll – *forts.*

Begränsningar och skyldigheter
Den som rör sig i skog och mark också på andra sätt är skyldig att ta hänsyn till sin omgivning – till växt- och djurliv lika väl som till andra människor i närheten, bland annat andra som ägnar sig åt friluftsliv. Skyldigheten att visa hänsyn till naturen stadgas i 7 kap. 1 § miljöbalken som anger att var och en som utnyttjar allemansrätten eller annars vistas i naturen skall visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den.

På särskilda områden gäller närmare föreskrifter av myndighet om uppträdandet i skog och mark. Bland annat finns bestämmelser för skyddade områden såsom naturreservat, nationalparker m.m. som ger möjlighet att genom föreskrifter begränsa allmänhetens tillträde, nyttjande och aktiviteter. Utöver ovanstående finns andra regelverk som uppställer ramar för allmänhetens nyttjande av naturen. Här kan huvudsakligen följande nämnas

- Nedskräpning regleras i miljöbalken som anger att ingen får skräpa ned utomhus på platser dit allmänheten har tillträde eller insyn till (15 kap. 26 §) och kan medföra straffansvar (29 kap. 7 och 7a §§)
- Terrängkörningslag (1975:1313) innehåller regler om körning i terräng med motordrivet fordon för annat ändamål än jordbruk eller skogsbruk
- Jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905) innehåller regler om fredade arter, jaktbrott m.m.
- Brottsbalken innehåller regler om bl.a. djurplågeri (16 kap. 13 §), hemfridsbrott och olaga intrång (4 kap. 6 §)
- Artskyddsförordningen (2007:845) och 8 kap. miljöbalken innehåller bestämmelser om skydd för djur- och växtarter
- Kulturmiljölagen (1988:950) innehåller regler om skydd av kulturmiljö och fornlämningar

Myndighetsansvar
Som framgår ovan finns omfattande regelverk som styr allmänhetens vistelse i naturen. Dessa regelverk har att tillämpas av en rad olika myndigheter vars verksamhet består i att utöva tillsyn över den aktivitet som förekommer i naturen eller på annat sätt berör allmänhetens vistelse i naturen: kommuner, länsstyrelser, Polismyndigheten, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Havs- och Vattenmyndigheten, Riksantikvarieämbete m.fl. Dessa myndigheter har befogenheter att upprätthålla ovan nämnda regelverk genom

§ 17 Mošuvnat - *joatkka*

§ 175.11 M 514 – Lágat ja ortnegat almmolaš (buohkaid) eanangeavaheamis mehciin ja duoddaris - *joatkka*

namuhuvvon njuolggadusaid vuođul bidjat doaibmabijuid, omd. nammadit dihto olbmuid geain lea sierra ovddasvástádus (omd. luonddubearráigehččiid ja bivdobearráigehččiid).

Sámedikki ovddasvástádus, barggut ja fápmudusat

Sámediggi galgá ovddidit ealli sámi kultuvrra ja vuolggahit doaimmaid ja evttohit bijuid mat ovddidit dán kultuvrra. (Sámediggeláhka 2 kap. 1 §). Sámedikki bargguide gullá eareliiggánit ahte oassálastit servodatplánemis, ja bearráigeahččat ahte sámi dárbbut vuhtiiváldojit, ee. boazodoalu beroštumit eanan- ja čáhcegeavaheamis, ja juohkit dieđuid sámi diliid birra (Sámediggeláhka 2 kap. 1 §).

Dan sivas go Sámedikkis ii leat bearráigeahččanovddasvástádus iežá eiseválddiid dahje ovttaskasaid badjel de ii leat Sámedikkis vejolašvuohta dárkut got dát eiseválddit čađahit gustovaš rievtti. Dat máksá ahte Sámediggi ii sáhte cealkit got ovddasvástideaddji eiseváldi, nugo Poliisaeiseváldi, leanastivra jnv. galgá čađahit iežas eiseváldedoaimma. Sámedikkis lea dattege vejolašvuohta dialoga ja ovttasbarggu bokte cuiget iežá eiseválddiide daid váttisvuođaid mat čuožžilit go olgoáibmoeallin viidána ja lassána ja got dáid čuolmmaid sáhttá čoavdit.

Eiseváldeovttasdoaimma rámmaid siskkobealde gulahallá Sámediggi jámma iežá eiseválddiiguin go lea sáhka riikkaberoštumiin, meahccevuodjimis/skohtervuodjimis, boazovuojahallamiin ja boazosuoládemiin, ja go Sámediggi bargogohččosa mielde muitala eiseválddiide sámi diliid birra. Mošuvdnaovddideaddji evttohus boahtá danin Sámedikki dálá bargguid vuolláí lága jelgii ja maiddái jotkkolaččat go Sámedikkis lea oktavuohta iežá eiseválddiiguin.

Boazodoallolávdegoddi mearrida

ahte evttohit stivrii ahte mošuvdna dán vuođul lea vástiduvvon.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte mošuvdna dán vuođul lea vástiduvvon.

§ 17 Motioner - *forts.*

§ 17.11 M 514 - Lag och ordning inom allmänhetens markutnyttjande i skog och fjäll – *forts.*

olika åtgärder, inklusive att utse personer med särskilt ansvar (exempelvis naturvårdsvakter och jakttillsynsmän).

Sametingets ansvar, uppgifter och befogenheter
Sametinget ska verka för en levande samisk kultur och ta initiativ till verksamheter och föreslå åtgärder som främjar denna kultur. Till Sametingets uppgifter hör särskilt att medverka i samhällsplaneringen och bevaka att samiska behov beaktas, däribland rennäringens intressen vid utnyttjande av mark och vatten samt att informera om samiska förhållanden (Sametingslagen 2 kap. 1 §).

Eftersom Sametinget inte har tillsynsansvar över andra myndigheter eller enskilda saknar Sametinget möjlighet att avgöra hur dessa aktörer tillämpar gällande rätt. Detta innebär även att Sametinget inte kan uttala hur ansvariga myndigheter, såsom Polismyndigheten, länsstyrelsen m.fl. ska utföra sina myndighetsuppgifter. Sametinget har dock möjlighet att i dialog och samverkan med dessa myndigheter påtala de problem som uppstår i och med ett utökat och rörligare friluftsliv och hur dessa problem skulle kunna hanteras.

Inom ramen för myndighetssamverkan för Sametinget regelbunden dialog med berörda myndigheter där bl.a. frågor om riksintressen, terräng/skoterkörning, renpåkörningar och renstölder behandlas och där Sametinget, i enlighet med sin instruktion informerar myndigheterna om samiska förhållanden. Motionärens yrkande omfattas således redan av Sametingets uppgifter enligt lag samt utförs löpande genom Sametingets kontakter med berörda myndigheter.

Rennäringsnämnden beslutar att

föreslå styrelsen att motionen mot bakgrund av ovanstående därmed är besvarad.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen mot bakgrund av ovanstående därmed är besvarad.

M514

GUOVSSONÁSTI
Sametingspartiet

MOTION
Utkast
2017-02-11

SÁMEDIGGI
SAMETINGET
INK 2017 -02- 11
Dnr 1.18-2017-208

Lag och ordning inom allmänhetens markutnyttjande i skog och fjäll

Bakgrund

Allmänhetens markutnyttjande inom det samiska området har ökat markant under de senaste årtiondena. Turismen har ökat markant och det finns uttalade satsningar på att ytterligare öka turismen med särskilda satsningar på naturnära turism inom samiska områden.

Användningen av skotrar och terrängfordon för rekreationellt syfte har också ökat markant, där vi bl.a. ser en stadig ökning av registrerade skotrar och terrängfordon.

Inom renskötseln har man observerat en ökande belastning på markerna och en ökad störning av naturlivet.

Den ökande mängden människor som rör sig i naturen för rekreation innebär en ökad påfrestning på naturen. En ökning av olovlig körning i skog och fjäll, nedskräpning och ökade störningar av vilt och renar observeras stadigt från renskötseln. De mest extrema överträdelserna tar sig exempel i djurplågeri, särskilt kan pekas ut hetsjakt av renar och ihjälkörningar med hjälp av skoter.

Samhället har inte mäktat med att upprätthålla gällande lagar och föreskrifter allteftersom allmänhetens markutnyttjande ökat, dvs. att se till att t.ex. turister och privatpersoner som rör sig i naturen följer gällande lagar och regler när det gäller nedskräpning, störning av vilt och renar, tjuvfiske, djurplågeri, skadegörelse, etc. Den ökande mängden människor som rör sig i naturen möts inte upp med ökade insatser från de myndigheter som ska se till att lagar och regler efterföljs.

Däremot kan man konstatera att särskilt inom renskötseln är myndigheternas insatser för att upprätthålla lag och ordning på en adekvat nivå. Samerna inom rennäringen är alltså under en relativt hög myndighetsbevakning, medan den till stor del icke-samiska befolkningen som rör sig i naturen till stor del slipper påträngande myndighetsbevakning.

Motiv

Den skevhet som finns i myndigheters upprätthållande av lag och ordning i skog och fjäll är något som renskötarna väl observerar i sin dagliga verksamhet. Det sänker förtroendet för samhället och dess institutioner och uppfattas som diskriminerande mot dem.

De skador som allmänhetens markutnyttjande drabbar renskötseln direkt. Nedskräpning, störning av renar, tjuvfiske och djurplågeri mot renar är några exempel.

Adress:
GUOVSSONÁSTI
Seidegava 19
938 96 ARJEPLOG

Ordförande:
Marita Stinnerbom
Lars Miguel Utsi

E-post:
guovssonasti@biegga.com
Hemsida:
www.guovssonasti.se

Bankgironr:
5301-8925
Organisationsnr:
802422-0769

Yrkande

att sametinget ska verkar för att myndigheter gör tillräckliga insatser för att allmänhetens markutnyttjande i skog och fjäll sker enligt lag och ordning

För sametingspartiet Guovssonásti

Lars Miguel Utsi
sametingsledamot

§ 17 Mošuvnnat - *joatkka*

§ 17.12 M 516 - Boazopoliissat

Áššegirjjit
- Mošuvdna nr 516 Johan Skogsfeldt 2017-02-11, dnr 1.1.8-2017-210
- Stivrabeavdegirji 2017-09-12-1-13, § 134.20
- Stivrabeavdegirji 2017-11-12—14, § 175.15

Áššegieđahalli:

Johan Skogsfeldt lea guovvamánu 11 b 2017 , ovddidan mošuvnna mas son gáibida

ahte Sámediggi bargá dan nala ahte Poliisaeiseválddis addá lassioahpu boazodoalu ja bohccuid birra dihto poliisajovkui mii sáhttá doaibmat boazodoalloguovllus, nugo Norggas dahket. Oahpahus galgá addit lassigealbbu ja leat eaktodáhtolaš.

Stivra mearridii skábmamánu 12 – 14 b 2017, § 175.15

ahte bivdit boazodoallolávdegotti cealkámuša áššis.

Sámedikki stivra diehtá daid boazobiinniidemiid ja uhkádusaid birra boazosámiid vuostá mat leat ovddiduvvon.

Stivra celkkii čoahkkimis Poliisaeiseválddiin skábmamánu 7 b 2017, ahte lea dárbu oahpahit poliissaid boazodoalu ja sámi kultuvrra birra. Poliisaeiseváldi lei mielas ná loktet gealbbu poliisavirgeolbmuid gaskkas ja áigu viidáseappot bargat áššiin ovttasráđiid Sámedikkiin.

Boazodoallolávdegoddi mearrida

ahte evttohit stivrii ahte mošuvdna dán vuođul lea vástiduvvon.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte mošuvdna dán vuođul lea vástiduvvon.

§ 17 Motioner - *forts.*

§ 17.12 M 516 - Renskötselpoliser

Dokument
- Motion nr 516 av Johan Skogsfeldt 2017-02-11, dnr 1.1.8-2017-210
- Styrelseprotokoll 2017-09-12-1-13, § 134.20
- Styrelseprotokoll 2017-11-12—14, § 175.15

Föredragande:

Johan Skogsfeldt har den 11 februari 2017 , inlämnat en motion där han yrkar

att Sametinget verkar för att hos Polismyndigheten begära en utökad utbildning om renskötsel och renar som kan införas hos en grupp poliser som verkar inom renskötselområdet enligt norsk förebild. Utbildningen ska vara meriterande men frivillig.

Styrelsen beslutade den 12 – 14 november 2017, § 175.15

att överlämna till rennäringsnämnden för yttrande.

Sametingets styrelse är varse om det djurplågeri och hot mot renskötare som förekommer.

Styrelsen framförde vid möte med Polismyndigheten region nord den 7 november 2017, behovet av en utbildning hos polisen om renskötsel och samisk kultur. Polismyndigheten ställde sig positiv till en sådan utökad kompetens hos deras tjänstemän och kommer nu att gå vidare med frågan i samverkan med Sametinget.

Rennäringsnämnden beslutar att

föreslå styrelsen att motionen mot bakgrund av ovan är besvarad.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen mot bakgrund av ovan är besvarad.

M 5/6

MOTION TILL SAMETINGET **Dnr:**

SÁMEDIGGI SAMETINGET
Inkl. 2017 -02- 11
Bost. 1.1.8-2017-210

Sámediggi
Sámedigge
Saemiedigkie
Sametinget

Datum: 2017-02-10

Namn: Johan Skogsfeldt m fl

Parti: Vuovdega

"Renskötselpoliser"

Mot bakgrund av de ständigt återkommande händelserna om djurplågeri och hot mot renskötare behövs en större kunskap hos utredande polis om samiska förhållanden.

Det vore därför bra med en grupp av poliser som kan handlägga frågor som rör samer då vi ofta möter oförstånd och bristande intresse. Dessa brister kommer ofta ur okunskap om samiska förhållanden.

Vi kan även se en höjd bevakning från polisens sida mot samer där en enkel utbildning skulle minska konflikter som uppstår av okunskap.

Det skulle sannolikt skapa en större förståelse om samiska förhållanden och behov vid rovdjursangrepp eller under jakt och slutligen skapa ett större förtroende mellan myndighet och samiska näringsutövare.

Motionären yrkar därför:

att Sametinget verkar för att hos Polismyndigheten begära en utökad utbildning om renskötsel och renar som kan införas hos en grupp poliser som verkar inom renskötselområdet enligt norsk förebild. Utbildningen ska vara meriterande men frivillig.

Dag som ovan

Johan Skogsfeldt

§ 17 Mošuvnnat - *joatkka*

§ 17.13 M 503 – Vuovdesámi assimilerenproseassa

Áššegirjjit
- Mošuvdna nr 503 Katarina Sevä 2017-02-11, dnr 1.1.8-2017-197
- Stivrabeavdegirji 2017-09-12-1-13, § 134.7
- Stivrabeavdegirji 2017-11-12—14, § 175.5

Áššegieđahalli:

Katarina Sevä lea guovvamánu 11 b 2017 , ovddidan mošuvnna mas son gáibida:

ahte Sámediggi bidjá johtui guorahallama das got assimilerenproseassa lea váikkuhan vuovdesámiid dili dássožii, rievttálaččat, sosiálalaččat ja kultuvrralaččat.

Stivra mearridii skábmamánu 12 – 14 b 2017, § 175.5

ahte gohčču hálddahusa gieđahallat ášši.

Stivra guorrasa mošuvdnaovddideaddji oainnuide ja dasa ahte lea dárbu guorahallat got assimilerenproseassa lea váikkuhan vuovdesámiid dilláí, sihke historjjálaččat ja dálá áiggis. Stivra atná ahte dát gažaldat, sihke rievttálaš, sosiálalaš ja kultuvrralaš perspektiivvas, heive sámi duohtavuođakommišuvnna ášši vuolláí, ja danin berre bargu mošuvdnaovddideaddji evttohusa ollašuhttimiin dahkkot dán proseassa rámmaid siskkobealde.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte mošuvdna dásto lea vástiduvvon.

§ 17 Motioner - *forts.*

§ 17.13 M 503 – Den skogssamiska assimilieringsprocessen

Dokument
- Motion nr 503 av Katarina Sevä 2017-02-11, dnr 1.1.8-2017-197
- Styrelseprotokoll 2017-09-12-1-13, § 134.7
- Styrelseprotokoll 2017-11-12—14, § 175.5

Föredragande:

Katarina Sevä har den 11 februari 2017 , inlämnat en motion där hon yrkar:

att Sametinget initierar en utredning om hur assimileringsprocessen har påverkat skogssamernas situation fram till idag, rättsligt, socialt och kulturellt.

Styrelsen beslutade den 12 – 14 november 2017, § 175.5

att uppdra till kansliet bereda ärendet.

Styrelsen instämmer i motionärens beskrivning och att det finns behov av att utreda hur assimileringsprocessen har påverkat skogssamernas situation, så väl ur ett historiskt perspektiv, som ur ett nutida perspektiv. Styrelsen anser att frågan ur ett rättsligt, socialt och kulturellt perspektiv ryms inom arbetet med en samisk sanningskommission och att ett arbete med att fullgöra motionärens yrkanden därför lämpligen bör utföras inom ramen för den processen.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen därmed är besvarad.

10 februari 2017

M 503

SÁMEDIGGI SAMETINGET
Inkl. Bodi 2017 -02- 11
1.18-2017-197

Sámediggi
Sámedigge
Saemiedigkie
Sametinget
Sami Parliament

Motion

Den skogssamiska assimileringsprocessen

Skogssamerna har från statens sida utsatts för en offensiv assimilerings politik sedan början av 1900-talet. Detta till trots så står vi än idag.

Vilken påverkan detta har haft skiljer sig mellan olika områden men har till exempel gett sig uttryck i att man har en svagare rättslig ställning inom renskötseln, att man förlorat det samiska språket, att vissa tvingades att sluta med renskötseln etcetera.

En assimileringsprocess har påverkan på flera generationer framöver, och pågår än idag. därför är det också viktigt att det framkommer hur detta har påverkat skogssamernas situation fram till idag.

Jag yrkar därför på:

Att Sametinget initierar en utredning om hur assimileringsprocessen

har påverkat skogssamernas situation fram till idag, rättsligt, socialt och kulturellt.

Katarina Sevä

Vuovdega